

สมรรถนะการศึกษาไทย ในเวทีสากล ปี 2559 (IMD 2016)

IMD WORLD
COMPETITIVENESS
YEARBOOK

2016

สมรรถนะการศึกษาไทย
ในเวทีสากล ปี 2559
(IMD 2016)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

379.593 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส 691 ร สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2559 (IMD 2016)
162 หน้า

ISBN : 978-616-270-129-0

1. สมรรถนะการศึกษาไทย
2. ชีตความสามารถในการแข่งขัน
3. ชื่อเรื่อง

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2559 (IMD 2016)

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ 5/2560

พิมพ์ครั้งที่ 1

กุมภาพันธ์ 2560

จำนวน

1,000 เล่ม

ผู้จัดพิมพ์และเผยแพร่

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0 2668 7123

ต่อ 2314, 2312, 2311

โทรสาร 0 2243 7915

Website : <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่

บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด

19/25 ม.8 ถนนเต็มรัก-หนองกวางเขน

ต.บางคูวัด อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0 2150 9676-8

โทรสาร 0 2150 9679

E-mail : 21centuryprint@gmail.com

www.21century.co.th

คำนำ

โลกศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี รวมถึงการเป็นโลกดิจิทัล ที่ข้อมูลในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดการเปลี่ยนแปลงเชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ต้องเตรียมการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ เพื่อเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่กำลังเกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อเป็นมุมมองสะท้อนให้เห็นถึงขีดความสามารถและผลประกอบการภายในประเทศของตน และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของคนในประเทศ เนื่องจากการพัฒนาศักยภาพของคนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้มุ่งสู่ความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายทางการศึกษาของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคนไทย จึงได้ดำเนินการจัดทำรายงานสมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล ปี 2559 ขึ้น เพื่อรายงานเปรียบเทียบสมรรถนะในการแข่งขันที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพของประเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีตัวชี้วัดของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute For Management Development : IMD)

เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ โดยเน้นวิเคราะห์ดัชนีด้านการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินจัดอันดับ เพื่อเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาและเรียนรู้ความสำเร็จของชาติต่างๆ ที่สามารถสะท้อนการพัฒนาและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจวางแผนการพัฒนาศักยภาพของคนให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต นอกจากนี้ ได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศในด้านต่างๆให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้ที่สนใจ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นไป

(นายกมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการศึกษาของประเทศไทยกับนานาชาติ โดยใช้ดัชนีของสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development : IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ ปี 2540 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานระดับสากล

สำหรับปี 2559 สถาบัน IMD จัดอันดับประเทศต่างๆ ทั่วโลก 61 ประเทศ มีการนำเสนอทั้งหมด 342 ตัวชี้วัด แต่นำมาจัดอันดับภาพรวมเพียง 255 ตัวชี้วัด โดยได้ข้อมูลจาก 2 ทาง คือ ข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลจากการสำรวจ และนำเสนอเปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีด้านการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยย่อยของปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน

ผลการจัดอันดับ พบว่า ประเทศที่มีสมรรถนะดีขึ้นมากจากปี 2558 ได้แก่ ไอร์แลนด์ (ดีขึ้น 9 อันดับ) เนเธอร์แลนด์ (ดีขึ้น 7 อันดับ) ลัตเวีย สาธารณรัฐสโลวัก และสโลวีเนีย (ดีขึ้น 6 อันดับเท่ากัน) บัลแกเรีย (ดีขึ้น 5 อันดับ) สวีเดนและอาร์เจนตินา (ดีขึ้น 4 อันดับเท่ากัน)

ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วยังคงรักษาสมรรถนะดีเด่นไว้ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ ฮังการี สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และสวีเดน โดยเฉพาะประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวียที่มีสมรรถนะดีขึ้นหรือสามารถรักษารั้งอันดับเดิมไว้ ได้แก่ สวีเดน (อันดับ 5) เดนมาร์ก (อันดับ 6) และฟินแลนด์ (อันดับ 20)

ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมของประเทศไทย

ภาพรวม ประเทศไทยได้อันดับ 28 ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา 2 อันดับ โดยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (อันดับ 13) อันดับไม่เปลี่ยนแปลง ด้านประสิทธิภาพ

ของภาครัฐ (อันดับ 23) ดีขึ้น 4 อันดับ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ (อันดับ 25) ลดลง 1 อันดับ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน (อันดับ 49) ลดลง 3 อันดับ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับต่ำกว่า 8 ประเทศ ได้แก่ ฮังการี (อันดับ 1) สิงคโปร์ (อันดับ 4) ไต้หวัน (อันดับ 14) นิวซีแลนด์ (อันดับ 16) ออสเตรเลีย (อันดับ 17) มาเลเซีย (อันดับ 19) จีน (อันดับ 25) และญี่ปุ่น (อันดับ 26)

เปรียบเทียบสมรรถนะของแต่ละปัจจัยหลัก พบว่า

สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) เศรษฐกิจภายในประเทศ 2) การค้าระหว่างประเทศ 3) การลงทุนระหว่างประเทศ 4) การจ้างงาน และ 5) ระดับราคาสินค้า พบว่า มีจุดแข็งอยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 3) และกลุ่มการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 6) โดยมีอัตราการจ้างงานสูงเป็นอันดับ 5 รองจากสิงคโปร์ รวมทั้งอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีของไทยที่ต่ำเป็นอันดับ 3 รองจากคาซัคสถานและกาตาร์ และไทยยังมีดัชนีค่าครองชีพต่ำ ส่งผลให้รายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงถึงร้อยละ 9.51 (อันดับ 4) ส่วนจุดอ่อนด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศและด้านระดับราคา/ค่าครองชีพ โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวอยู่ที่อันดับ 53 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียกว่าเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 9 เท่า

ประสิทธิภาพของภาครัฐ พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ฐานะการคลัง 2) นโยบายการคลัง 3) โครงสร้างของสถาบันภาครัฐ 4) กฎหมายธุรกิจ และ 5) โครงสร้างของสังคม พบว่า มีจุดแข็ง อยู่ที่กลุ่มนโยบายการคลัง ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (อันดับ 5) อัตราเงินประกันสังคมที่เรียกเก็บจากนายจ้างและลูกจ้าง (อันดับ 6) มาตรฐานของอัตราภาษีการบริโภคและเสถียรภาพของค่าเงินบาทมีอันดับเท่ากัน (อันดับ 7) ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญอยู่ที่ค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อน (อันดับ 59) ต่ำกว่าฟิลิปปินส์และทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นอินโดนีเซีย อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีนำเข้า (อันดับ 56) และความเสี่ยงของการขาดเสถียรภาพทางการเมือง (อันดับ 51) ความน่าเชื่อถือของประเทศไทย (อันดับ 43) การติดสินบนและคอร์รัปชันของไทย (อันดับ 39) ในขณะที่สิงคโปร์มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุด (อันดับ 4)

ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) ตลาดแรงงาน 3) การเงิน 4) ระเบียบวิธีการบริหารจัดการ และ 5) ทักษะคิดและค่านิยม พบว่า จุดแข็งอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 5) ได้แก่ สัดส่วนของชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ (อันดับ 4) ร้อยละของกำลังแรงงาน (อันดับ 5) และระดับค่าตอบแทน (อันดับ 8) ในขณะที่จุดอ่อนของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 43) ได้แก่ ผลิตภาพในภาพรวม และผลิตภาพด้านแรงงานมีอันดับเท่ากัน (อันดับ 55)

โครงสร้างพื้นฐาน พิจารณาจาก 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป 2) โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ 3) โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี 4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านการศึกษา พบว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานยังด้อยทุกกลุ่ม เนื่องจากสมรรถนะต่ำกว่าค่ามัธยฐานเกือบทั้งหมด อันดับในภาพรวมอยู่ที่ 49 เนื่องจากจุดอ่อนในปัจจัยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา มีอันดับเท่ากัน (อันดับ 52) ด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) ด้านเทคโนโลยี (อันดับ 42) โดยมีด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน (อันดับ 35) ที่มีอันดับดีที่สุดในปัจจัยกลุ่มนี้ และเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่าประเทศไทยในทุกด้าน

เมื่อพิจารณาสมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี พบว่า ในปี 2559 IMD ประเมินให้ประเทศไทยอยู่อันดับ 42 ดีขึ้น 2 อันดับ โดยประเทศไทยมีจุดแข็งอยู่ที่ค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำ (อันดับ 4) จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สูง (อันดับ 6) และการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง (อันดับที่ 13) ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร (อันดับ 55) และจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังต่ำ (อันดับ 54) โดยประเทศไทยมีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 210 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 466 คน ต่อจำนวนประชากร 1,000 คน รวมทั้งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่ำ (อันดับ 51) ตลอดจนการมีวิศวกรที่มีคุณสมบัติตามความต้องการของตลาดแรงงาน (อันดับ 48) และการร่วมลงทุนของภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี (อันดับ 34) ก็ยังไม่มากนัก

ส่วนสมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า ประเทศไทย (อันดับ 47) มีจุดอ่อนอยู่ที่งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร ซึ่งต่ำเพียง 30.1 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา

ต่อจีดีพีน้อยมาก เพียงร้อยละ 0.48 (อันดับ 51) บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลาเพียง 1.3 คนต่อประชากรพันคน (อันดับ 49) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี เพียง 1,955 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 39) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจยังอยู่ในระดับน้อยได้คะแนน 4.41 คะแนน (อันดับ 38) และจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่เผยแพร่ในระดับสากล มีเพียง 8,631 เรื่อง (อันดับ 36) รวมทั้งผลสำรวจของ IMD ยังพบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก (อันดับ 49)

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

ภาพรวม สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี 2559 IMD จัดอันดับด้านการศึกษาให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับที่ 52 จากทั้งหมด 61 ประเทศ ลดลง 4 อันดับจากปี 2558

ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา พิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 53 (ร้อยละ 79.6) เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 ประเทศไทยมีอันดับลดลง 1 อันดับ อยู่อันดับ 52 (ร้อยละ 79.5) ซึ่งต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัศึกษาร้อยละ 85 ขึ้นไป

ด้านความเท่าเทียม พิจารณาจากร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่าประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปลดลง 9 อันดับ จากอันดับ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี 2558 เป็นอันดับ 32 (ร้อยละ 57.1) ในปี 2559

ด้านคุณภาพการศึกษา IMD พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา เท่ากับ 16.28 : 1 (อันดับ 34) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 19.91 : 1 (อันดับ 54) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พบว่า มีผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 18 (อันดับ 52) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี (ผลการทดสอบ PISA) (อันดับ 44) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (อันดับ 57) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ได้คะแนน 4.09 จากคะแนนเต็ม

10 คะแนน (อันดับ 49) และอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี (อันดับ 45)

ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา IMD พิจารณาจากงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2559 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.9 ของ GDP (อันดับ 43) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร จำนวน 246 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก และงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.7 (อันดับ 33) จำนวนศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในไทยต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.32 (อันดับ 51) ขณะที่จำนวนนักศึกษาไปประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.39 (อันดับ 51) และด้านระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีคะแนนการประเมิน 4.30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 44)

ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน มีคะแนนผลการประเมินเท่ากับ 4.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 47) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ได้คะแนน 5.26 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 45) และทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ได้ 3.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 52)

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนัก และยังล้าหลังกว่าหลายประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ทั้งด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษาด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และด้านการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โดยนำสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของเด็กเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีทักษะทางภาษา การอ่าน การคิด การคำนวณได้ต่อไป

2. ควรปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เนื่องจากครูเป็นหัวใจสำคัญของการตอบโจทย์ปัญหาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอัตราครูต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำด้วย

3. ควรกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรกำหนดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศและเศรษฐกิจของท้องถิ่น หรืออาจจะมีการเปิดสาขาใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคต รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะของแรงงาน ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

4. ควรมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดทำตัวชี้วัดด้านการศึกษา ที่สะท้อนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย สามารถตอบโจทย์การพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้ตรงตามตัวชี้วัด สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน และสามารถเทียบเคียงกับระดับนานาชาติได้

5. ควรกำหนดทิศทางและเป้าหมายการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยนำรูปแบบความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public – Private Partnerships in Education in Thailand) มาใช้เป็นแนวทางให้ภาครัฐกับเอกชน

ได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ด้วยการมีหน่วยประสาน (Delivery Unit) เป็นหน่วยดำเนินงานสร้างความเข้าใจ และประสานความต้องการระหว่างภาครัฐ – ภาครัฐ ภาครัฐ-ภาคเอกชน และเอกชน-เอกชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมายของการศึกษาไทย และเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของการเป็นส่วนส่วนการศึกษาที่จะร่วมกันพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายการศึกษาชาติต่อไป

6. ควรเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสรรถการลงทุทุนทางการศึกษา โดยมีการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นธรรมและมีความโปร่งใส เนื่องจากปัญหาอุปสรรคในภาครัฐเป็นตัวฉุดรั้งอันดับความสามารถของไทยทำให้งบประมาณไม่ถึงผู้เรียน และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

7. ควรส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจด้านการศึกษา โดยการเพิ่มอิสระให้สถานศึกษา และส่งเสริมให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และรัฐควรปรับลดบทบาทจากการเป็นผู้จัดการศึกษาไปเป็นผู้ให้บริการหรือผู้กำกับดูแลที่มีหน้าที่ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น

8. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณการลงทุทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการปฏิรูปประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

9. ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุในอนาคตโดยการจัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เท่าที่จำเป็น พัฒนาจิตใจใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จำเป็น และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ญ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ขอบเขตการศึกษา	2
1.3 การนำเสนอข้อมูล	4
1.4 การจัดอันดับ ของ IMD	5
บทที่ 2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับนานาชาติ	7
2.1 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวม ปี 2559	7
2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก	11
2.3 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย	19
บทที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2559	33
3.1 ตัวชี้วัดด้านการศึกษา	33
3.1.1 แหล่งที่มาและรายละเอียดของตัวชี้วัดด้านการศึกษา	33
3.1.2 การจัดอันดับด้านการศึกษา	35
3.1.3 อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศไทย	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.4 อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำแนกตามเป้าหมาย	42
การปฏิรูปการศึกษา	
1) การเข้าถึง (Access)	42
2) ความเท่าเทียม (Equity)	44
3) คุณภาพ (Quality)	45
4) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)	58
5) การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)	71
3.2 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	77
3.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์	77
3.2.2 ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร	84
3.3 สภาพการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการศึกษา	93
บทที่ 4 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	101
สรุป	101
อภิปราย	108
ข้อเสนอแนะ	134
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2559	3
ตารางที่ 2 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยหลัก	13
ตารางที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยย่อย	21
ตารางที่ 4 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยย่อย	25
ตารางที่ 5 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยย่อย	28
ตารางที่ 6 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยย่อย	30
ตารางที่ 7 ผลการทดสอบ PISA 2009 และ PISA 2012	52
ตารางที่ 8 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน และ ค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือน ปี 2559	89

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพ 1 วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี 2559	6
แผนภาพ 2 ภาพรวมในการแข่งขันของนานาประเทศ ปี 2559	9
แผนภาพ 3 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2555 – 2559	10
แผนภาพ 4 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ปี 2555 – 2559	11
แผนภาพ 5 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2559	12
แผนภาพ 6 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2555 – 2559	13
แผนภาพ 7 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปี 2559เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ	15
แผนภาพ 8 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ปี 2559เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ	16
แผนภาพ 9 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ปี 2559เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ	17
แผนภาพ 10 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2559เปรียบเทียบกับระดับนานาชาติ	18
แผนภาพ 11 สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2559จำแนกตามปัจจัยหลักและกลุ่มปัจจัยย่อย	19
แผนภาพ 12 สมรรถนะด้านสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2559 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	20

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 13 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทย ปี 2559 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	24
แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย ปี 2559 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	27
แผนภาพ 15 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ปี 2559 เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย	29
แผนภาพ 16 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2559 เปรียบเทียบประเทศในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ จำแนกตามปัจจัยย่อย	32
แผนภาพ 17 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ของประเทศไทยกับนานาชาติ ปี 2559	36
แผนภาพ 18 ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2555 – 2559 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	37
แผนภาพ 19 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2558 – 2559	39
แผนภาพ 20 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2555 – 2559	41
แผนภาพ 21 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559	43
แผนภาพ 22 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2555 – 2559	44
แผนภาพ 23 อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2558 – 2559	45
แผนภาพ 24 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2559	46
แผนภาพ 25 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2555 - 2559	47

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 26 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559	48
แผนภาพ 27 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2555- 2559	49
แผนภาพ 28 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2559	50
แผนภาพ 29 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2555 – 2559	51
แผนภาพ 30 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ปี 2559	53
แผนภาพ 31 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่าง ปี 2555 – 2559	54
แผนภาพ 32 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ปี 2559	55
แผนภาพ 33 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ระหว่าง ปี 2555 – 2559	56
แผนภาพ 34 อัตราการไม่รู้หนังสือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2559	57
แผนภาพ 35 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ระหว่างปี 2555 – 2559	58
แผนภาพ 36 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2559	59
แผนภาพ 37 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ของประเทศ (GDP) ปี 2555 -2559	60
แผนภาพ 38 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2559	61
แผนภาพ 39 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2555 – 2559	62
แผนภาพ 40 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ปี 2559	63

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 41	64
งบประมาณด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2557-2559	
แผนภาพ 42	65
นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559	
แผนภาพ 43	66
นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศ ต่อประชากร 1,000 ปี ระหว่างปี 2555 – 2559	
แผนภาพ 44	67
นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559	
แผนภาพ 45	68
นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2555 – 2559	
แผนภาพ 46	69
ระบบการศึกษา ปี 2559	
แผนภาพ 47	70
ระบบการศึกษา ปี 2555 – 2559	
แผนภาพ 48	72
การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2559	
แผนภาพ 49	73
การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ปี 2555 – 2559	
แผนภาพ 50	74
การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของภาคธุรกิจ ปี 2559	
แผนภาพ 51	75
การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของภาคธุรกิจ ปี 2555 – 2559	
แผนภาพ 52	76
ทักษะทางด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้ประกอบการ ปี 2559	

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพ 53 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้ประกอบการ ปี 2555 – 2559	77
แผนภาพ 54 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2559	78
แผนภาพ 55 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP ปี 2559	79
แผนภาพ 56 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ต่อประชากร ปี 2559	80
แผนภาพ 57 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2559	81
แผนภาพ 58 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ (FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559	82
แผนภาพ 59 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2559	83
แผนภาพ 60 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ปี 2559	84
แผนภาพ 61 ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ปี 2559	85
แผนภาพ 62 ค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อคนต่อเดือน ปี 2559	86
แผนภาพ 63 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559	87
แผนภาพ 64 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559	88
แผนภาพ 65 อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ปี 2559	90
แผนภาพ 66 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2559	91
แผนภาพ 67 วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน ปี 2559	92
แผนภาพ 68 การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ปี 2559	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ภายใต้ข้อมูลข่าวสารในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้นานาประเทศต่างปรับเปลี่ยนเป้าหมายไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน นานาประเทศจึงหันมาพัฒนาสมรรถนะของคนในประเทศ เพื่อเตรียมรับกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความเป็นพลวัต เช่นเดียวกับประเทศไทยซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาในโลกที่หนึ่งด้วยความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน “การศึกษา” จึงนับเป็นกลไกหลักสำคัญที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะของคนไทยเพื่อให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่นำไปสู่ความยั่งยืนในเวทีโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคนไทยจึงได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยกับนานาชาติ เพื่อสะท้อนศักยภาพของประเทศไทยในเวทีสากล มาตั้งแต่ ปี 2540 เพื่อสะท้อนให้เห็นศักยภาพของไทยในเวทีสากล และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ มาตรฐานระดับสากล โดยเน้นการวิเคราะห์สมรรถนะด้านการศึกษาของไทย และใช้ปัจจัย (Factors) ที่ปรากฏอยู่ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WCY) 2016 ของ International Institute for Management Development (IMD) เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์

เนื่องจากมีการดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติทุกปี ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

1.2 ขอบเขตการศึกษา

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2559 เป็นการวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของประเทศไทยในปี 2559 กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา (Time Series) ตั้งแต่ปี 2555 – 2559 โดยใช้ปัจจัย (Factors) ของการแข่งขันที่นำเสนอในรายงาน WCY 2016 ของสถาบัน IMD เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์ และใช้ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องส่วนปัจจัยของการแข่งขันประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก (Competitiveness Factors) ประกอบด้วย 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในแต่ละปัจจัยหลักประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยย่อย (Sub-factors) รวมปัจจัยย่อยทั้งสิ้น 20 กลุ่ม และในแต่ละปัจจัยย่อยมีจำนวนเกณฑ์ชี้วัด (Criteria) ในแต่ละปีไม่เท่ากัน โดยในปี 2559 มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 342 ตัวชี้วัด (ตารางที่ 1) ทั้งนี้ปัจจัยด้านการศึกษาเป็นปัจจัยย่อยอยู่ในปัจจัยหลักโครงสร้างพื้นฐานและมีตัวชี้วัด 18 ตัวชี้วัด

ตารางที่ 1 ปัจจัยหลักและปัจจัยย่อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2559

	ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะ ทางเศรษฐกิจ (84 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพ ภาครัฐ (71 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจ (71 ตัวชี้วัด)	ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน (116 ตัวชี้วัด)
ปัจจัยย่อย (Sub – Factors)	เศรษฐกิจ ภายในประเทศ (25 ตัวชี้วัด)	รายรับ รายจ่ายของรัฐ (12 ตัวชี้วัด)	ความสามารถ ในการผลิต (11 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างและ สาธารณสุข ขั้นพื้นฐาน (25 ตัวชี้วัด)
	การค้า ระหว่างประเทศ (26 ตัวชี้วัด)	นโยบายคลัง (13 ตัวชี้วัด)	ตลาดแรงงาน (24 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี (23 ตัวชี้วัด)
	การลงทุน ระหว่างประเทศ (18 ตัวชี้วัด)	กรอบสถาบัน (14 ตัวชี้วัด)	การเงิน (20 ตัวชี้วัด)	โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ (24 ตัวชี้วัด)
	การจ้างงาน (8 ตัวชี้วัด)	กฎระเบียบ ในการทำธุรกิจ (20 ตัวชี้วัด)	การบริหารจัดการ (9 ตัวชี้วัด)	สุขภาพและ สิ่งแวดล้อม (26 ตัวชี้วัด)
	ระดับราคา /ค่าครองชีพ (7 ตัวชี้วัด)	กรอบนโยบาย ทางสังคม (12 ตัวชี้วัด)	ทัศนคติและค่านิยม (7 ตัวชี้วัด)	การศึกษา (18 ตัวชี้วัด)

1.3 การนำเสนอข้อมูล

เนื้อหาในรายงานนี้ แบ่งเป็น 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เป็นการนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบกับองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก และแสดงจุดเด่น จุดด้อยในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของปัจจัยย่อยในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยหลักทั้ง 4 กลุ่ม บทที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เป็นการนำเสนอรายละเอียดของปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานทั้งด้านการศึกษา และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องในด้านเทคโนโลยีและด้านวิทยาศาสตร์ โดยนำเสนอตัวชี้วัดโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา 18 ตัวชี้วัด ด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด และด้านวิทยาศาสตร์ 8 ตัวชี้วัด ส่วนบทที่ 4 เป็นบทสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วิธีการนำเสนอใช้แผนภาพและตารางสถิติ ในภาพรวมจะนำเสนอเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ในปี 2559 จำนวน 61 ประเทศ เพื่อให้เห็นขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั้งหมด ส่วนแผนภาพอื่นจะคัดสรรประเทศเพียง 14 ประเทศ (รวมประเทศไทย) จากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ฮังการี ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย อินเดีย และมองโกเลีย

1.4 การจัดอันดับของ IMD

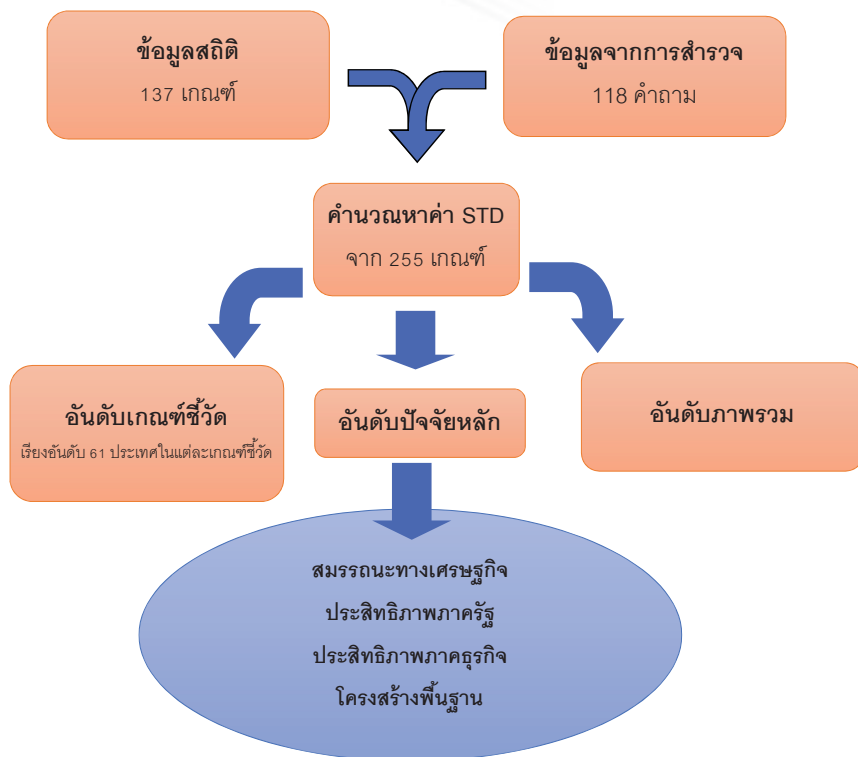
ตัวชี้วัดที่ IMD นำมาจัดอันดับปี 2559 (IMD 2016) มีทั้งสิ้น 342 ตัวชี้วัด (20 ปัจจัยย่อย) แต่ในการจัดอันดับภาพรวม (Overall) ใช้เพียง 255 ตัวชี้วัด โดยแหล่งข้อมูลที่ IMD นำมาจัดอันดับมาจาก 2 ทาง คือ

1) ข้อมูลสถิติ/ข้อมูลทุติยภูมิ (Hard data /Secondary data) เป็นการรวบรวมจากองค์การระหว่างประเทศ ระดับชาติ และภูมิภาค ทั้ง 61 ประเทศ เช่น OECD, World Bank, UN, WTO, UNESCO/UIS, IMF เป็นต้น

2) ข้อมูลจากการสำรวจ (Survey data) ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง ทั้ง 61 ประเทศ โดยเป็นการสอบถามข้อมูลที่สะท้อนถึงการรับรู้ความสามารถในการแข่งขันทั้งในปัจจุบันและอนาคตของผู้บริหารธุรกิจ ซึ่งทำงานอยู่ในสถานการณ์ทางธุรกิจระดับนานาชาติ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 118 ตัวชี้วัด โดยข้อมูลที่ได้จะอยู่ในรูปของคะแนนความพึงพอใจที่มีค่าระหว่าง 1 – 10

สำหรับประเทศไทย สถาบัน IMD ประสานงานกับสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (Thailand Management Association : TMA) ในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดอันดับ โดยมีวิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพ 1 วิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ปี 2559

บทที่ 2

ความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศไทยในระดับนานาชาติ

2.1 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในภาพรวม ปี 2559

IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ประจำปี 2559 ในรายงานที่เรียกว่า The World Competitiveness Yearbook (WCY) 2016 เป็นประจำทุกปี โดยในปีนี้ IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ รวม 61 ประเทศ โดยพิจารณาจัดอันดับด้วยดัชนีที่สำคัญ 4 กลุ่ม คือ

(1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) เป็นการประเมินเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ (2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) ประเมินข้อมูลด้านนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อการแข่งขัน (3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) ครอบคลุม

ข้อมูลสภาพแวดล้อมระดับชาติที่ส่งเสริมสถานประกอบการให้สามารถดำเนินงานในลักษณะที่เป็นนวัตกรรม มีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ (4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ประเมินครอบคลุมข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัจจัยด้านการศึกษา

ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม ปี 2559 จำนวน 61 ประเทศ แบ่งเป็นประเทศในกลุ่มยุโรป ตะวันออกกลางและแอฟริกา

รวม 38 ประเทศ ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ และประเทศในกลุ่มอเมริกา 9 ประเทศ ซึ่งผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี 2559 มีดังนี้

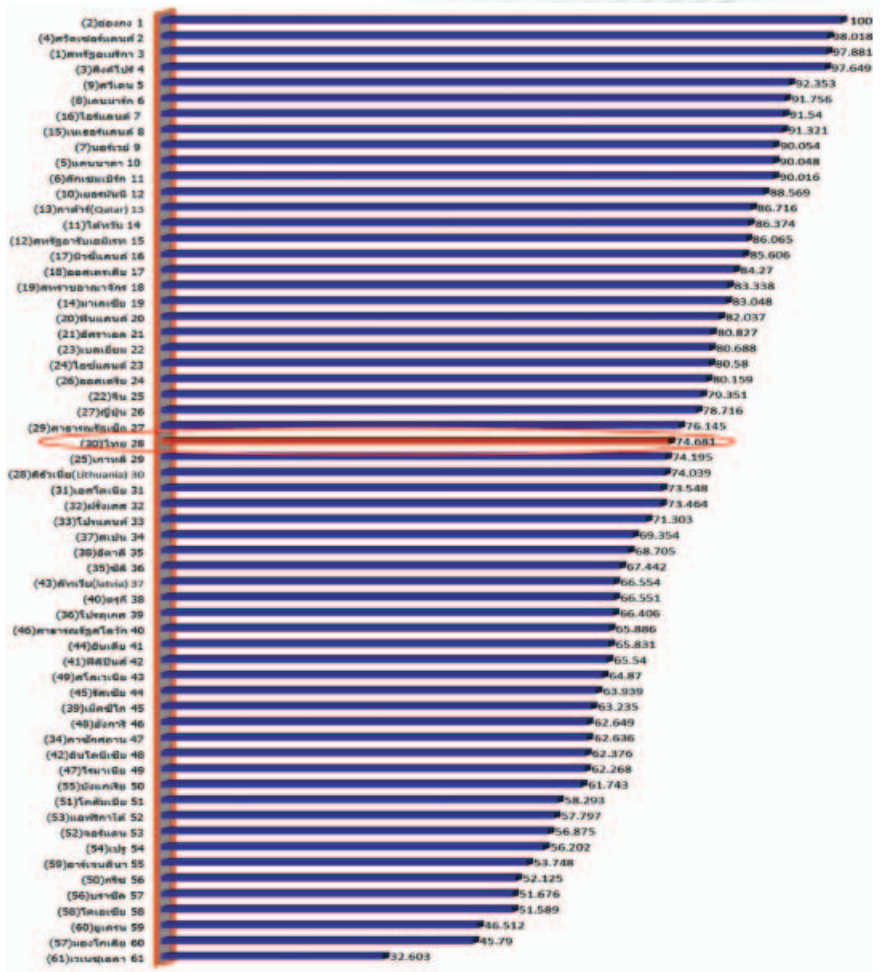
ในภาพรวม ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 28 ตีขึ้นจากปี 2558 ถึง 2 อันดับ และไทยเป็นประเทศเดียวที่มีอันดับดีขึ้น ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย มีอันดับลดลง 1 - 6 อันดับ

ประเทศที่มีสมรรถนะตีขึ้นมาก ได้แก่ ไอร์แลนด์ (ตีขึ้น 9 อันดับ) เนเธอร์แลนด์ (ตีขึ้น 7 อันดับ) ลัตเวีย สาธารณรัฐสโลวัก และสโลวีเนีย (ตีขึ้น 6 อันดับเท่ากัน) บัลแกเรีย (ตีขึ้น 5 อันดับ) สวีเดนและอาร์เจนตินา (ตีขึ้น 4 อันดับเท่ากัน)

ประเทศที่มีสมรรถนะลดลงมาก ได้แก่ คาซัคสถาน (ลดลง 13 อันดับ) กรีซ เม็กซิโก และอินโดนีเซีย (ลดลง 6 อันดับเท่ากัน) แคนาดาและลักเซมเบิร์ก (ลดลง 5 อันดับเท่ากัน) เกาหลี ลดลง 4 อันดับ ส่วนไต้หวัน จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรต โปรตุเกส และมองโกเลีย (ลดลง 3 อันดับเท่ากัน)

ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วยังคงรักษาสมรรถนะดีเด่นไว้ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ ฮังการี สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และสวีเดน โดยเฉพาะประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวียที่มีสมรรถนะตีขึ้นหรือสามารถรักษาระดับเดิมไว้ ได้แก่ สวีเดน (อันดับ 5) เดนมาร์ก (อันดับ 6) และฟินแลนด์ (อันดับ 20)

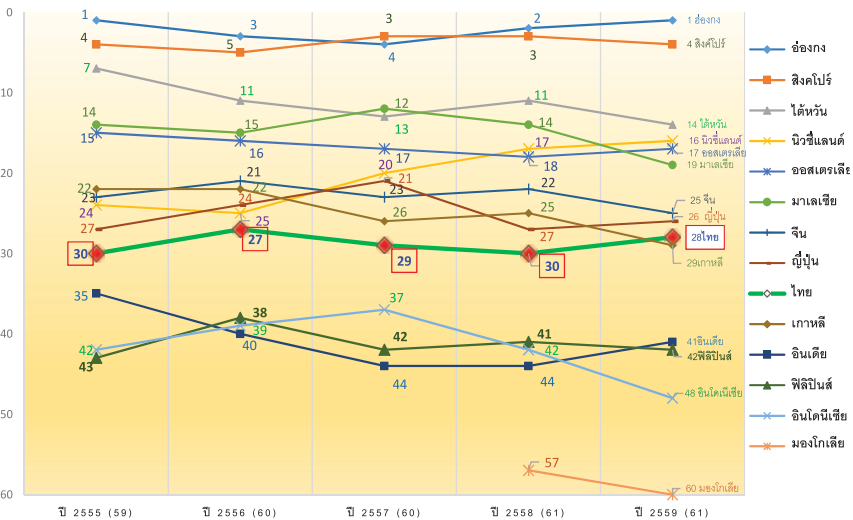
แผนภาพ 2 ภาพรวมในการแข่งขันของนานาชาติประเทศ ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016
(ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558)

เมื่อพิจารณาประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 28 ซึ่งต่ำกว่าประเทศต่างๆ 8 ประเทศ ได้แก่ ฮองกง (อันดับ 1) สิงคโปร์ (อันดับ 4) ไต้หวัน (อันดับ 14) นิวซีแลนด์ (อันดับ 16) ออสเตรเลีย (อันดับ 17) มาเลเซีย (อันดับ 19) จีน (อันดับ 25) และญี่ปุ่น (อันดับ 26) (แผนภาพ 3)

แผนภาพ 3 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย
เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ปี 2555 – 2559

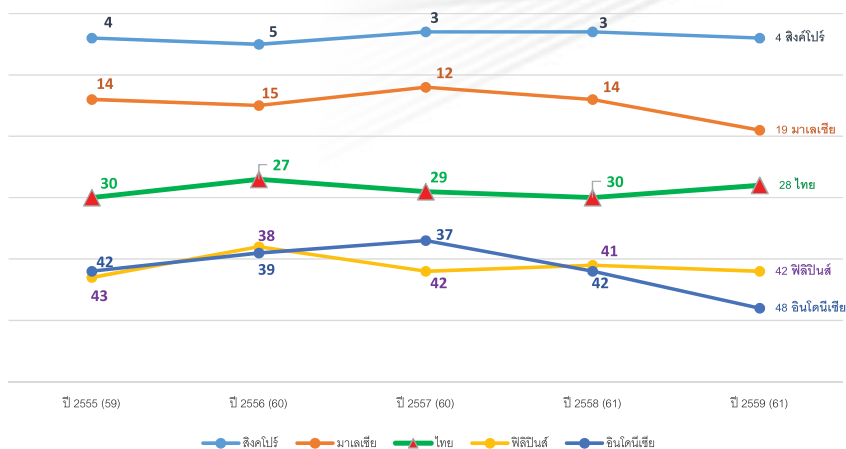

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012- 2016

หากเปรียบเทียบแนวโน้มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศอาเซียน 5 ประเทศที่ร่วมในการจัดอันดับของ IMD ช่วงปี 2555 – 2559 พบว่าประเทศไทยมีสมรรถนะเหนือกว่า 2 ประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย แต่ยังเป็นรองสิงคโปร์ และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีแนวโน้มสมรรถนะที่ดีขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา กล่าวคือ จากอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ 30 เมื่อปี 2558 เป็นอันดับ 28 ในปี 2559 โดยมีอันดับดีขึ้นถึง 2 อันดับ (แผนภาพ 4)

แผนภาพ 4 แนวโน้มสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทย

เปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ปี 2555 – 2559

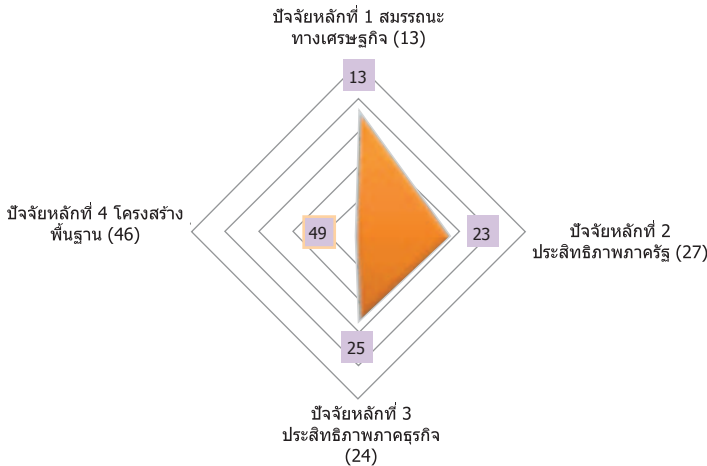
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012- 2016

2.2 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยหลัก

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี 2559 กลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจ อยู่ในอันดับ 13 เป็นกลุ่มที่ไทยมีศักยภาพ ดีกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามด้วยกลุ่มประสิทธิภาพของภาครัฐ อันดับ 23 กลุ่มประสิทธิภาพของ ภาคธุรกิจ อันดับ 25 และกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน อันดับ 49

หากเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของไทยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง ของอันดับ พบว่า ปี 2559 กลุ่มประสิทธิภาพของภาครัฐอันดับดีขึ้นมาก 4 อันดับ กลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจเท่าเดิม ส่วนกลุ่มประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และกลุ่ม โครงสร้างพื้นฐาน อันดับลดลง 1 และ 3 อันดับ ตามลำดับ (แผนภาพ 5)

แผนภาพ 5 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2558

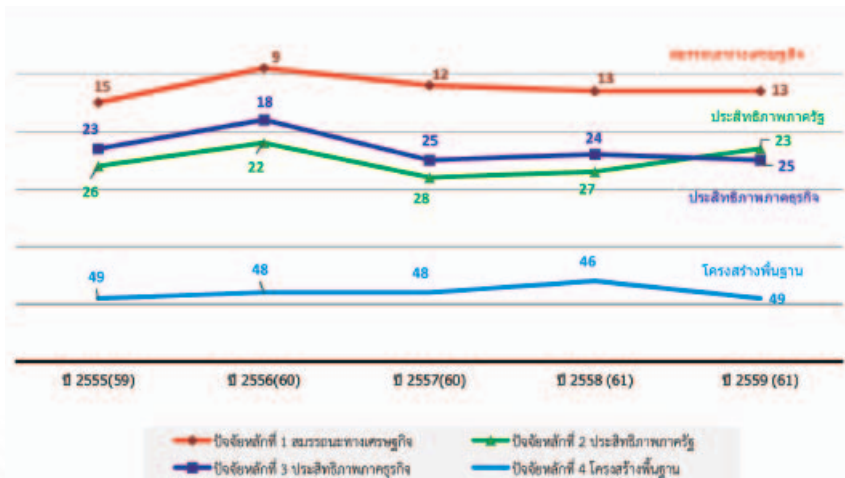
เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในรอบ 5 ปี (ปี 2555 – 2559) จำแนกตามปัจจัยหลัก 4 กลุ่ม พบว่า ปี 2556 ประเทศไทยมีสมรรถนะในแต่ละปัจจัยหลักที่ดีที่สุด ส่วนปี 2557 สมรรถนะลดลงทุกกลุ่ม ยกเว้น กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานมีสมรรถนะคงเดิม และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละปัจจัยหลัก พบว่า สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ และประสิทธิภาพภาครัฐกิจ มีสมรรถนะค่อนข้างดี เนื่องจากมีอันดับอยู่กลุ่มบนเหนือค่ามัธยฐาน คงมีเพียงด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีสมรรถนะตกต่ำ ติดอันดับท้ายๆ ส่งผลให้สมรรถนะในภาพรวมไม่ดีขึ้นมากนัก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2555 – 2559
จำแนกตามปัจจัยหลัก

ปัจจัยหลัก	ปี				
	2555 (59 ประเทศ)	2556 (60 ประเทศ)	2557 (60 ประเทศ)	2558 (60 ประเทศ)	2559 (61 ประเทศ)
อันดับที่ของภาพรวม	30	27	29	30	28
ปัจจัยหลักที่ 1 สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	15	9	12	13	13
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพภาครัฐ	26	22	28	27	23
ปัจจัยหลักที่ 3 ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ	23	18	25	24	25
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	49	48	48	46	49

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016

แผนภาพ 6 สมรรถนะของปัจจัยหลักของประเทศไทย ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในแต่ละปัจจัยหลักเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบดังนี้

1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) หรือปัจจัยด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง ปัจจัยด้านผลการดำเนินงานทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการประเมินในเชิงเศรษฐศาสตร์มหภาคของเศรษฐกิจภายในประเทศ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ เศรษฐกิจภายในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ การจ้างงาน และระดับราคาสินค้า

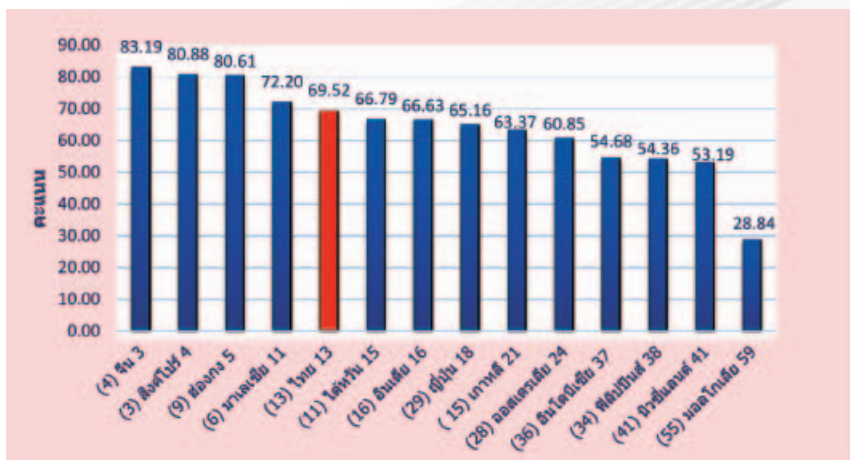
IMD ประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ในปี 2559 **อยู่อันดับคงที่ในลำดับที่ 13** เช่นเดียวกับปี 2558 ซึ่งดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ใต้หวัน (อันดับ 15) อินเดีย (อันดับ 16) ญี่ปุ่น (อันดับ 18) เกาหลี (อันดับ 21) ออสเตรเลีย (อันดับ 24) อินโดนีเซีย (อันดับ 37) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 38) นิวซีแลนด์ (อันดับ 41) และมองโกเลีย (อันดับ 59) แต่ด้อยกว่า

ประเทศจีน (อันดับ 3) สิงคโปร์ (อันดับ 4) ฮองกง (อันดับ 5) และมาเลเซีย (อันดับ 11) เป็นต้น โดยเฉพาะจีนโดดเด่นด้านเศรษฐกิจ รองจากสหรัฐอเมริกา (อันดับ 1) และการต้า (อันดับ 2) เนื่องจากจีนมีจุดเด่นด้านรายรับรายจ่ายภาครัฐ ในด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ตรงข้ามกับฟิลิปปินส์ ซึ่งสมรรถนะผลประกอบการทางเศรษฐกิจยังต่ำ เนื่องจากฟิลิปปินส์มีจุดอ่อนในปัจจัยย่อยเกือบทุกด้าน เช่น การลงทุนระหว่างประเทศ ระดับราคาหรือค่าครองชีพการค้าระหว่างประเทศ และเศรษฐกิจในประเทศ (แผนภาพ 7 และตารางในภาคผนวก)

แผนภาพ 7 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ปี 2559 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

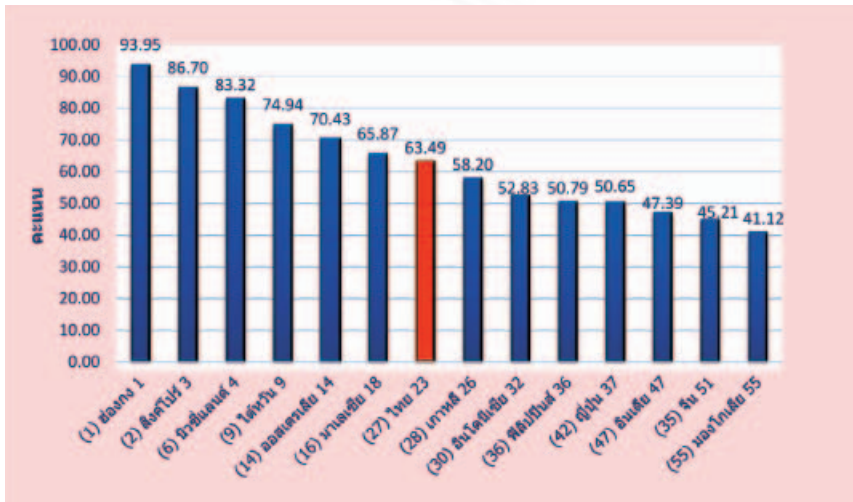
2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) หมายถึงขีดความสามารถของนโยบายของรัฐที่เอื้อต่อความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ฐานะการคลัง นโยบายการคลัง โครงสร้างของสถาบันภาครัฐ กฎหมายธุรกิจ และโครงสร้างของสังคม

การประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐเป็นการประเมินนโยบายรัฐบาลที่มีส่วนผลักดันให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยในปี 2559 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 23 มีสมรรถนะดีขึ้น ถึง 4 อันดับจากปีที่ผ่านมา โดยมีอันดับเหนือกว่าหลายประเทศ ได้แก่ เกาหลี (อันดับ 26) อินโดนีเซีย (อันดับ 32) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 36) ญี่ปุ่น (อันดับ 37) อินเดีย (อันดับ 47) จีน (อันดับ 51) และมองโกเลีย (อันดับ 55) แต่ด้อยกว่าฮ่องกง (อันดับ 1) สิงคโปร์ (อันดับ 3) มาเลเซีย (อันดับ 18) (แผนภาพ 8)

แม้ว่าจีนจะมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจเหนือไทย แต่ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐยังด้อยกว่าไทยถึง 28 อันดับ เนื่องจากจีนมีจุดอ่อนด้านกฎหมายในการทำธุรกิจ (อันดับ 56) และนโยบายการคลัง (อันดับ 53) ส่วนเกาหลีมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพ

ของภาครัฐต่ำกว่าไทยเพียง 3 อันดับ (อันดับ 26) เนื่องจากจุดด้อยของปัจจัยย่อยด้านกฎหมายในการทำธุรกิจเช่นเดียวกับจีน (อันดับ 46) และกรอบการบริหารด้านสังคม (อันดับ 40) (ตารางในภาคผนวก)

แผนภาพ 8 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ปี 2559 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

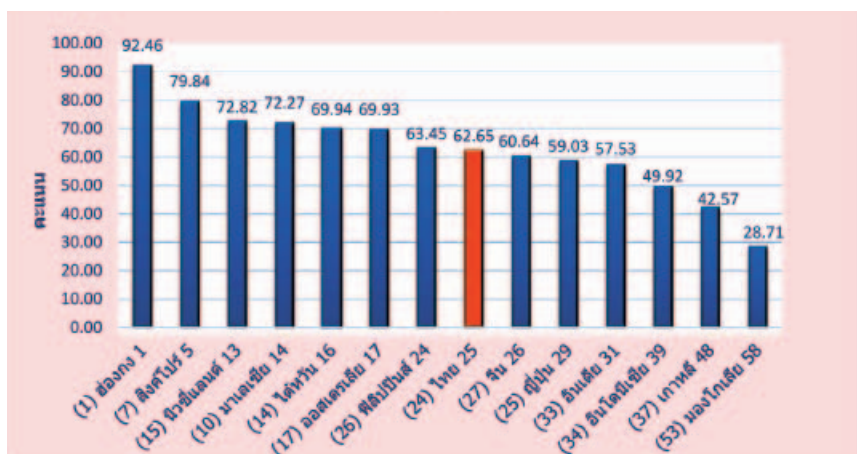
3) ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ (Business Efficiency) หมายถึง สภาวะแวดล้อมของประเทศที่เอื้ออำนวยให้องค์กรต่างๆ สามารถดำเนินงานได้อย่างสร้างสรรค์ มีผลกำไร อย่างมีความรับผิดชอบต่อ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพผล ตลาดแรงงาน การเงิน ระเบียบวิธีการบริหารจัดการ และทัศนคติและค่านิยม

การประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ โดย IMD เป็นการประเมินสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจ คิดค้นนวัตกรรม มีผลกำไร และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยในปี 2559 ในภาพรวมประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 25 มีอันดับลดลง 1 อันดับ ซึ่งมีสมรรถนะเหนือกว่าหลายประเทศ เช่น จีน (อันดับ 26) ญี่ปุ่น (อันดับ 29) อินเดีย (อันดับ 31) อินโดนีเซีย (อันดับ 39) เกาหลี (อันดับ 48) และมองโกเลีย (อันดับ 58)

แต่ด้อยกว่าฮ่องกง (อันดับ 1) สิงคโปร์ (อันดับ 5) นิวซีแลนด์ (อันดับ 13) มาเลเซีย (อันดับ 14) ไต้หวัน (อันดับ 16) ออสเตรเลีย (อันดับ 17) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 24) เป็นต้น (แผนภาพ 9)

เป็นที่น่าสังเกตว่า IMD ประเมินสมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจให้ประเทศไทยเหนือเกาหลีและญี่ปุ่นมากถึง 23 และ 4 อันดับ ตามลำดับ เนื่องจากจุดด้อยในปัจจุบันของเกาหลีด้านการบริหารจัดการ (อันดับ 61) และด้านตลาดแรงงาน (อันดับ 51) ส่วนญี่ปุ่นมีจุดด้อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 42) (ตารางในภาคผนวก)

แผนภาพ 9 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจปี 2559 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หมายถึง การที่โครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการของภาครัฐกิจได้ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการศึกษา โดยในปี 2559 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่อันดับที่ 49 ลดลงจาก

ปีที่แล้ว 3 อันดับ ซึ่งต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ โดยเฉพาะสิงคโปร์ (อันดับ 8) ญี่ปุ่น (อันดับ 11) ฮองกง (อันดับ 21) จีน (อันดับ 25) และมาเลเซีย (อันดับ 31) แต่มีอันดับดีกว่าฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย อินเดีย และมองโกเลีย ซึ่งมีอันดับรั้งท้าย อยู่ที่ 55, 57, 58 และ 60 ตามลำดับ

ที่น่าสังเกตคือ ถึงแม้ประเทศไทยจะมีสมรรถนะในปัจจุบันหลักกลุ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ และประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเหนือกว่าเกาหลีทั้ง 3 ด้าน แต่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยกลับมีสมรรถนะเป็นรองเกาหลีมากถึง 27 อันดับ เนื่องจากเกาหลีมีจุดแข็งที่ปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา จึงส่งผลให้อันดับสมรรถนะในภาพรวมของประเทศไทยเหนือกว่าเกาหลีเพียง 1 อันดับ (แผนภาพ 10)

แผนภาพ 10 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2559 เปรียบเทียบระดับนานาชาติ

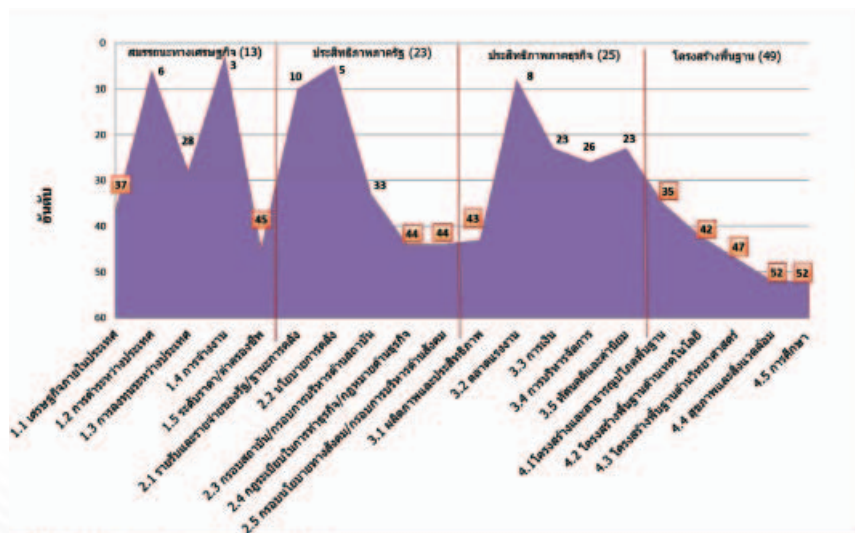

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

2.3 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยย่อย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยทั้ง 20 กลุ่ม พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นในปัจจัยกลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 3) รองลงมาคือ กลุ่มนโยบายการคลัง (อันดับ 5) การค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 6) กลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 8) และกลุ่มรายรับรายจ่ายของรัฐบาล/การคลัง (อันดับ 10) ส่วนกลุ่มที่จัดเรียงอันดับให้สมรรถนะในภาพรวมของไทยตกต่ำคือ กลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มการศึกษา (อันดับ 52 เท่ากัน) รองลงมาคือ กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) กลุ่มระดับราคา/ค่าครองชีพ (อันดับ 45) กลุ่มกฎหมายด้านธุรกิจและกลุ่มการอบการบริการด้านสังคม (อันดับ 44 เท่ากัน) กลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 43) รวมทั้งกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 42) กลุ่มเศรษฐกิจในประเทศ (อันดับ 37) และกลุ่มโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน (อันดับ 35) (แผนภาพ 11)

แผนภาพ 11 สมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2559
จำแนกตามปัจจัยหลักและปัจจัยย่อย

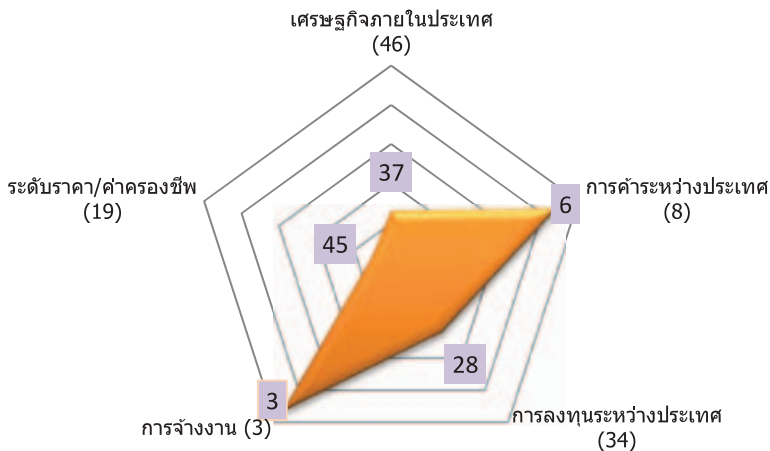
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

เมื่อพิจารณารายละเอียดของตัวชี้วัดปัจจัยย่อย ในแต่ละกลุ่มปัจจัยหลัก สรุปได้ดังนี้

1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบสมรรถนะทางเศรษฐกิจใน 5 ปัจจัยย่อย คือ 1) เศรษฐกิจในประเทศ (Domestic Economy) 2) การค้าในประเทศ (International Trade) 3) การลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) 4) การจ้างงาน (Employment) และ 5) ระดับราคา/ค่าครองชีพ (Price) พบว่ามีเพียง 2 ใน 5 ปัจจัยย่อยของประเทศไทยที่มีสมรรถนะดีมาก คือ กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 3) และกลุ่มการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 6) ส่วนตัววัดรั้งอันดับ ได้แก่ กลุ่มระดับราคา/ค่าครองชีพ (อันดับ 45) กลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ (อันดับ 37) และกลุ่มการลงทุนระหว่างประเทศ (อันดับ 28) (แผนภาพ 12)

แผนภาพ 12 สมรรถนะด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2559
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

แม้ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีอันดับค่อนข้างดีกว่าปัจจัยหลักอื่นๆ แต่สมรรถนะด้านเศรษฐกิจในปี 2559 **อันดับก็ยังคงที่อยู่ในอันดับที่ 13** มีผลคะแนนรวมด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 69.52 แต่เมื่อพิจารณาในมิติของคะแนนที่ IMD ประเมินให้ประเทศไทย จะเห็นว่า ระหว่างปี 2555 - 2559 มีอันดับสูงขึ้นและต่ำลงสลับกันไป โดยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ปี 2556 เป็นปีที่ประเทศไทยมีสมรรถนะทางเศรษฐกิจอยู่ในอันดับที่ดีที่สุด (อันดับ 9) โดยมีคะแนนสูงถึง 65.06 ต่อมาในปี 2557 คะแนนลดลงเหลือ 51.81 (อันดับ 12) และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 55.69 ในปี 2558 (อันดับ 13)

สำหรับปัจจัยย่อยอื่นที่มีอันดับดีขึ้นถึง 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจในประเทศ (Domestic Economy) ปรับตัวดีขึ้นถึง 9 อันดับ ขึ้นมาเป็นอันดับที่ 37 จากอันดับที่ 46 ในปี 2558 การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) ปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับ มาเป็นอันดับที่ 6 จากอันดับที่ 8 ในปี 2558 และการลงทุนระหว่างประเทศ (International Investment) ปรับตัวดีขึ้น 6 อันดับ มาเป็นอันดับที่ 28 จากอันดับที่ 34 ในปี 2558 ในขณะที่ด้านการจ้างงาน (Employment) ยังคงที่อยู่ในอันดับที่ดีมากคืออันดับที่ 3 เช่นเดียวกับปีก่อน ด้านที่มีอันดับลดลงค่อนข้างมากคือ ระดับราคาและค่าครองชีพ (Price) ปรับตัวลดลง 26 อันดับ มาเป็นอันดับที่ 45 จากอันดับที่ 19 ในปี 2558 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ปี 2555 – 2559
จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลงอันดับ (2558–2559)
	ปี 2555 (59 ประเทศ)	ปี 2556 (60 ประเทศ)	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 1 ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ	15	9	12	13	13	0
1.1 เศรษฐกิจในประเทศ	47	14	33	46	37	+9
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	8	4	5	8	6	+2
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	33	31	29	34	28	+6
1.4 การจ้างงาน	2	3	4	3	3	0
1.5 ระดับราคา/ค่าครองชีพ	28	31	37	19	45	-26

หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (ตาราง 3) พบว่า ที่โดดเด่นมากและเป็นจุดแข็งคือ การจ้างงาน (อันดับ 3) ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานต่อประชากรต่ำ (Unemployment Rate) เพียงร้อยละ 0.90 เป็นอันดับ 2 รองจากกาตาร์ (ร้อยละ 0.16 อยู่อันดับ 1) แต่อยู่ในอันดับ

ดีที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ เช่นเดียวกับอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีของไทย (Youth Unemployment) ที่ต่ำเพียงร้อยละ 4.20 เป็นอันดับ 3 รองจากคาซัคสถาน (ร้อยละ 4.10 อยู่อันดับ 2) และกาตาร์ (ร้อยละ 0.60 อยู่อันดับ 1) และสัดส่วน

การจ้างงานต่อประชากร (Employment) ร้อยละ 58.39 สูงเป็นอันดับ 5 เป็นรองประเทศสิงคโปร์ (ร้อยละ 66.06 อันดับ 3) แต่มีอันดับที่ดีกว่าจีน (ร้อยละ 56.34 อยู่อันดับ 6) ฮองกง (ร้อยละ 52 อันดับ 11) นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 51.67 อันดับ 12) เกาหลี (ร้อยละ 51.24 อันดับ 14) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 50.25 อันดับ 16) ส่วนประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกอีก 7 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ล้วนแต่มีสัดส่วนการจ้างงานต่อประชากรต่ำกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ ออสเตรเลีย (ร้อยละ 49.84 อันดับ 19) ไต้หวัน (ร้อยละ 47.67 อันดับ 26) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 44.95 อันดับ 33) มาเลเซีย (ร้อยละ 44.31 อันดับ 38) อินเดีย (ร้อยละ 40.02 อันดับ 51) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 38.15 อันดับ 54) และมองโกเลีย (ร้อยละ 34.88 อันดับ 57)

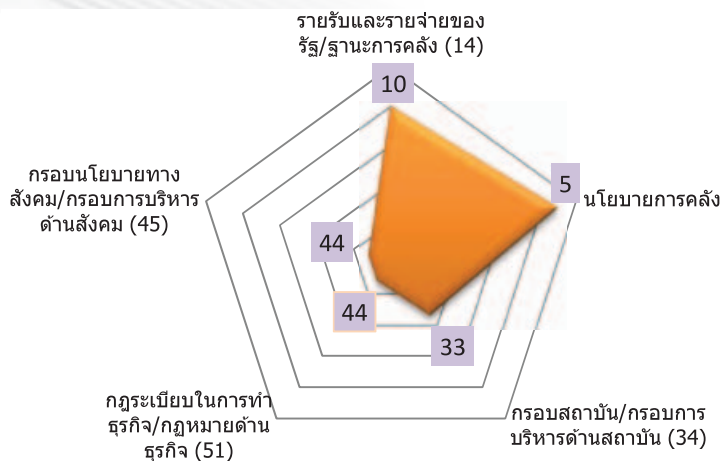
นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูง (Tourism Receipts) อยู่ในอันดับ 4 มีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.51 เมื่อเปรียบเทียบกับในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก 14 ประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ พบว่า ไทยด้อยกว่าฮองกงเพียงประเทศเดียว (อันดับ 2) ซึ่งมีรายรับจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) สูงร้อยละ 13.18

ส่วนตัวดัชนีอันดับและเป็นจุดอ่อนในกลุ่มระดับราคา/ค่าครองชีพ ได้แก่ เงินเพื่อผู้บริโภค (Adjusted Consumer Price Inflation) ซึ่งปรับตัวลงมาอยู่อันดับที่ 52 ลดลงถึง 28 อันดับ จากอันดับที่ 24 ในปี 2558 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเศรษฐกิจภายในประเทศ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว เพียง 6,071 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) ต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว (9,555 เหรียญสหรัฐ อยู่อันดับ 44) และต่ำกว่าสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวสูงกว่าไทย 9 เท่า (52,888 เหรียญสหรัฐ อยู่อันดับ 6) แต่ไทยก็ยังมีอันดับดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อินโดนีเซีย (อันดับ 58) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 59) นอกจากนี้ ยังมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวพิจารณาความเสมอภาคของอำนาจการซื้อ (อันดับ 49) และกลุ่มความเสี่ยงของเศรษฐกิจต่อการย้ายฐานการผลิต (Relocation Threats of Production) อันดับ 48 เป็นต้น

2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)

IMD ประเมินประสิทธิภาพของภาครัฐ โดยพิจารณาจากขอบเขตนโยบายของรัฐบาลที่เอื้อต่อการแข่งขัน มีองค์ประกอบจำแนกเป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) ฐานะการคลัง (Public Finance) 2) นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) 3) กรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional Framework) 4) กฎระเบียบในการทำธุรกิจ/กฎหมายด้านธุรกิจ (Business Legislation) และ 5) กรอบการบริหารด้านสังคม (Societal Framework) พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นด้านประสิทธิภาพภาครัฐในนโยบายด้านการคลัง (อันดับ 5) รองลงมาคือ รายรับรายจ่ายของรัฐ (อันดับ 10) ส่วนปัจจัยย่อยอื่นอีก 3 กลุ่ม มักจะรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 33 – 44 ซึ่งล้วนจัดรั้งสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (แผนภาพ 13)

แผนภาพ 13 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย ปี 2559
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย มีแนวโน้มดีขึ้น ตั้งแต่ปี 2557 ซึ่งได้คะแนนการประเมินด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.84 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 63.49 ในปี 2559 ส่งผลให้อันดับดีขึ้นจากปี 2558 ถึง 4 อันดับ หากพิจารณาปัจจัยย่อยดังแสดงในตารางที่ 4 จะเห็นว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้สมรรถนะประสิทธิภาพของภาครัฐในภาพรวมดีขึ้นในปีนี้ทุกปัจจัยย่อย มีอันดับดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกฎระเบียบในการทำธุรกิจ (Business Legislation) ที่ดีขึ้นมากที่สุดถึง 7 อันดับ จากปี 2558 โดยขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 44 จากอันดับที่ 51 ในปีก่อน และด้านฐานะการคลัง (Public Finance) ที่ดีขึ้นมาเป็นอันดับที่ 10 จากอันดับ 14 ในปีที่แล้ว นอกจากนี้ ด้านนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) ยังคงได้อันดับที่สูงกว่าเดิมจากที่เคยสูงอยู่แล้ว โดยขึ้นมาจากอันดับที่ 6 ในปี 2558 มาอยู่ในอันดับ 5 ในปี 2559

ตารางที่ 4 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทย
ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2558-2559)
	ปี 2555 (59 ประเทศ)	ปี 2556 (60 ประเทศ)	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 2 ประสิทธิภาพของภาครัฐ	26	22	28	27	23	+4
2.1 ฐานะการคลัง	18	19	19	14	10	+4
2.2 นโยบายการคลัง	6	5	6	6	5	+1
2.3 การอบการบริหร ด้านสถาบัน	32	30	39	34	33	+1
2.4 กฎระเบียบในการ ทำธุรกิจ/ กฎหมาย ด้านธุรกิจ	44	43	51	51	44	+7
2.5 การอบการบริหร ด้านสังคม	50	48	55	45	44	+1

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016

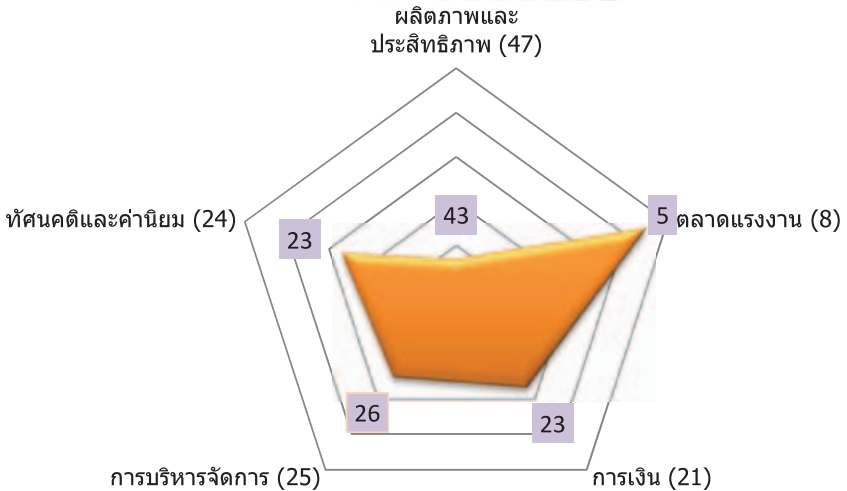
หากพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ พบว่า กลุ่มนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) ได้อันดับดีที่สุด (อันดับ 5) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่ ประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (Effective Personal Income Tax Rate) ซึ่งคิดจากรายได้ต่อจีดีพีต่อหัว (อันดับ 5) อัตราเงินประกันสังคมที่เรียกเก็บจากนายจ้าง และลูกจ้าง (Employer Social Security Contribution Rate) (อันดับ 6) และ มาตรฐานของอัตราภาษีการบริโภค GAT/GST (Consumption Tax Rate) (อันดับ 7) นอกจากนี้ ยังมีเสถียรภาพของค่าเงินบาท (Exchange Rate Stability) อยู่ที่อันดับ 7 เป็นรองค่าเงินฟิลิปปินส์ ซึ่งอยู่ที่อันดับ 5

ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่ค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อน (Redundancy Costs) ซึ่งรั้งท้ายอยู่ในอันดับที่ 59 ต่ำกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับ 52) และทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้น อินโดนีเซีย (อันดับ 60) อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (Tariff Barriers) (อันดับ 56) ยังมีอุปสรรคอยู่ถึงร้อยละ 11.57 ของภาษีขาเข้าทั้งหมด และความเสี่ยงของการขาดเสถียรภาพทางการเมือง (Risk of Political Instability) (อันดับ 51) นอกจากนี้ การจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ โดย The International Investor Magazine Ranking ซึ่ง IMD นำมาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาให้ประเทศไทย อยู่ที่อันดับ 43 ซึ่งต่ำกว่าอินเดีย (41) มาเลเซีย (31) จีน (25) เกาหลี (21) ญี่ปุ่น (18) และสิงคโปร์ (7) ส่วนประเด็นการติดสินบนและคอร์รัปชันของไทย อยู่ที่อันดับ 39 โดยได้คะแนนเพียง 2.9 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ในขณะที่ประเทศในเอเชียที่มีการติดสินบนและคอร์รัปชัน (Bribery and Corruption) น้อยที่สุด ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 4) ได้คะแนน 8.55 รวมทั้งเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย ได้คะแนน 3.88 จัดอยู่อันดับ 31 ดีกว่าไทยถึง 8 อันดับ

3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)

IMD พิจารณาเกณฑ์ชี้วัดประสิทธิภาพของภาคธุรกิจจากสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสถานประกอบการที่จะทำงานในลักษณะนวัตกรรม มีผลกำไร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจำแนกองค์ประกอบของเกณฑ์ชี้วัด เป็นปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & Efficiency) 2) ตลาดแรงงาน (Labor Market) 3) การเงิน (Finance) 4) การบริหารจัดการ (Management Practices) และ 5) ทักษะคิดและค่านิยม (Attitude and Values) พบว่า ประเทศไทยมีจุดเด่นที่ปัจจัยย่อยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 5) โดยมีกลุ่มผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 43) เป็นตัวจุดรั้งสมรรถนะ (แผนภาพ 14)

แผนภาพ 14 สมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของประเทศไทย ปี 2559
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ ปี 2558

อันดับด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจของประเทศไทยไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่เมื่อพิจารณาในมิติของคะแนนที่ IMD ประเมินให้ประเทศไทยในด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ จะเห็นว่า ในปี 2556 คะแนนสูงถึงร้อยละ 58.05 ต่อมาในปี 2557 คะแนนลดลงมากเหลือร้อยละ 43.72 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 48.04 ในปี 2558 และร้อยละ 62.65 ในปี 2559 หากพิจารณาปัจจัยย่อยในตารางที่ 5 จะเห็นว่า ปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพอันดับดีขึ้นมากที่สุดถึง 4 อันดับรองลงมาคือ ด้านตลาดแรงงาน อันดับดีขึ้น 3 อันดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของประเทศไทย
ปี 2555 – 2559 จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2558–2559)
	ปี 2555 (59 ประเทศ)	ปี 2556 (60 ประเทศ)	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 3 ด้านประสิทธิภาพ ภาครัฐกิจ	23	18	25	24	25	-1
3.1 ผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพ	57	44	49	47	43	+4
3.2 ตลาดแรงงาน	4	2	5	8	5	+3
3.3 การเงิน	15	10	21	21	23	-2
3.4 การบริหารจัดการ	19	16	26	25	26	-1
3.5 ทัศนคติและค่านิยม	17	17	20	24	23	+1

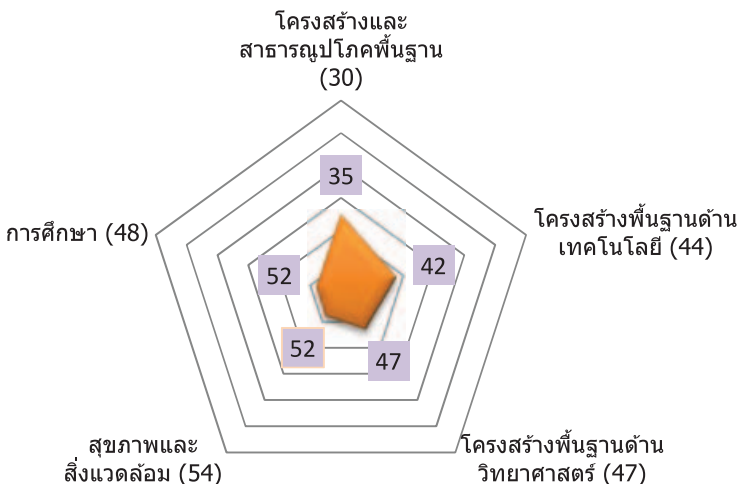
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจในตารางที่ 5 พบว่า จุดแข็งอยู่ที่กลุ่มตลาดแรงงาน (Labor Market) (อันดับ 5) ได้แก่ สัดส่วนของชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ (Working Hours) (อันดับ 4) ร้อยละของกำลังแรงงาน (Labor Force) (อันดับ 5) และระดับค่าตอบแทน (Compensation Levels) (อันดับ 8) ส่วนกลุ่มที่เป็นจุดอ่อนจุดรั้งสมรรถนะในกลุ่มนี้คือ กลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 43) ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภาพในภาพรวม (Overall Productivity (PPP)) และผลิตภาพด้านแรงงาน (Labor Productivity (PPP)) มีอันดับเท่ากัน อยู่ที่อันดับ 55 โดยไทยมีอันดับเหนือกว่าจีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดียเท่านั้น และยังมีผลสำรวจทัศนคติต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium-Size Enterprises) (ระดับ 50) ซึ่งไทยเป็นรองประเทศเพื่อนบ้านทั้งอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และมาเลเซีย นอกจากนี้ ยังมีความเสี่ยงในการลงทุน (Investment Risk) (อันดับ 47) ซึ่งไทยเป็นรองฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นต้น

4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานจากปัจจัยย่อย 5 กลุ่ม คือ 1) สาธารณูปโภคพื้นฐาน 2) โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี 3) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 4) สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และ 5) การศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยทั้ง 5 กลุ่ม มีสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างเมื่อเทียบกับค่ามัธยฐานทั้งสิ้น โดยมีปัจจัยย่อยด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันดับดีที่สุด (อันดับ 35) รองลงมาคือ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 42) ส่วนปัจจัยย่อยอีก 3 กลุ่ม ซึ่งรวมด้านการศึกษา ส่วนใหญ่จะรั้งท้ายอยู่ที่อันดับ 47 – 52 ซึ่งล้วนจัดรั้งสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมของไทย (แผนภาพ 15)

แผนภาพ 15 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ปี 2559
เปรียบเทียบ 5 กลุ่มปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ.2558

เมื่อพิจารณาแนวโน้มสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย พบว่า สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยยังไม่ดีนัก อยู่อันดับท้ายๆ มาโดยตลอด และคะแนนที่ IMD ประเมินเพื่อจัดอันดับในภาพรวมยังต่ำมาก เพียงร้อยละ 28.51 ในปี 2555 และลดลงมาเหลือร้อยละ 24.77 ในปี 2556 และต่ำที่สุดร้อยละ 16.07 ในปี พ.ศ. 2557 แต่ในปี 2558 ปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อย เป็นร้อยละ 25.91 ส่วนปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39.88 โดยเป็นคะแนนที่ดีที่สุดในรอบ 5 ปี แต่ก็ยังทำให้อันดับต่ำลง 3 อันดับจากปี 2558

หากพิจารณาเปรียบเทียบปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ทั้ง 5 กลุ่ม ในตารางที่ 6 จะเห็นว่า ปัจจัยที่เกื้อหนุนให้โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ในภาพรวมไม่ตกต่ำลงไปมาก ได้แก่ ปัจจัยกลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ดีขึ้น 2 อันดับ ส่วนปัจจัยย่อยที่อันดับตกต่ำมากที่สุดในรอบ 5 ปี ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน รองลงมา ได้แก่ ด้านการศึกษา

ตารางที่ 6 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2555 – 2559
จำแนกตามปัจจัยย่อย

ปัจจัยย่อย	อันดับ					การเปลี่ยนแปลง อันดับ (2558-2559)
	ปี 2555 (59 ประเทศ)	ปี 2556 (60 ประเทศ)	ปี 2557 (60 ประเทศ)	ปี 2558 (60 ประเทศ)	ปี 2559 (61 ประเทศ)	
ปัจจัยหลักที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	49	48	48	46	49	-3
4.1 สาธารณูปโภค พื้นฐาน	26	25	28	30	35	-5
4.2 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยี	50	47	41	44	42	+2
4.3 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์	40	40	46	47	47	0
4.4 สุขภาพและ สิ่งแวดล้อม	52	55	53	54	52	+2
4.5 การศึกษา	52	51	54	48	52	-4

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานในตาราง 6 พบว่า ปัจจัยย่อยด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Basic Infrastructure) มีอันดับดีที่สุด อยู่อันดับที่ 35 รองลงมาคือด้านเทคโนโลยี (Technological Infrastructure) อันดับ 42 ดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา 2 อันดับ เนื่องจากมีต้นทุนโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Telephone Costs) ต่ำเป็นอันดับ 4 จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Broadband Subscribers) สูงถึงร้อยละ 85.4 (อันดับ 6) และการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง (High-Tech Exports) สูงร้อยละ 20.43 (อันดับ 13)

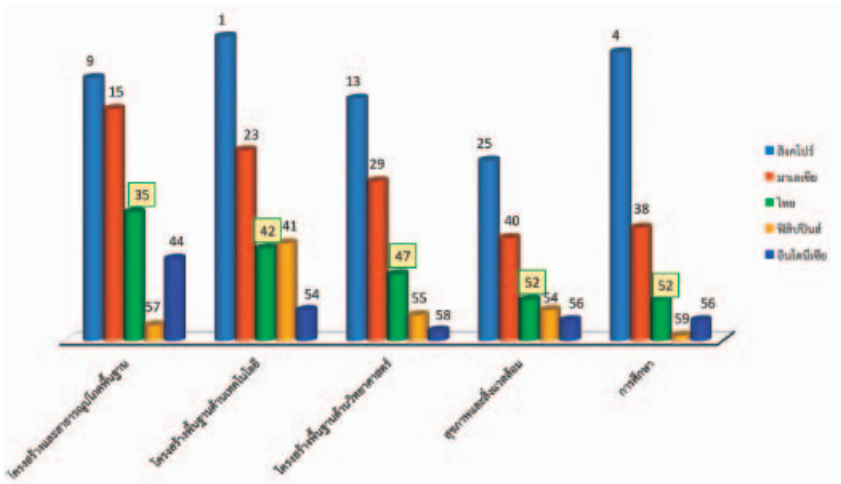
ส่วนจุดอ่อนที่จัดเรียงอันดับอย่างมากคือสมรรถนะด้านการศึกษา ซึ่งอยู่รั้งท้าย อันดับที่ 52 โดยลดลงจากปีที่แล้ว 4 อันดับ เช่นเดียวกับด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (อันดับ 52) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 42) ทั้ง 4 กลุ่มส่งผลให้สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมของประเทศไทยลดลงจากปีที่แล้ว 4 อันดับ

ตัวชี้วัดปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยที่เป็นจุดอ่อนอันดับ อยู่รั้งท้ายตั้งแต่ 50 ขึ้นไป มี 2 ตัว คือ ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ จำนวนผู้ช่วยทางการแพทย์ (Medical Assistance) และความเข้มของพลังงาน (Energy Intensity) หรือพลังงานทั้งหมดที่บริโภคในแต่ละ 1,000 US \$ ของ GDP อยู่ในอันดับรั้งท้ายที่สุด เท่ากัน (อันดับ 58) ส่วนด้านการศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งพิจารณาจากผลการสอบ TOEFL (อันดับ 57) อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระดับ

มัธยมศึกษา (อันดับ 54) งบประมาณภาครัฐที่ใช้ในการศึกษาต่อ และอัตราส่วน การเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมศึกษา มีอันดับเท่ากัน (อันดับที่ 53) ประชากรที่สำเร็จ การศึกษาระดับอุดมศึกษา และความคิดเห็นต่อทักษะด้านภาษามีอันดับเท่ากัน (อันดับ 52) นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในประเทศและนักศึกษาที่ไปเรียน ต่างประเทศก็มีอันดับเท่ากัน (อันดับ 51) เป็นต้น

ในแผนภาพ 16 แสดงปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน 5 ด้าน เปรียบเทียบ กับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน พบว่า สิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับดีกว่า ประเทศไทยในทุกด้าน ขณะที่อินโดนีเซียมีอันดับด้อยกว่าประเทศไทยทุกด้าน ส่วนฟิลิปปินส์อันดับดีกว่าไทยเพียงด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี

แผนภาพ 16 สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปี 2559 เปรียบเทียบกับประเทศ ในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ จำแนกตามปัจจัยย่อย

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

บทที่ 3

ความสามารถในการแข่งขัน ด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2559

ความสามารถในการแข่งขันด้าน
การศึกษาและที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย
ในบทนี้จะเน้นตัวชี้วัดของปัจจัยโครงสร้าง
พื้นฐานด้านการศึกษาตามกรอบ
การประเมินจัดอันดับของ IMD จำนวน
18 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษาในส่วนของปัจจัยโครงสร้าง
พื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ 7 ตัวชี้วัด และ
ด้านเทคโนโลยี 8 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

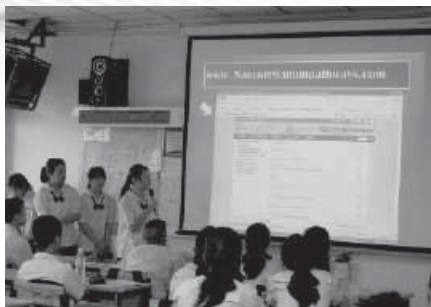

3.1 ตัวชี้วัดด้านการศึกษา

3.1.1 แหล่งที่มาและรายละเอียดของตัวชี้วัดด้านการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยย่อยหนึ่งในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย
ตัวชี้วัดทั้งหมด 18 ตัวชี้วัด จำแนกตามแหล่งที่มา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันสถิติแห่งองค์การ
ยูเนสโก (UNESCO Institute for Statistics – UIS) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
และการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development
: OECD) หน่วยงานด้านสถิติระดับชาติ รายงานงบประมาณภาครัฐประจำปี Global
Education Digest ผลการสอบ PISA โดย OECD ผลคะแนนสอบ TOEFL และ
การประมาณการจากการคำนวณโดยองค์การ UNESCO เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วย
13 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) งบประมาณด้าน

การศึกษาต่อประชากร (3) งบประมาณ
ด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา
(4) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอน
ระดับประถมศึกษา (5) อัตราส่วนนักเรียน
ต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา
(6) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา
(7) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา

(8) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (9) จำนวนนักศึกษาต่างชาติ
ที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน (10) จำนวน
นักศึกษาต่างชาติที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร
1,000 คน (11) ผลการทดสอบ PISA (12) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ
และ (13) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

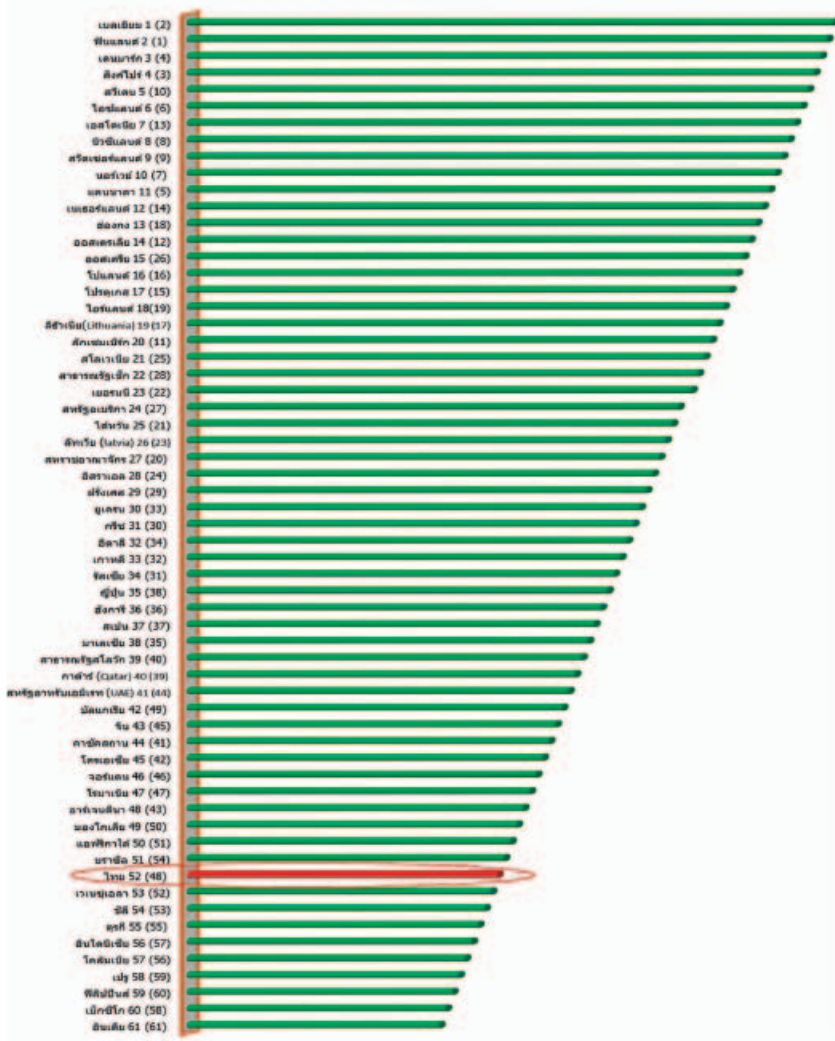
2) ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีสำรวจความคิดเห็น โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร
ระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ ด้วยเทคนิค Delphi (เป็นเทคนิคที่มุ่ง
แสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการ
ตอบแบบสอบถาม คำตอบที่ได้จึงมีความถูกต้องและมีความเที่ยงตรงสูง) แล้วนำมา
คำนวณคะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นๆ สามารถตอบสนองต่อความต้องการ
ของตลาดแรงงาน เศรษฐกิจและการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด และสามารถบ่งชี้
คุณภาพในการจัดการศึกษาของประเทศได้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่
(1) ระบบการศึกษา (2) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (3) การตอบสนอง
ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (4) การบริหาร
จัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และ (5) ทักษะทางภาษา
ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

3.1.2 การจัดอันดับด้านการศึกษา

ในปี 2559 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 61 ประเทศ โดยผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศที่ได้ 5 อันดับแรกของโลก ได้แก่ ประเทศเบลเยียม (อันดับที่ 1) รองลงมาได้แก่ ประเทศฟินแลนด์ (อันดับที่ 2) ประเทศเดนมาร์ก (อันดับที่ 3) ประเทศสิงคโปร์ (อันดับที่ 4) และประเทศสวีเดน (อันดับที่ 5) สำหรับผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยปี 2559 ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 52 ลดลง 4 อันดับจากปี 2558 โดยมีสมรรถนะดีกว่า 9 ประเทศ ได้แก่ เวเนซุเอลา (อันดับที่ 53) ชิลี (อันดับที่ 54) ตุรกี (อันดับที่ 55) อินโดนีเซีย (อันดับที่ 56) โคลัมเบีย (อันดับที่ 57) เปรู (อันดับที่ 58) ฟิลิปปินส์ (อันดับที่ 59) เม็กซิโก (อันดับที่ 60) และอินเดีย (อันดับที่ 61) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีกว่า 3 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย (อันดับ 56) ฟิลิปปินส์ (อันดับ 59) และ อินเดีย (61) เป็นรองประเทศ มาเลเซีย (อันดับ 38) และประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 4) (แผนภาพ 17)

แผนภาพ 17 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาศาสตร์ของประเทศไทย
กับนานาชาติ ปี 2559

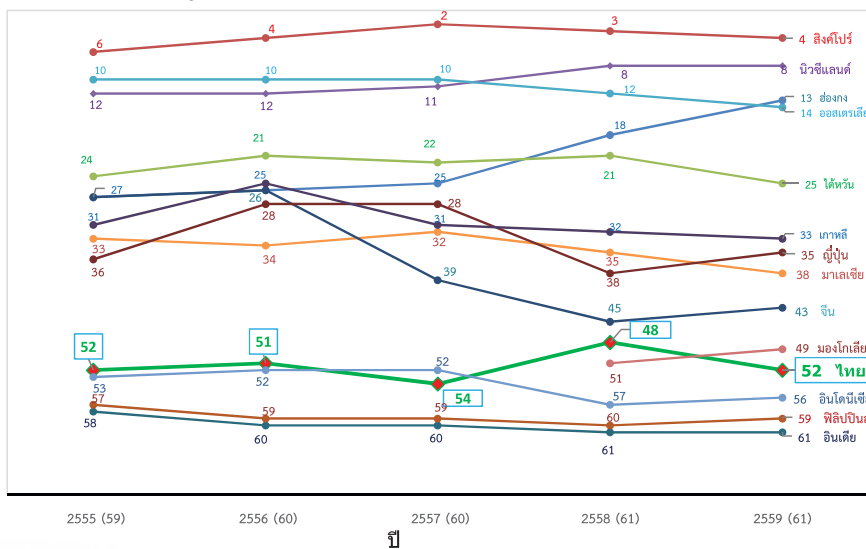

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศสิงคโปร์มีอันดับด้านการศึกษาคือสูงสุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองลงมาได้แก่ นิวซีแลนด์ ฮองกง และออสเตรเลีย โดยประเทศที่มีอันดับด้านการศึกษาคือขึ้นอย่างมาก ได้แก่ ประเทศฮ่องกงซึ่งมีผลการจัดอันดับด้านการศึกษาคือขึ้น 14 อันดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจาก ปี 2555 กับ ปี 2559 และในปี 2559 ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน IMD ในภาพรวม เป็นอันดับ 1 ของโลกอีกด้วย สำหรับประเทศไทยมีอันดับด้านการศึกษาลดลง 4 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2558 โดยมีอันดับด้านการศึกษาคือกว่า 3 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ทั้งนี้ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ในปี 2557 ประเทศไทยมีอันดับด้านการศึกษาคือต่ำที่สุด โดยมีอันดับด้านการศึกษาอยู่ที่ 54 จากทั้งหมด 60 ประเทศ (แผนภาพ 18)

แผนภาพ 18 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ปี 2555 – 2559
ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ณ ปีนั้นๆ

3.1.3 อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศไทย

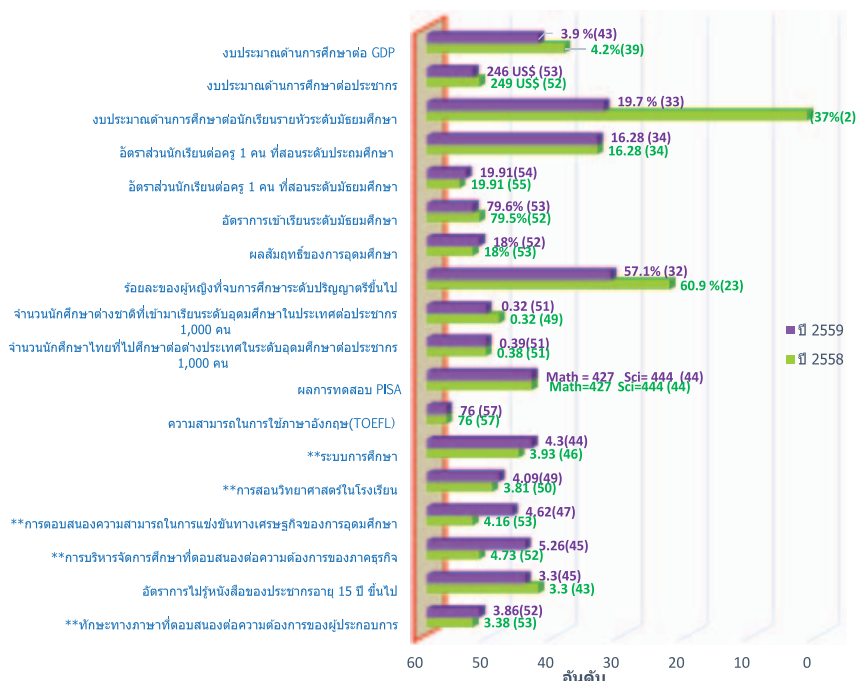
เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดปัจจัยย่อยด้านการศึกษา 18 ตัวชี้วัดของประเทศไทย ในปี 2559 เปรียบเทียบกับปี 2558 พบว่า **ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น มี 7 ตัวชี้วัด** จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่มที่ 1** ตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ 2 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา และ (2) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา **กลุ่มที่ 2** ตัวชี้วัดที่ใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ 5 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) ระบบการศึกษา (2) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (3) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (4) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และ (5) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

สำหรับ**ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม มี 4 ตัวชี้วัด** ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา (2) จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน (3) ผลการทดสอบ PISA และ (4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)

ส่วนตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง นั้น เป็นตัวชี้วัดที่รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ มี 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (3) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (4) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (5) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (6) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน และ(7) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (แผนภาพ 19)

แผนภาพ 19 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2558 – 2559

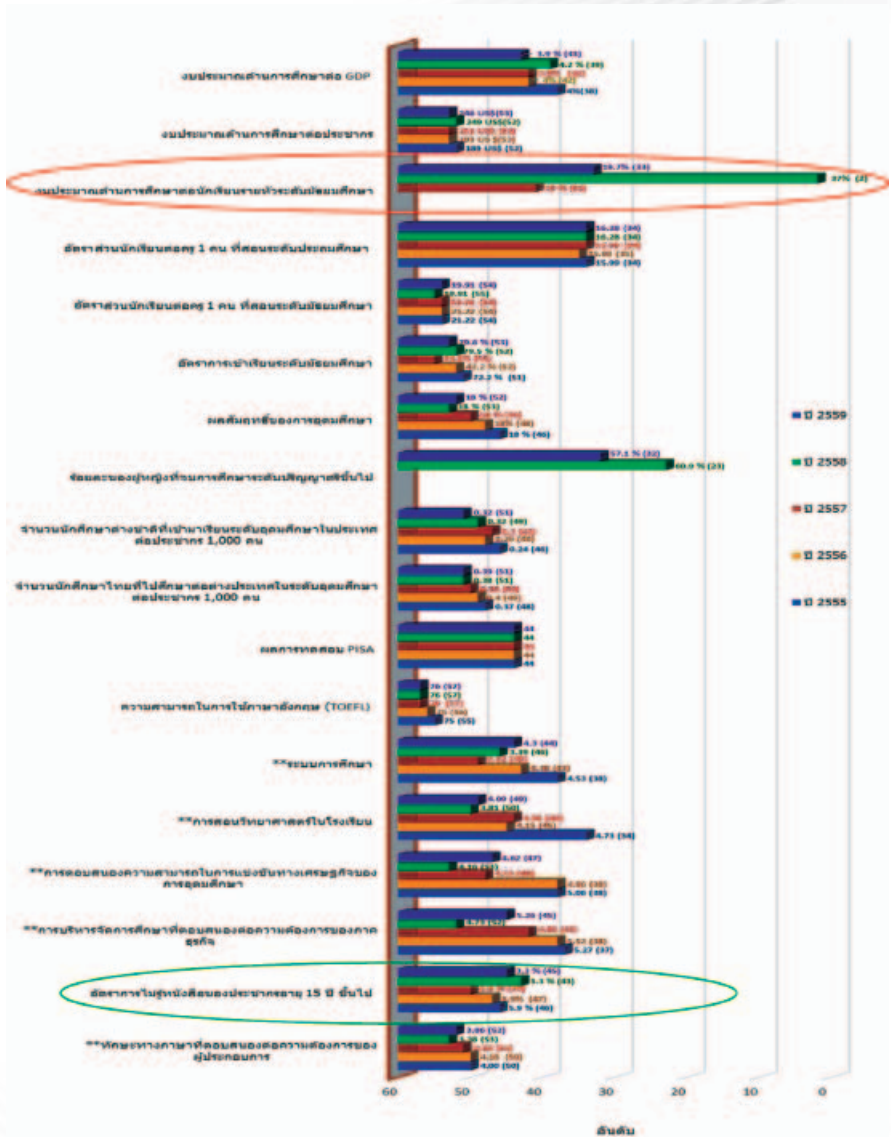
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2015-2016

หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ
ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอันดับในแต่ละตัวชี้วัด ในช่วงระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ตัวชี้วัดแต่ละตัวมีอันดับและค่าคะแนนที่ใกล้เคียงกัน โดยตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มดีขึ้น ได้แก่ อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 5.9 ในปี 2555 เป็น ร้อยละ 3.3 ในปี 2559 สำหรับตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษา ในประเทศต่อประชากร 1,000 คน จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ สำหรับตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มลดลง แล้วเพิ่มขึ้นในปี 2559 ได้แก่ ระบบการศึกษา และ ผลสมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลงมาก จากอันดับที่ 2 ในปี 2558 เป็นอันดับที่ 33 ในปี 2559 นั่นคือ ตัวชี้วัดด้านงบประมาณด้านการศึกษานักเรียนรายหัวระดับมัธยมศึกษา (แผนภาพ 20)

แผนภาพ 20 ตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ IMD ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016

หมายเหตุ : ** หมายถึง ตัวชี้วัดที่ได้จากแบบสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารธุรกิจ
ตัวเลขในวงเล็บ คืออันดับของตัวชี้วัด

3.1.4 อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษাজำแนกตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา

อันดับของตัวชี้วัดด้านการศึกษตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำแนกตามเป้าประสงค์หลักของการศึกษา (Objective Function) ของประเทศไทย ในระดับมหภาค ประกอบด้วย 5 เป้าประสงค์หลัก คือ 1) การเข้าถึง (Access) 2) ความเท่าเทียม (Equity) 3) คุณภาพ (Quality) 4) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และ 5) การตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)¹ มีรายละเอียด ดังนี้

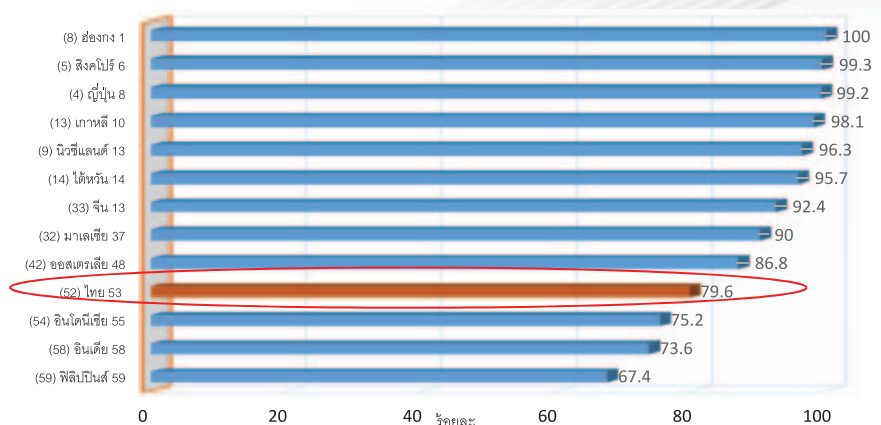
1) การเข้าถึง (Access)

การเข้าถึงในที่นี้หมายถึงการเข้าถึงบริการทางการศึกษา ซึ่ง IMD มีการประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยมีผลการประเมินดังนี้

อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อายุ 12-17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน จากแผนภาพ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559 ร้อยละ 79.6 (อันดับ 53) ซึ่งต่ำกว่าประเทศในเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าว ร้อยละ 85 ขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศฮ่องกงมีอัตราการเข้าเรียนถึงร้อยละ 100 (อันดับ 1) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีอัตราการเข้าเรียนดังกล่าวสูงกว่าประเทศอินโดนีเซีย (อันดับ 55) อินเดีย (58) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 59) (แผนภาพ 21)

¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความรู้พร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. พริกหวานกราฟฟิค.2557.หน้า 51.

แผนภาพ 21 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559

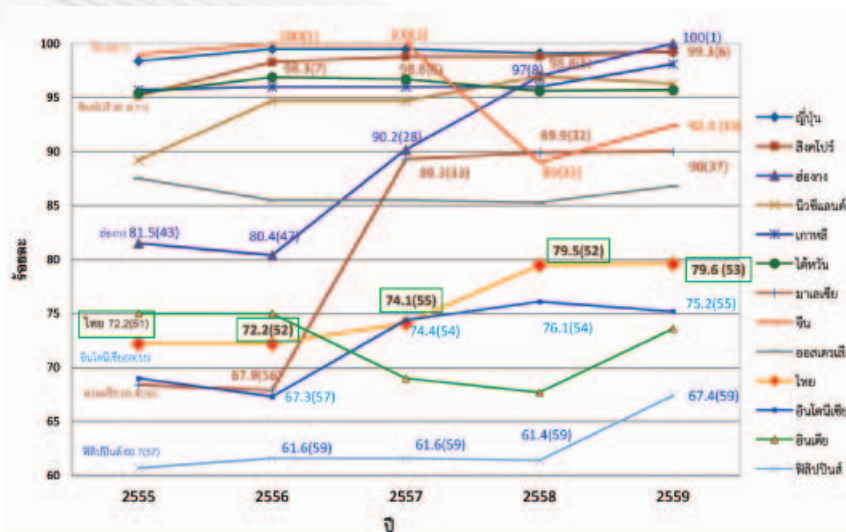
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับในปี 2558

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 – 17 ปี ดีขึ้น โดยประเทศที่มีอันดับดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด ได้แก่ ประเทศฮ่องกง ดีขึ้นจากอันดับ 43 ในปี 2555 เป็นอันดับ 1 ในปี 2559 และประเทศมาเลเซีย ดีขึ้นจากอันดับ 56 ในปี 2555 เป็นอันดับ 37 ในปี 2559 ขณะที่ประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น จากร้อยละ 72.2 ในปี 2555 เป็น ร้อยละ 79.6 ปี 2559 (แผนภาพ 22)

แผนภาพ 22 อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2009 - 2013 (ปี 2552-2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

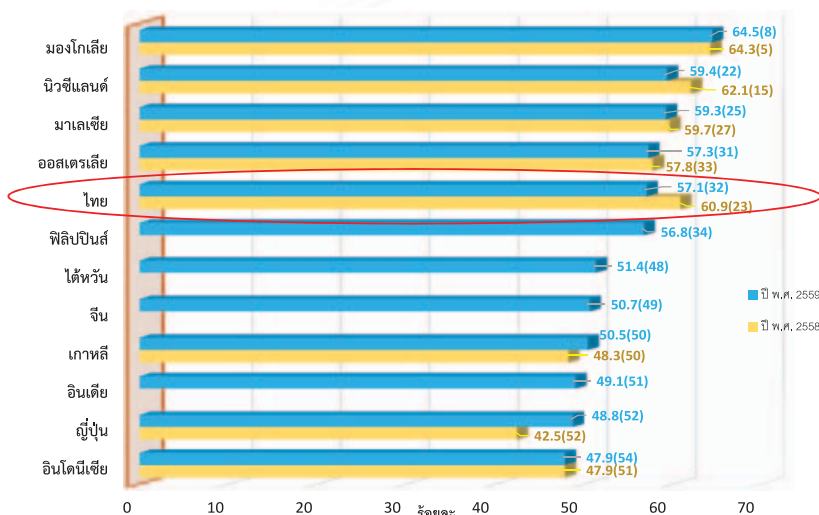
2) ความเท่าเทียม (Equity)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษากว่าที่เกี่ยวข้องกับความเท่าเทียม (Equity) ทางการศึกษา 1 ตัวชี้วัด ได้แก่ ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นมาในปี 2558 โดยมีผลการประเมินดังนี้

ประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ลดลง 9 อันดับ จากอันดับ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี 2558 เป็น อันดับ 32 (ร้อยละ 57.1) ในปี 2559 และเมื่อเปรียบเทียบกับในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศที่มีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อันดับดีที่สุดคือ มอโกเลีย อันดับ 8 (ร้อยละ 64.5) รองลงมา คือ นิวซีแลนด์ อันดับ 22 (ร้อยละ 59.4) มาเลเซีย อันดับ 25 (ร้อยละ 59.3) ออสเตรเลีย อันดับ 31 (ร้อยละ 57.3) และประเทศไทย อันดับ 32 (ร้อยละ 57.1)

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นตัวชี้วัดใหม่ จึงจำเป็นต้องดูผลการจัดอันดับในปีถัดไป เพื่อพิจารณาถึงแนวโน้มที่ชัดเจนต่อไป สำหรับประเทศฮ่องกง และสิงคโปร์ ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวชี้วัดนี้

แผนภาพ 23 อัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ปี 2558 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2015 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2012- 2013 (ปี 2555 – 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

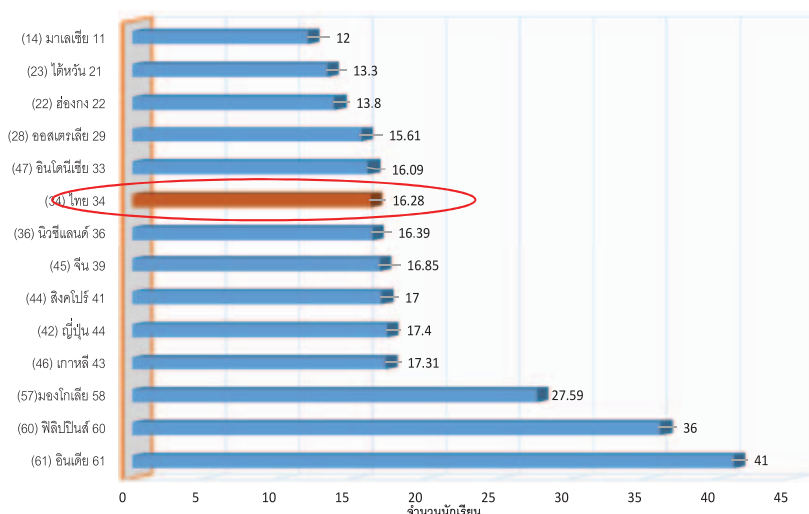
3) คุณภาพ (Quality)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา (2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา (3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (4) ผลการทดสอบ PISA (5) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (6) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (7) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี โดยมีผลการประเมินดังนี้

(1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา

ตัวชี้วัดอัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของครู และการลงทุนด้านทรัพยากรในด้านการศึกษา ในปี 2559 ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 16.28 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น อยู่ในอันดับ 34 ซึ่งมีอันดับเดียวกับปี 2558 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศไทยเป็นรองประเทศมาเลเซีย (อันดับ 11) ไต้หวัน (อันดับ 21) ฮองกง (อันดับ 22) ออสเตรเลีย (อันดับ 29) และอินโดนีเซีย (อันดับ 33) ซึ่งครู 1 คน รับภาระนักเรียน 12, 13.3, 13.8, 15.61 และ 16.09 คน ตามลำดับ ในขณะที่ฟิลิปปินส์ (อันดับ 60) และอินเดีย (61) ครู 1 คน รับภาระนักเรียนถึง 36 และ 41 คน นับเป็น 2 ลำดับสุดท้ายในภูมิภาคนี้ (แผนภาพ 24)

แผนภาพ 24 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2555 โดยครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ลดลงต่ำกว่า 20 คน อาทิ มาเลเซีย 12 คน ไทย 16 คน สิงคโปร์ และเกาหลี 17 คน ขณะที่ฟิลิปปินส์ และอินเดีย ครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ต้องรับภาระนักเรียนในจำนวนมากขึ้น ถึง 36 และ 41 คน (แผนภาพ 25)

แผนภาพ 25 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ปี 2555 - 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2009- 2013 (ปี 2552-2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

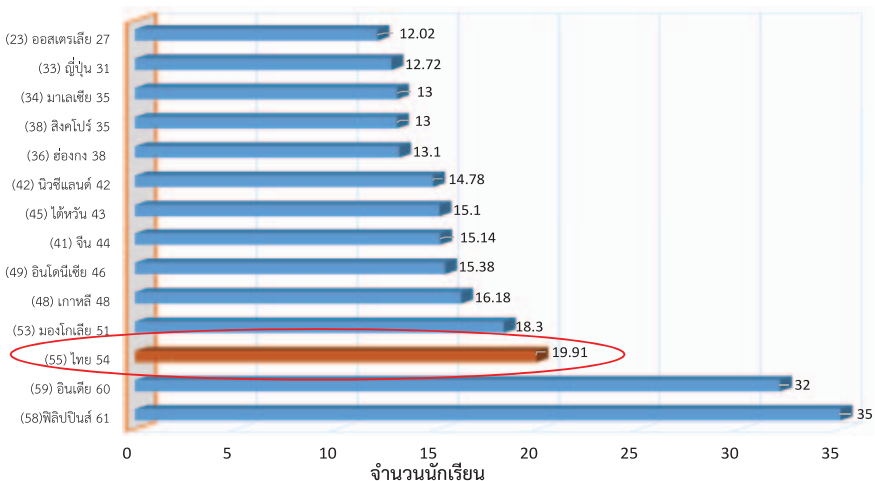
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา

ในปี 2559 ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 20 คน (อันดับ 54) ซึ่งสูงกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่ที่ครูผู้สอน 1 คนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ไม่เกิน 18 คน

ขณะที่ ครู 1 คนที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศออสเตรเลียรับภาระนักเรียนน้อยที่สุดประมาณ 12 คน (อันดับ 27) แตกต่างจากอินเดีย (อันดับ 60) และ ฟิlipปีนส์ (อันดับ 61) ที่ครู 1 คนรับภาระนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 32 และ 35 คน ตามลำดับ (แผนภาพ 26)

แผนภาพ 26 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559

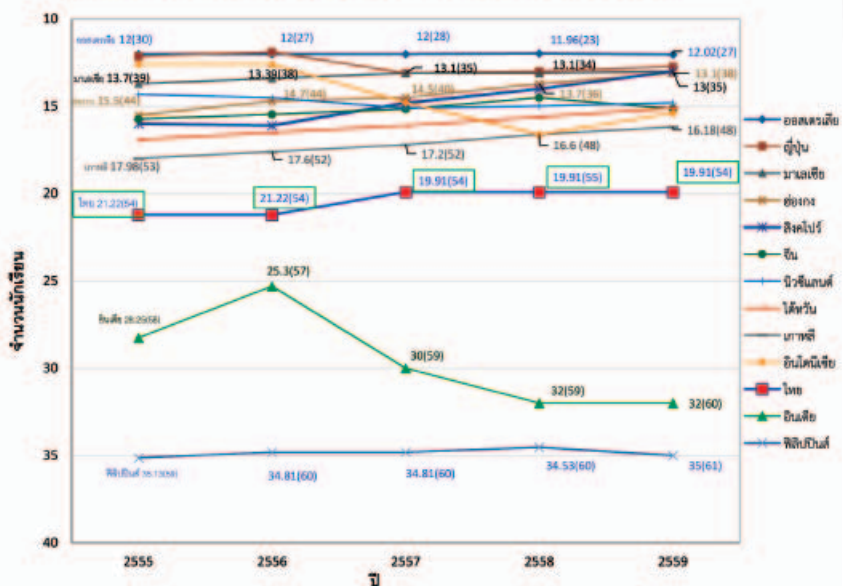
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2555 โดยครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ลดลง ต่ำกว่า 20 คน ยกเว้น ฟิlipปีนส์และอินเดีย ที่ครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียน ถึง 32 และ 35 คน (แผนภาพ 27)

แผนภาพ 27 อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ปี 2555-2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2009 - 2013 (ปี 2552 - 2556)

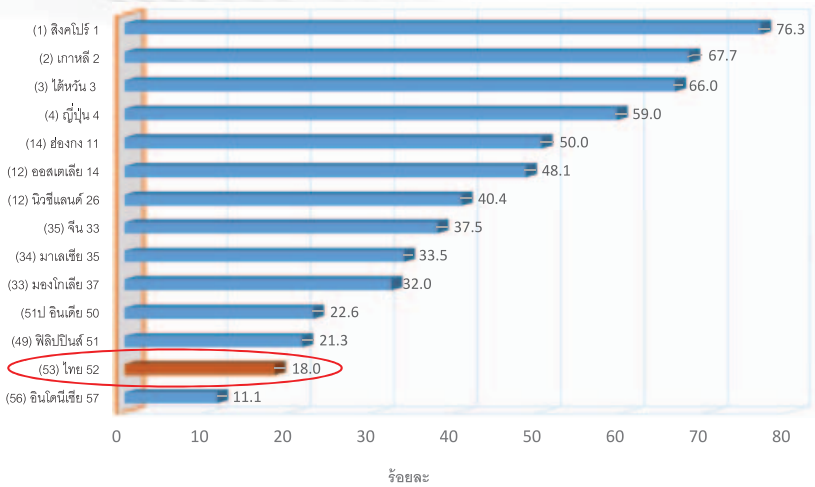
อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้น

(3) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป โดยในปี 2559 ประเทศไทย มีประชากรช่วงวัยดังกล่าวที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 18 (อันดับ 52) สูงกว่าประเทศอินเดีย (ร้อยละ 11.1 อันดับ 57) แต่ต่ำกว่าประเทศฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 21.3 อันดับ 51) อินเดี (ร้อยละ 22.6 อันดับ 50) มาเลเซีย (ร้อยละ 33.5 อันดับ 35) จีน (ร้อยละ 37.5 อันดับ 33) ฮ่องกง (ร้อยละ 50 อันดับ 11) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 59 อันดับ 4) เกาหลี (ร้อยละ 67.7 อันดับ 2) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 76.3 อันดับ 1) (แผนภาพ 28)

แผนภาพ 28 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2559

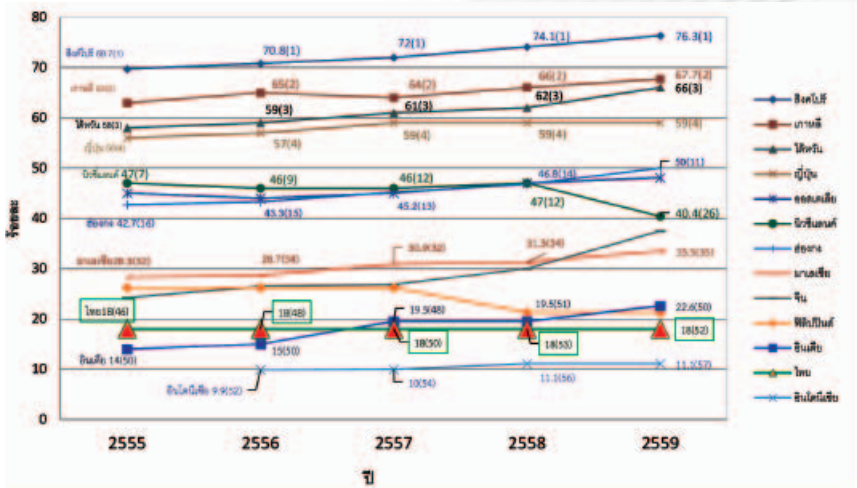
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : Education at a Glance 2013, OECD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 25 – 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 18 ทุกปี ตั้งแต่ปี 2555 แต่อันดับที่มากขึ้นจากอันดับ 46 ในปี 2555 เป็นอันดับที่ 52 ในปี 2559 ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาสูงขึ้น ยกเว้นฟิลิปปินส์ และนิวซีแลนด์ (แผนภาพ 29)

แผนภาพ 29 ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2010- 2014 (ปี 2553 – 2557)
อ้างอิงข้อมูลจาก : Education at a Glance 2010-2014, OECD
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(4) ผลการทดสอบ PISA

OECD ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาศึกษาของเด็กอายุ 15 ปี โดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป IMD ได้จัดอันดับผลการทดสอบ PISA ประจำปี 2559 โดยใช้ผลประเมินของโครงการ PISA 2012 (ปี 2555) พบว่า ทั้งอันดับและคะแนนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ได้อันดับ 1 รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อันดับ 2 และฮ่องกงอันดับ 3 สำหรับประเทศไทย อันดับ 44 มีอันดับเหนือกว่าประเทศมาเลเซีย (อันดับ 47) และอินโดนีเซีย (อันดับ 54)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จาก PISA 2009 (ปี 2552) กับ PISA 2012 (ปี 2555) พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนเพิ่มมากขึ้น (ตาราง 7)

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบ PISA 2009 และ PISA 2012

อันดับ	ประเทศ	ผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษา			
		ปี 2012		ปี 2009	
		Mathematics	Sciences	Mathematics	Sciences
1	จีน	613	580	600	575
2	สิงคโปร์	578	551	562	542
3	ฮ่องกง	561	555	555	549
4	เกาหลี	554	538	546	538
5	ญี่ปุ่น	536	547	529	539
6	ไต้หวัน	560	523	543	520
14	ออสเตรเลีย	504	521	514	527
17	นิวซีแลนด์	500	516	519	532
44	ไทย	427	444	419	425
47	มาเลเซีย	421	420	-	-
54	อินโดนีเซีย	375	382	371	383

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก : PISA 2009, PISA2012, OECD

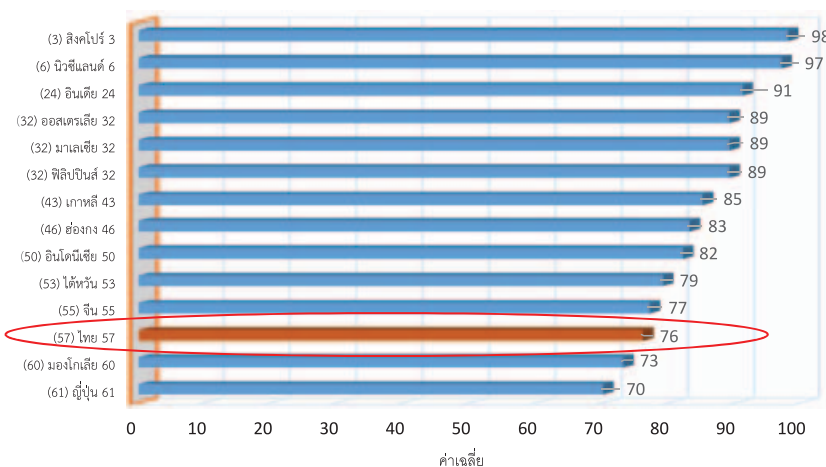
(5) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL)

IMD ได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2013 ซึ่งเป็นการจัดอันดับจากการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติมาใช้จัดอันดับใน ปี 2559 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีผลการจัดอันดับด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสูงที่สุดคือ สิงคโปร์ (อันดับ 3) รองลงมาคือ นิวซีแลนด์ (อันดับ 6) และอินเดีย (อันดับ 24) สำหรับประเทศไทยมีผลการ

จัดอันดับที่ 57 ซึ่งเป็นอันดับที่อยู่เหนือเพียงประเทศมองโกเลีย อันดับ 60 และญี่ปุ่น อันดับ 61 ที่เป็น 2 อันดับสุดท้าย เท่านั้น

ทั้งนี้ ผลการจัดอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ของ IMD 2015 และ IMD 2016 พบว่า มีอันดับคงที่เนื่องจากใช้ฐานข้อมูลคะแนนทดสอบ TOEFL 2013 เหมือนกัน ทำให้อันดับของทุกประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลง (แผนภาพ 30)

แผนภาพ 30 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ปี 2559

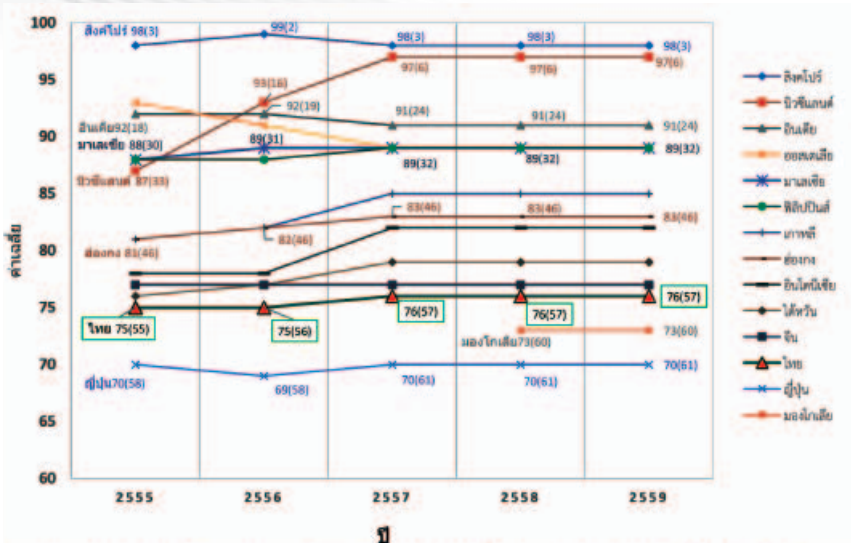
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูล TOEFL ปี 2013

อ้างอิงข้อมูลจาก : <http://www.ets.org/toefl/ibt/scores>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2555 – 2559 ของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ รองลงมาได้แก่ นิวซีแลนด์ และอินเดีย สำหรับ ประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับรองสุดท้ายในภูมิภาคนี้ โดยมีญี่ปุ่นเป็นอันดับสุดท้าย ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ประเทศมองโกเลียได้เข้าร่วมการประเมินในปี 2558 เป็นปีแรก (แผนภาพ 31)

แผนภาพ 31 ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2555 - 2559

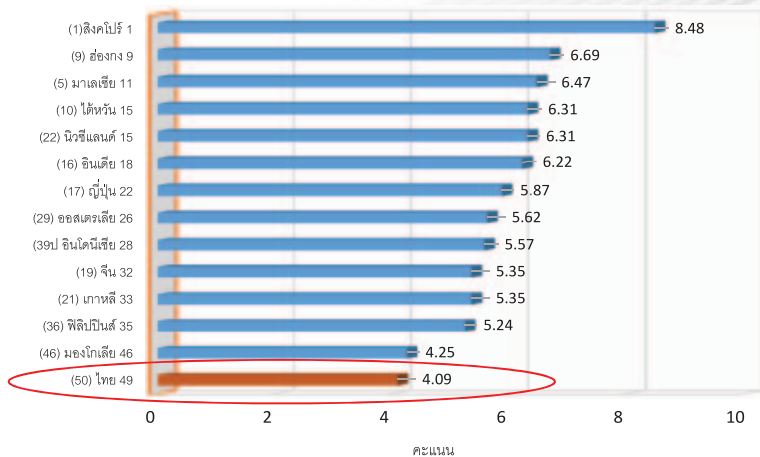

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ให้ข้อมูลปี 2011 - 2013 (ปี 2554 - 2556)
 อ้างอิงจาก : <http://www.ets.org/toefl/ibt/scores>
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(6) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

IMD สำนวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจเพื่อทราบถึงประสิทธิภาพ การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ซึ่งพบว่า ปี 2559 ประเทศสิงคโปร์ได้อันดับ 1 (คะแนน 8.48) รองลงมาได้แก่ ประเทศฮ่องกง (คะแนน 6.69) มาเลเซีย (6.47) และได้หวัน (6.31) อันดับ 9, 11, 15 ตามลำดับ สำหรับการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทย ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก มีคะแนนการประเมิน 4.09 จากคะแนนเต็ม 10 ถึงแม้ว่า ในปี 2559 จะมีอันดับที่ดีขึ้นจากปี 2558 อยู่ 1 อันดับ คือ จากอันดับ 50 มาเป็นอันดับ 49 ก็ตาม แต่ประเทศไทยก็ยังคงมีสมรรถนะในการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนต่ำกว่า ทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (แผนภาพ 32)

แผนภาพ 32 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ปี 2559

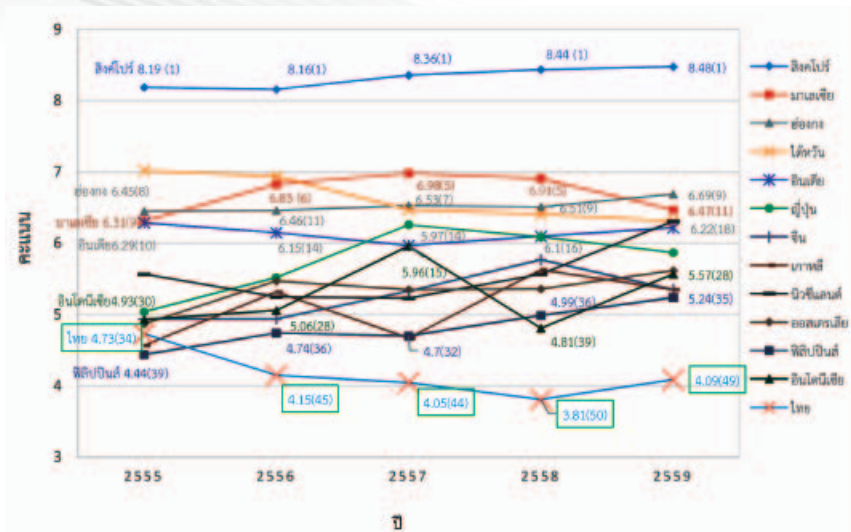

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 สํารวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2555 - 2559 ของประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศสิงคโปร์ยังคงรักษาอันดับ 1 มาโดยตลอด และประเทศไทยยังคงอยู่ในอันดับสุดท้ายในภูมิภาคนี้มาอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยมีแนวโน้มของคะแนนในด้านการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่ต่ำลง จากคะแนน 4.44 ในปี 2555 เป็นคะแนน 4.09 ในปี 2559 (แผนภาพ 33)

แผนภาพ 33 การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ระหว่าง ปี 2555 – 2559

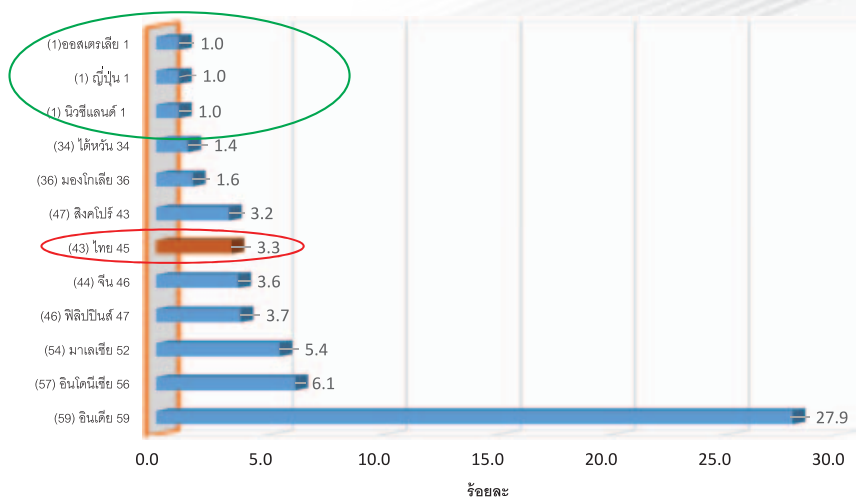
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 สํารวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(7) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี

จากผลการประเมินของ IMD ในปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.3 (อันดับ 45) โดยมีอัตราส่วนที่น้อยกว่าประเทศจีน ซึ่งมีร้อยละ 3.6 (อันดับ 46) ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 3.7 (อันดับ 47) มาเลเซีย ร้อยละ 5.4 (อันดับ 52) อินโดนีเซีย ร้อยละ 6.1 (อันดับ 56) และอินเดีย ร้อยละ 27.9 (อันดับ 59) ขณะที่ประเทศ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น (แผนภาพ 34)

แผนภาพ 34 อัตราการไม่รู้หนังสือประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี 2559

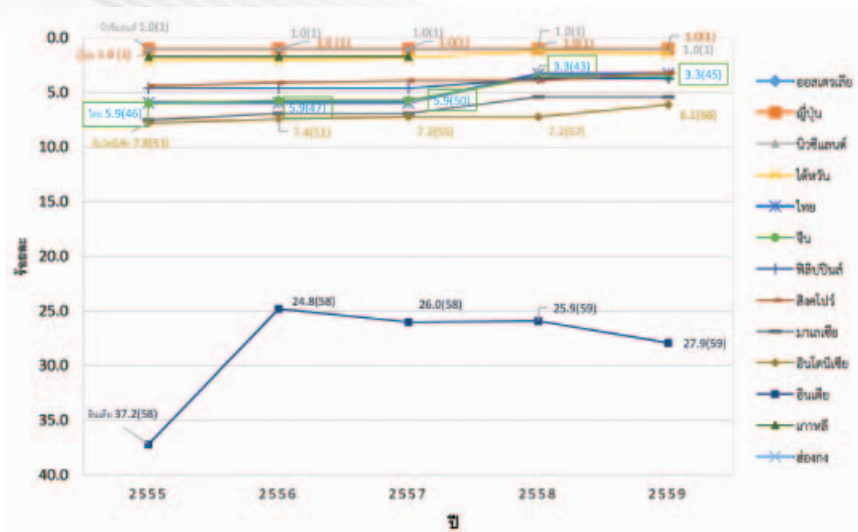
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2015 (ปี 2558)

อ้างอิงจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 5.9 (อันดับ 46) ในปี 2555 เป็นร้อยละ 3.3 (อันดับ 45) ในปี 2559 ขณะที่ประเทศ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ คงที่ เพียงร้อยละ 1 และยังคงเป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด สำหรับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ส่วนใหญ่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มลดลง (แผนภาพ 35)

แผนภาพ 35 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ระหว่างปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016 ใช้ข้อมูลปี 2009 – 2015 (ปี 2552 – 2558)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

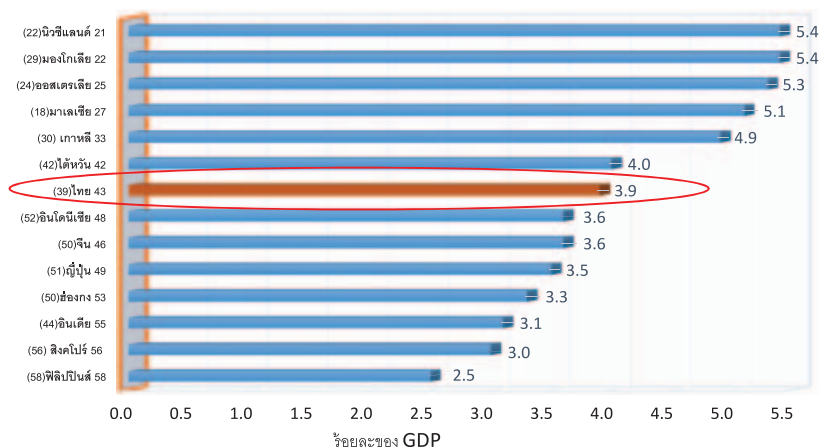
4) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษที่เกี่ยวข้องกับความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) (2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (3) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (4) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน (5) จำนวนนักศึกษาไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน และ (6) ระบบการศึกษา โดยมีผลการประเมินดังนี้

(1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)

การลงทุนทางการศึกษา พิจารณาจากงบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2559 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.9 ของ GDP (อันดับ 43) เป็นรอง ใต้หวัน (ร้อยละ 4.0 อันดับ 42) เกาหลี (ร้อยละ 4.9 อันดับ 33) มาเลเซีย (ร้อยละ 5.1 อันดับ 27) ออสเตรเลีย (ร้อยละ 5.3 อันดับ 25) มองโกเลีย (ร้อยละ 5.4 อันดับ 22) และนิวซีแลนด์ (ร้อยละ 5.4 อันดับ 21) แต่ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษามากกว่าประเทศจีน ญี่ปุ่น ฮังการี สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.5 อันดับ 58) (แผนภาพ 36)

แผนภาพ 36 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2559

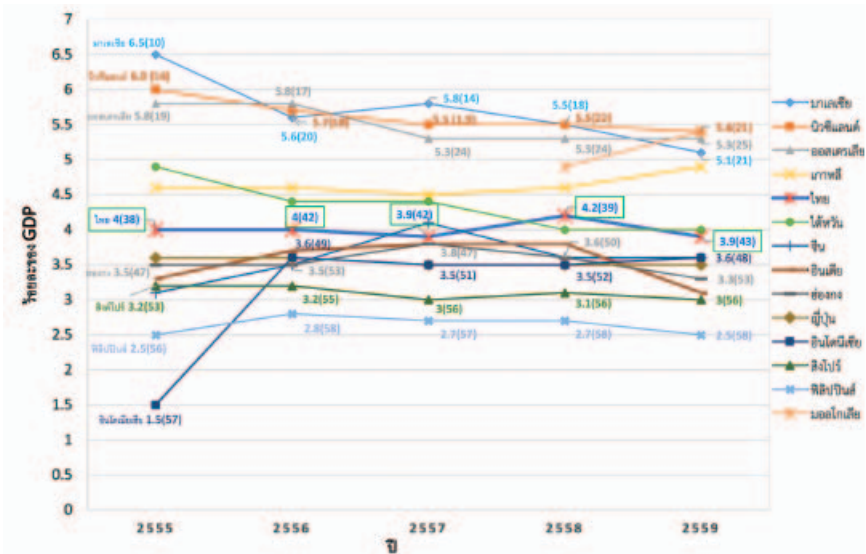
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2014

อ้างอิงข้อมูลจาก : Government Finance Statistics Yearbook 2013, UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ร้อยละ 3.9 - 4 ไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมาก ส่วนประเทศที่มีแนวโน้มการลงทุนทางการศึกษาลดลง ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย จากปี 2555 ที่มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 6.5 (อันดับ 10) ลดลงเหลือ ร้อยละ 5.1 (อันดับ 27) ในปี 2559 ส่วนประเทศอินโดนีเซียที่มีการลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดเพียง ในปี 2555 ร้อยละ 1.5 (อันดับ 57) แต่กลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.6 (อันดับ 48) ในปี 2559 ทั้งนี้ประเทศฟิลิปปินส์ ลงทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 37)

แผนภาพ 37 งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2555 -2559

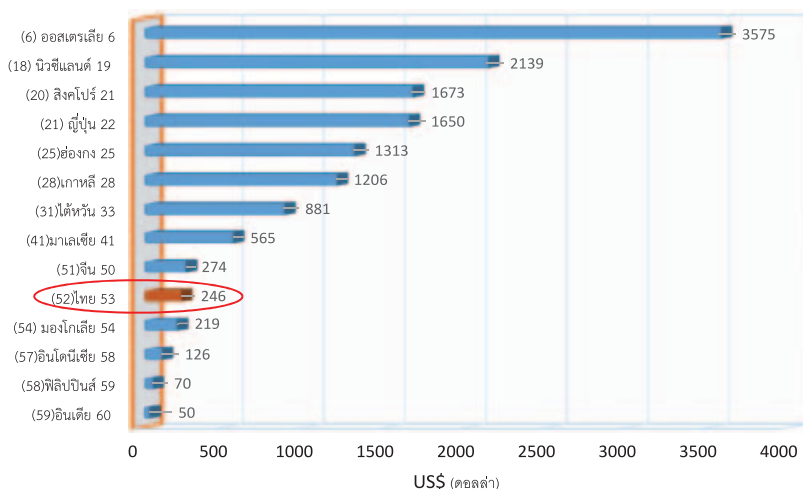
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2010- 2014 (ปี 2553 – 2557)
 อ้างอิงข้อมูลจาก : Government Finance Statistics Yearbook, UNESCO/UIS
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร พบว่า ประเทศไทยมี งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเท่ากับ 246 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น เงินไทย 7,990 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 32.480 : US\$ จาก ปี 2014) อยู่อันดับ 53 ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก แต่ยังมากกว่าประเทศ มองโกเลีย (219 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 54) อินโดนีเซีย (126 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 58) ฟิลิปปินส์ (70 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 59) และอินเดีย (50 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 50)

สำหรับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ประเทศที่มีงบประมาณรายจ่าย ด้านการศึกษาต่อประชากรมากที่สุด ได้แก่ ออสเตรเลีย (3,575 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 6) รองลงมาได้แก่ นิวซีแลนด์ (2,139 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 19) และสิงคโปร์ (1,673 ดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 21) ตามลำดับ (แผนภาพ 38)

แผนภาพ 38 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2559

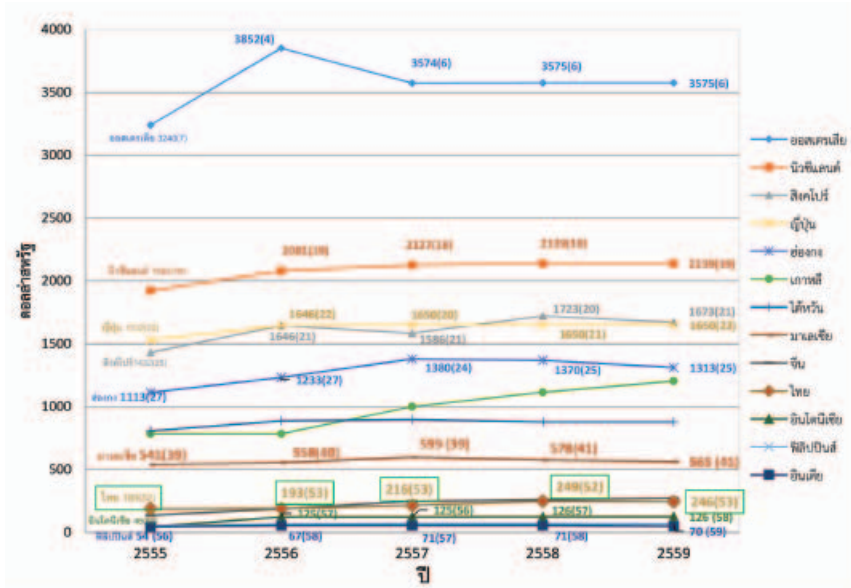
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2014 (ปี 2557)

อ้างอิงข้อมูลจาก Government Finance Statistics Yearbook 2013, UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 189 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 52) ในปี 2555 เป็น 246 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 41) ในปี 2559 ซึ่งสอดคล้องกับประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ที่มีแนวโน้มงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ประเทศออสเตรเลียยังคงมีงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรมากที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา ส่วนฟิลิปปินส์ก็เป็นประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายต่อประชากรน้อยที่สุดตลอดมา (แผนภาพ 39)

แผนภาพ 39 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2010- 2014 (ปี 2553 – 2557)

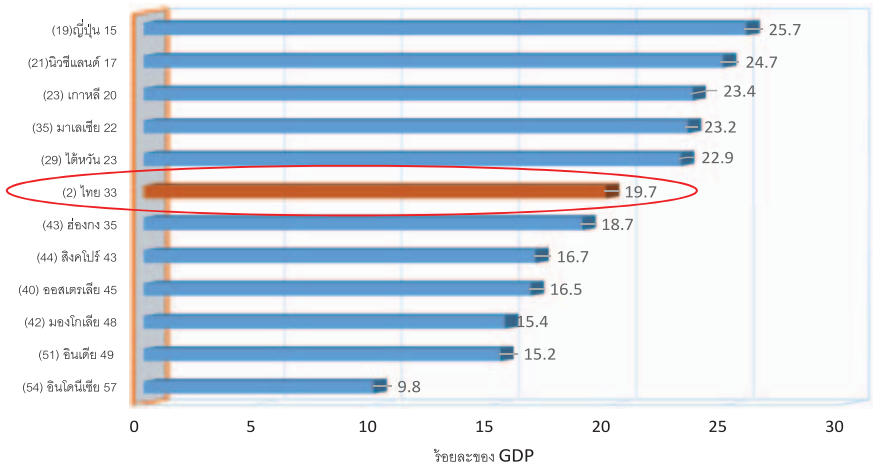
อ้างอิงข้อมูลจาก Government Finance Statistics Yearbook ,UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แสดงโดย ใช้สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อประชากร โดยปี 2559 (ใช้ข้อมูลจาก UNESCO/UIS 2013) ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่ออนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.7 (อันดับ 33) เป็นรองประเทศไต้หวัน ร้อยละ 22.9 (อันดับ 23) มาเลเซีย ร้อยละ 23.2 (อันดับ 22) เกาหลี ร้อยละ 23.4 (อันดับ 20) นิวซีแลนด์ ร้อยละ 24.7 (อันดับ 17) และประเทศญี่ปุ่น ร้อยละ 25.7 (อันดับ 15) แต่กลับสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 16.7 (อันดับ 43) ส่วนประเทศที่มี งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ คือ ประเทศอินโดนีเซีย ร้อยละ 9.8 (อันดับ 57)

แผนภาพ 40 งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559

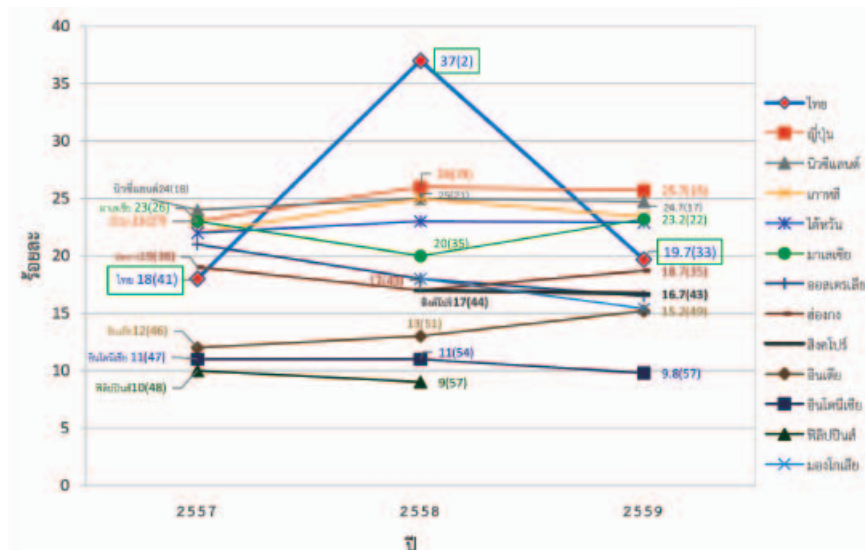
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เนื่องจากตัวชี้วัดเรื่องงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นตัวชี้วัดที่เริ่มดำเนินการในปี 2557 ดังนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2557 – 2559 พบว่าประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงมากในปี 2558 ร้อยละ 37 (อันดับ 2) ซึ่งแตกต่างจากปี 2557 และปี 2559 โดยในภาพรวมประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่ มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่เพิ่มขึ้นมีเพียงบางประเทศที่ลดลง โดยประเทศฟิลิปปินส์ มีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัศึกษาน้อยที่สุดในภูมิภาคนี้ เพียงร้อยละ 9 (อันดับ 57) ในปี 2558 (ปี 2559 ประเทศฟิลิปปินส์ไม่ได้เข้าประเมินในตัวชี้วัดนี้) (แผนภาพ 41)

แผนภาพ 41 งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2557-2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2014 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2011- 2013 (ปี 2554 - 2556)

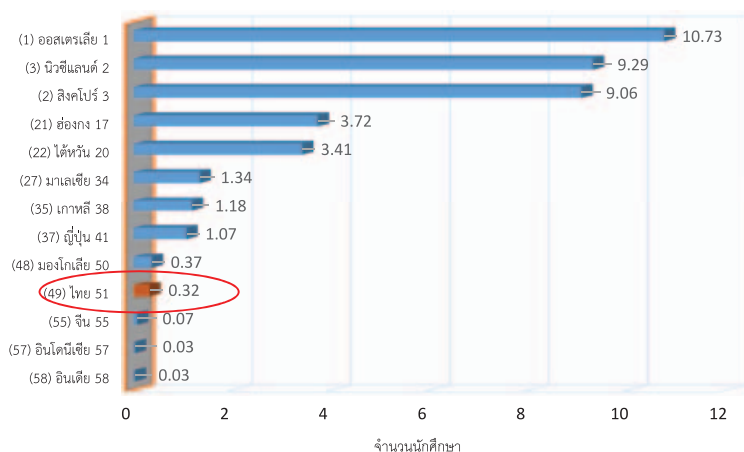
อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

4) นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน

จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2559 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศมากที่สุดได้แก่ ออสเตรเลีย (ร้อยละ 10.73 อันดับ 1) รองลงมา คือ นิวซีแลนด์ (ร้อยละ 9.29 อันดับ 2) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 9.06 อันดับ 3) สำหรับประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย เพียงร้อยละ 0.32 (อันดับ 51) (แผนภาพ 42)

แผนภาพ 42 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559

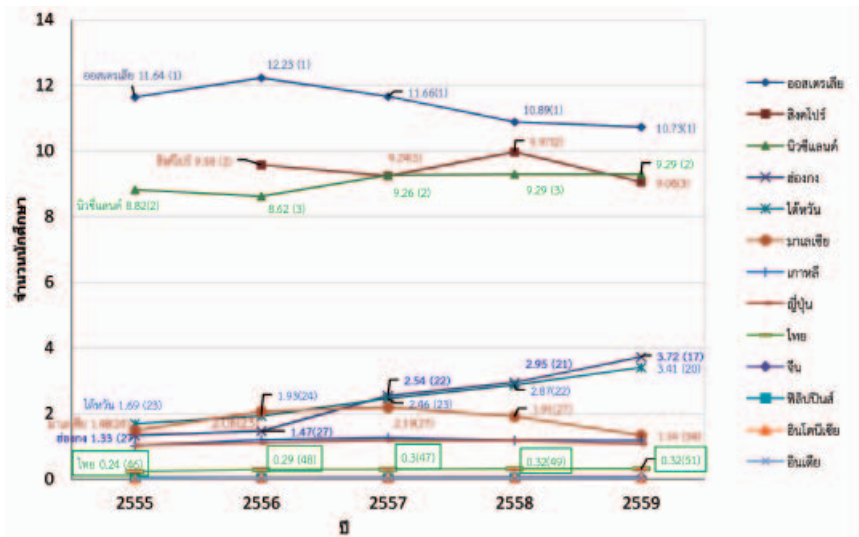
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest 2015, UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศออสเตรเลีย มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศต่อประชากร 1,000 คนเป็นอันดับ 1 มาโดยตลอดโดยมีสิงคโปร์และนิวซีแลนด์อยู่ในอันดับ 2 และอันดับ 3 สลับกัน สำหรับประเทศที่มีแนวโน้มนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น ได้แก่ ประเทศฮ่องกง จากอันดับ 27 ร้อยละ 1.33 ในปี 2555 มาเป็น อันดับ 17 ร้อยละ 3.72 ในปี 2559 ส่วนประเทศไทย มีอันดับเพิ่มขึ้นแม้ว่าจะมีนักศึกษาต่างชาติมาเข้าเรียนไม่มากขึ้น (แผนภาพ 43)

แผนภาพ 43 นักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ปี 2555 – 2559

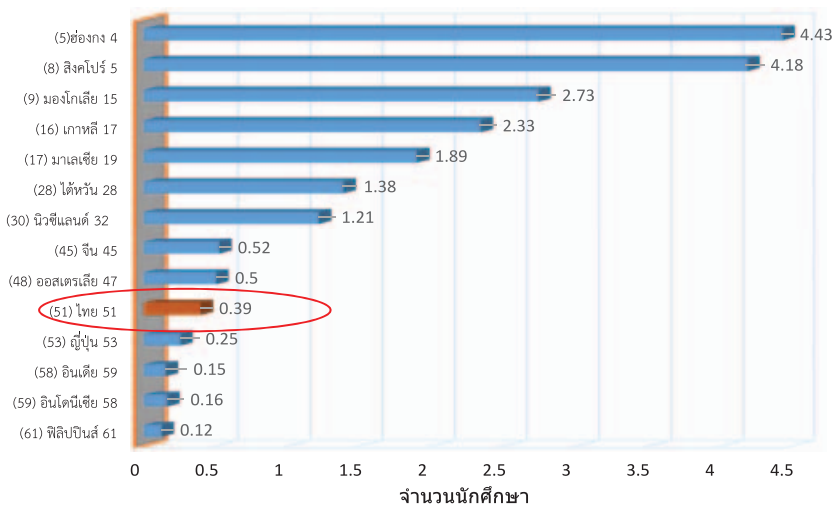

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2009- 2013 (ปี 2552 - 2556)
อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest, UNESCO/UIS
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(5) นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน

นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2559 พบว่า ประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุดได้แก่ ประเทศฮ่องกง อันดับ 4 ร้อยละ 4.43 รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ อันดับ 5 (ร้อยละ 4.18) สำหรับประเทศไทย มีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 0.39 อยู่ในอันดับ 51 ซึ่งมีอันดับเท่ากับ ปี 2558 และมีอันดับดีกว่า ญี่ปุ่น อินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ (แผนภาพ 44)

แผนภาพ 44 นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ใช้ข้อมูลปี 2013 (ปี 2556)

อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest 2015, UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มคงที่โดยประเทศฮ่องกงมีจำนวนนักศึกษาในประเทศไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน มากที่สุดมาโดยตลอด รองลงมา ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และเกาหลี สำหรับประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย จากอันดับ 48 (ร้อยละ 0.37) ในปี 2555 มาเป็นอันดับ 51 ในปี 2559 (ร้อยละ 0.39) เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน (แผนภาพ 45)

แผนภาพ 45 นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 ใช้ข้อมูลปี 2009- 2013 (ปี 2552-2556)
อ้างอิงข้อมูลจาก : Global Education Digest 2015, UNESCO/UIS
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

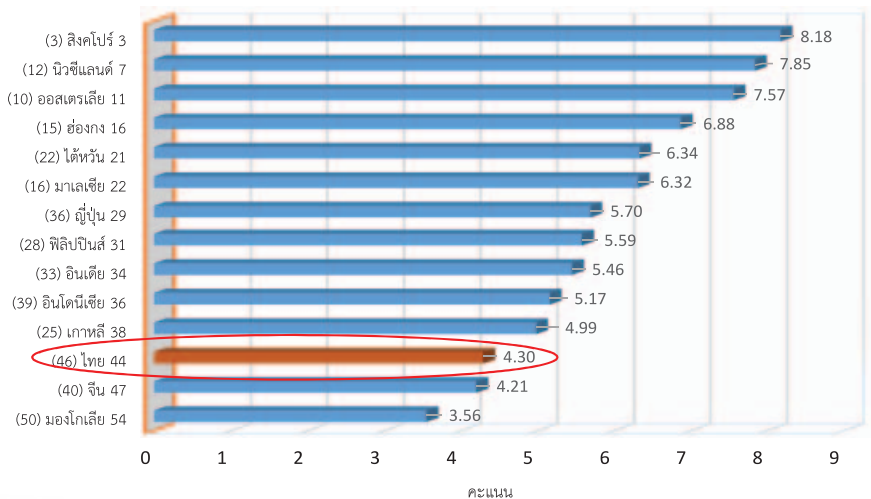
(6) ระบบการศึกษา

ความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ คือการใช้การสอบถามด้วยเทคนิค Delphi เพื่อพิจารณาว่า

ระบบการศึกษาทั้งระบบสามารถตอบสนองต่อตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ และการแข่งขัน ได้มากน้อยเพียงใด

ผลการประเมินของ IMD ในปี 2559 พบว่า ระบบการศึกษาของไทย ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ในอันดับที่ 44 มีคะแนน การประเมิน 4.30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดีขึ้นจากปีที่แล้ว 2 อันดับ จากเดิมได้อันดับ 46 (คะแนน 3.93) ซึ่งมีอันดับดีกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก เพียง 2 ประเทศ ได้แก่ จีน อันดับ 47 (4.21 คะแนน) และมองโกเลีย อันดับ 54 (3.56 คะแนน) โดยประเทศสิงคโปร์ อันดับ 3 (8.18 คะแนน) มีอันดับดีที่สุด ในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก รองลงมา ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ อันดับ 7 (7.85 คะแนน) ออสเตรเลีย อันดับ 11 (7.57 คะแนน) และฮ่องกง อันดับ 16 (6.88 คะแนน) (แผนภาพ 46)

แผนภาพ 46 ระบบการศึกษา ปี 2559

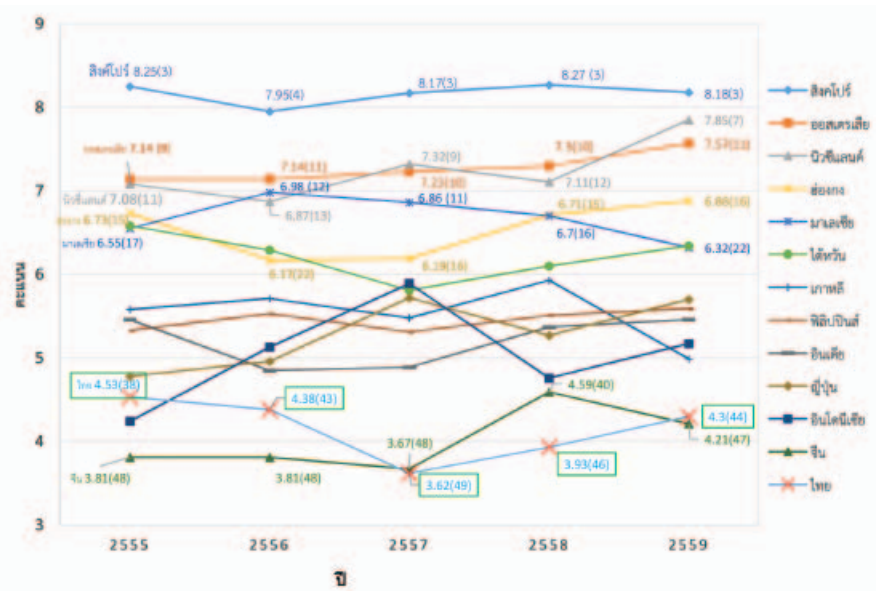
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ระหว่างปี 2555 – 2559 ของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ระบบการศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน มีคะแนนลดลง เมื่อเทียบกับปี 2555 ที่ได้อันดับ 38 (คะแนน 4.53) โดยในปี 2559 ประเทศไทยได้อันดับที่ 44 (คะแนน 4.3)

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีคะแนนสูงกว่าประเทศจีน ซึ่งได้อันดับ 47 (คะแนน 4.21) ขณะที่ระบบการศึกษาที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคนี้ประเทศส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2555 โดยประเทศสิงคโปร์มีคะแนนสูงที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 47)

แผนภาพ 47 ระบบการศึกษา ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 จากการสำรวจของ IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

5) การตอบโจทยับริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

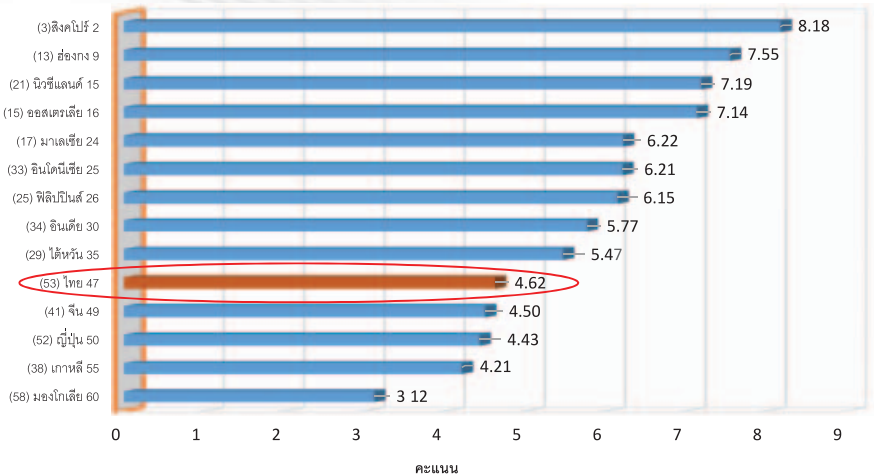
IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการตอบโจทยับริบทที่เปลี่ยนแปลง 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และ (3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ โดยมีผลการประเมินดังนี้

(1) การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา

ผลการประเมินของ IMD ในปี 2559 พบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน อยู่ในอันดับ 47 มีคะแนนผลการประเมิน 4.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ขณะที่สิงคโปร์อยู่ในอันดับ 2 (คะแนน 8.18) ฮองกงอันดับ 9 (คะแนน 7.55) นิวซีแลนด์อันดับ 15 (คะแนน 7.19) ออสเตรเลียอันดับ 16 (คะแนน 7.14) มาเลเซียอันดับ 24 (คะแนน 6.22) อินโดนีเซียอันดับ 25 (คะแนน 6.21) ฟิลิปปินส์ อันดับ 26 (คะแนน 6.15) อินเดีย อันดับ 30 (คะแนน 5.77) และไต้หวัน อันดับ 35 (คะแนน 5.47)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยยังสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าประเทศจีน (อันดับ 49 4.50 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับ 50 4.43 คะแนน) เกาหลี (อันดับ 55 4.21 คะแนน) และมองโกเลีย (อันดับ 60 3.12 คะแนน) (แผนภาพ 48)

แผนภาพ 48 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
ของการอุดมศึกษา ปี 2559

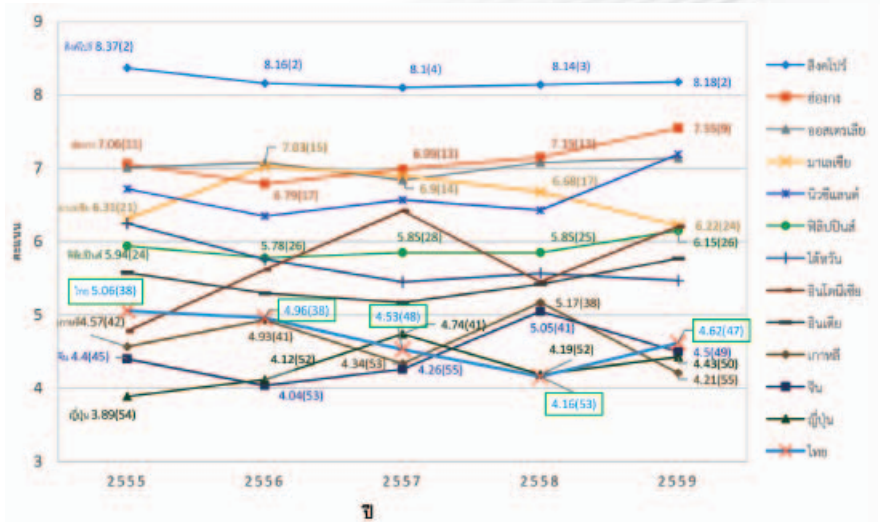

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะในด้านนี้ลดลง เมื่อเทียบกับ ปี 2555 ที่ได้อันดับ 38 (คะแนน 5.06 คะแนน) โดยในปี 2559 ได้อันดับ 47 (คะแนน 4.62) แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีอันดับดีขึ้นกว่าปี 2558 ที่ผ่านมา ซึ่งได้อันดับ 53 (คะแนน 4.16) ขณะที่ประเทศสิงคโปร์มีสมรรถนะด้านนี้มาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ ประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกมีคะแนนไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงมากนัก

แผนภาพ 49 การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
ของการอุดมศึกษา ปี 2555 – 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(2) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ

เกณฑ์การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจนี้ IMD ได้นำมาใช้เป็นครั้งแรกในปี 2551 โดยในปี 2559 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 45 มีคะแนนการประเมิน 5.26 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดีขึ้นกว่าปีที่แล้ว 7 อันดับ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศฮ่องกงมีการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจดีที่สุดในกลุ่มภูมิภาคนี้ อยู่ในอันดับที่ 6 (คะแนน 7.59) รองลงมา ได้แก่ สิงคโปร์ อันดับ 7 (คะแนน 7.42) และนิวซีแลนด์ อันดับ 16 (คะแนน 7.04)

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการศึกษาของไทยยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจของประเทศได้ดีกว่า ประเทศจีน (อันดับ 46 5.05 คะแนน) เกาหลี (อันดับ 52 4.74 คะแนน) ญี่ปุ่น (อันดับ 57 4.32 คะแนน) และ มองโกเลีย (อันดับ 61 3.59 คะแนน) (แผนภาพ 50)

แผนภาพ 50 การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD

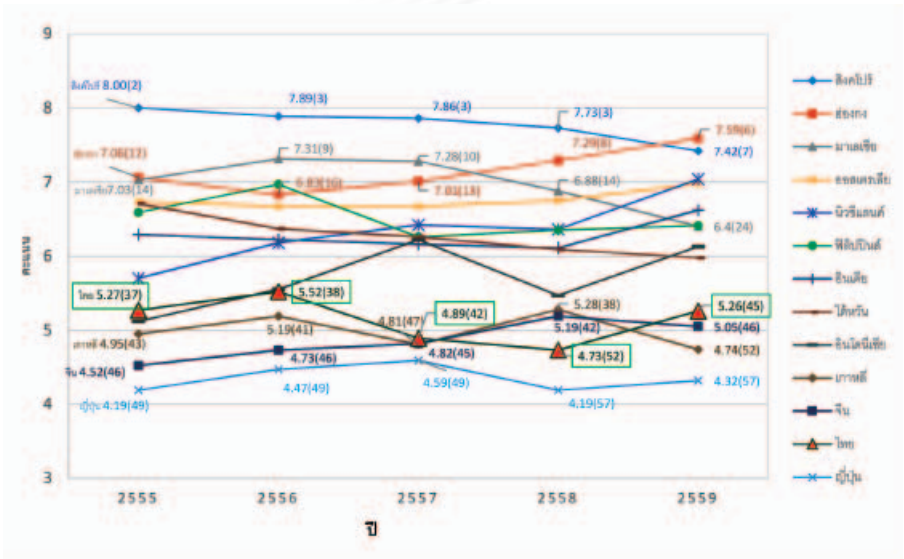
หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง จากอันดับที่ 37 (5.27 คะแนน) ในปี 2555 เป็นอันดับที่ 52 (4.73 คะแนน) ในปี 2558 และเพิ่มขึ้นเป็นอันดับ 45 (5.26 คะแนน) ในปี 2559

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศสิงคโปร์ แม้จะได้คะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ ตั้งแต่ปี 2555 – 2558 แต่กลับมีแนวโน้มคะแนนที่ลดลง ขณะที่ประเทศฮ่องกงมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้นตั้งแต่

ปี 2556 จนถึง ปี 2559 ที่มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ อย่างไรก็ตาม ประเทศญี่ปุ่น ยังคงมีคะแนนในด้านนี้น้อยที่สุดตลอด 5 ปีที่ผ่านมา (แผนภาพ 51)

แผนภาพ 51 การจัดการด้านการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ ปี 2555 – 2559

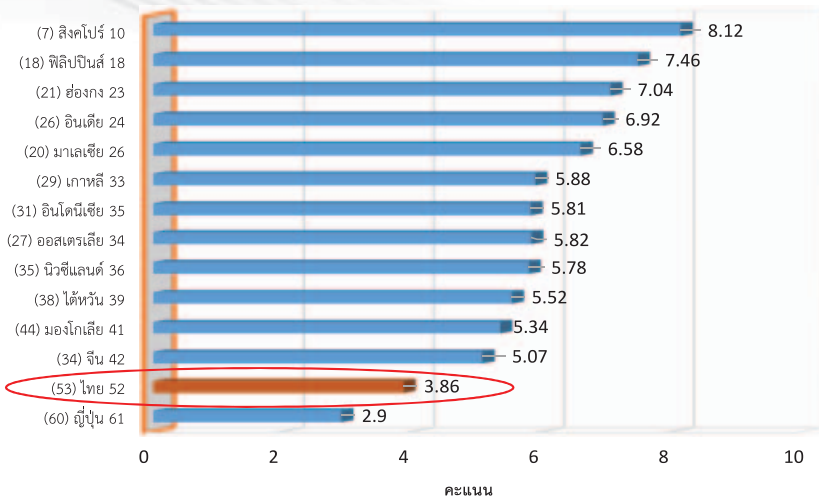
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 - 2016 จากการสำรวจโดย IMD

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

(3) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

ผลการประเมินในปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่ในอันดับ 52 (3.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10) คะแนนต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นที่อยู่ในอันดับ 61 (2.9 คะแนน) ขณะที่ประเทศสิงคโปร์มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ (อันดับ 10 8.12 คะแนน) รองลงมา ได้แก่ ฟิลิปปินส์ (อันดับ 18 7.46 คะแนน) และฮ่องกง (อันดับ 23 7.04 คะแนน) ตามลำดับ (แผนภาพ 52)

แผนภาพ 52 ทักษะทางด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ปี 2559

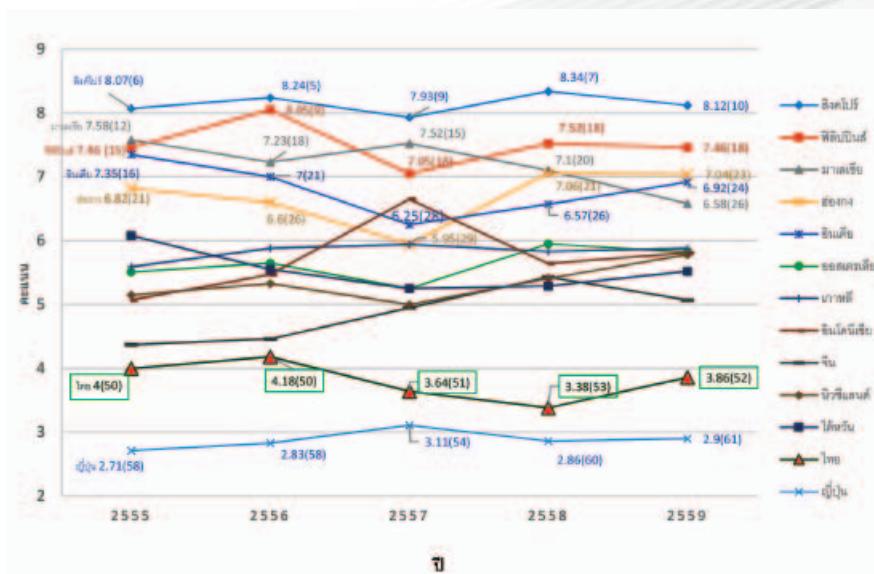
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 ให้ข้อมูลปี 2013

อ้างอิงจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ปี 2558

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทย มีสมรรถนะในด้านนี้ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2555 ที่ได้อันดับ 50 (คะแนน 4.0 คะแนน) โดยในปี 2559 ได้อันดับ 52 (คะแนน 3.86) ขณะที่ประเทศสิงคโปร์สามารถ พัฒนาสมรรถนะด้านนี้ได้ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ ฮ่องกง อินเดีย และ มาเลเซีย ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นมีคะแนนในด้านนี้ต่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ (แผนภาพ 53)

แผนภาพ 53 ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการปี 2555-2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2012 – 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก : UNESCO/UIS

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ อันดับ ณ ปีนั้นๆ

3.2 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

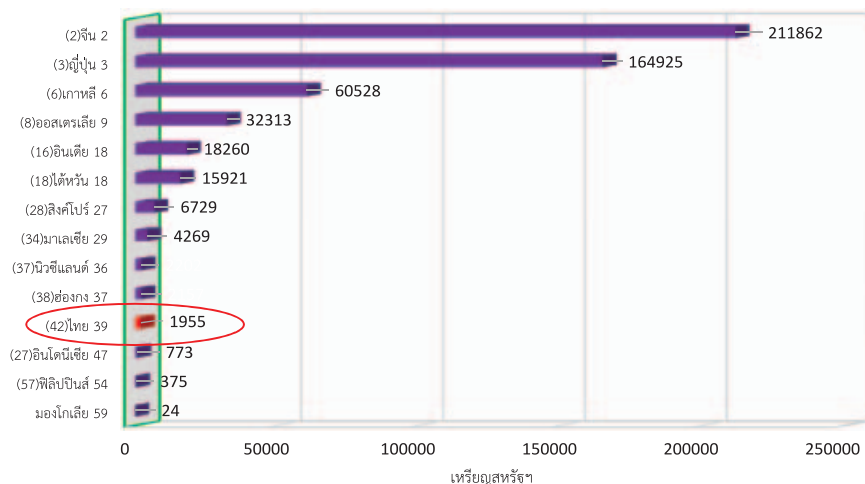
3.2.1 ด้านวิทยาศาสตร์

IMD ประเมินโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ โดยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีจำนวน 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี 2) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP 3) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 4) จำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา 5) จำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา (FTE) ต่อประชากร 6) จำนวนบทความทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 7) การถ่ายโอนความรู้ โดยมีผลการประเมินดังนี้

1) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี

ในปี 2559 ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี (คิดเป็นเหรียญสหรัฐ) น้อยมาก คิดเป็นมูลค่า 1,955 เหรียญสหรัฐฯ (อันดับ 39) ต่ำกว่ามาเลเซีย 2 เท่า และต่ำกว่าสิงคโปร์ 3 เท่า หากเปรียบเทียบกับจีน ซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอันดับสูงที่สุด คือ อันดับ 2 ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาสูงถึง 211,862 เหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็น 108 เท่าของไทย (แผนภาพ 54)

แผนภาพ 54 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2014

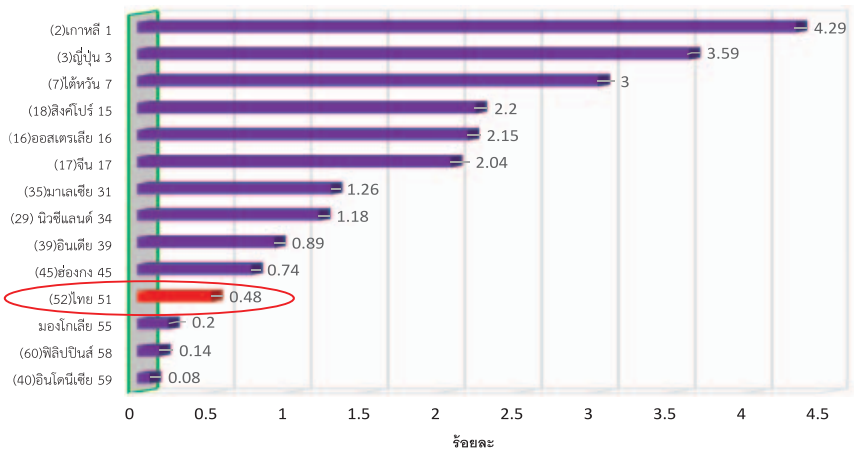
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

2) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP พบว่า ปี 2559 ประเทศไทยมีงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 0.48 (อันดับ 51) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่แล้ว

(อันดับ 52) สูงกว่าฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย แต่เป็นรองมาเลเซียและสิงคโปร์ หากเปรียบเทียบกับเกาหลี ซึ่งมีสัดส่วนของงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา สูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและสูงที่สุดในโลก (อันดับ 1 ร้อยละ 4.29) จะสูงกว่าไทยถึง 8 เท่า (แผนภาพ 55)

แผนภาพ 55 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อ GDP ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

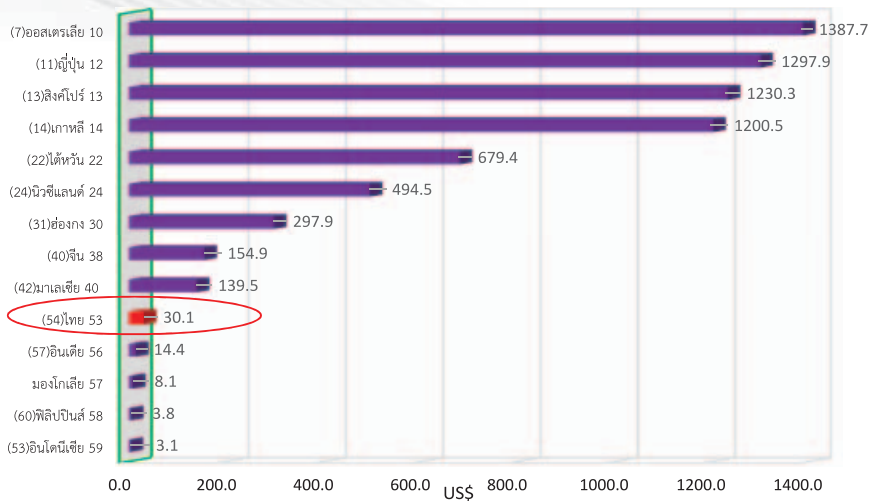
อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2014

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

3) งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร

เมื่อพิจารณางบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร หรืองบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัว (คิดเป็นเหรียญสหรัฐ) พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาน้อยมาก เฉลี่ยต่อหัวเพียง 30.1 เหรียญสหรัฐ อยู่ในลำดับที่ 53 ต่ำกว่ามาเลเซีย 4 เท่า และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 40 เท่า หากเปรียบเทียบกับออสเตรเลียซึ่งเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีอันดับ ดีที่สุด คือ อันดับ 10 ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาสูงถึง 1,387.7 เหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็น 46 เท่าของไทย (แผนภาพ 56)

แผนภาพ 56 งบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อประชากร ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

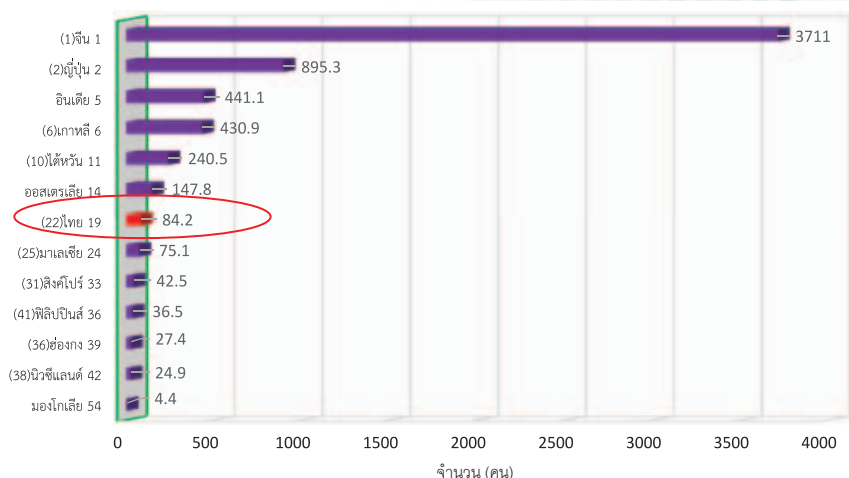
อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2015

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

4) บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา

เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า ปี 2559 ประเทศไทยมีบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาเพียง 84.2 คน ต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 19 ต่ำขึ้นกว่าปีที่แล้ว ซึ่งมีบุคลากรด้านนี้ 70.7 คน ต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับ 22 เมื่อเปรียบเทียบกับจีน ซึ่งมีจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและสูงที่สุดในโลก (อันดับ 1 จำนวน 3,711 คน) จะสูงกว่าไทยถึง 44 เท่า และเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมด โดยไทยสูงกว่ามาเลเซียประมาณ 9 คน และสูงกว่าสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ประมาณ 2 เท่า (ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับ) (แผนภาพ 57)

แผนภาพ 57 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศ ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2015

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

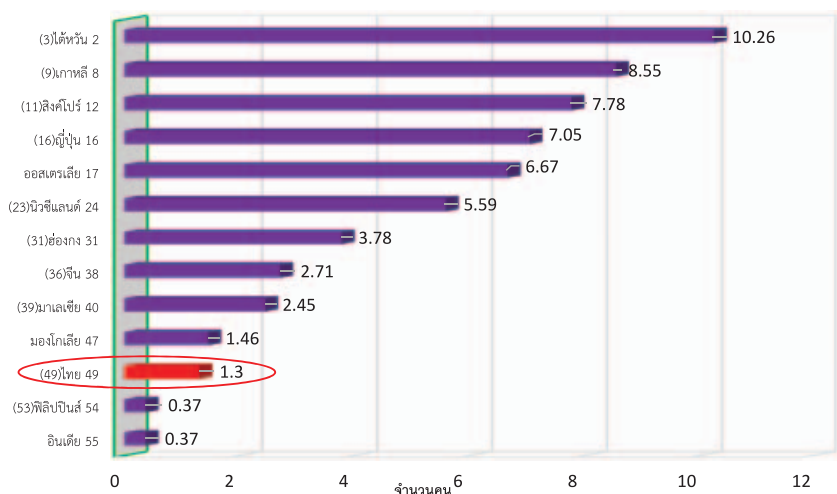
5) บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (FTE)

ต่อประชากร

เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (full time equivalent: FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งหมายถึง จำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีการนำสัดส่วนของเวลาที่ใช้ในกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนา มาเทียบกับเวลาการทำงานทั้งหมดของแต่ละบุคคล พบว่า ปี 2559 ประเทศไทยมีบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลาทั่วประเทศเพียง 1.3 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่ในอันดับที่ 49 ต่ำกว่าปีที่แล้ว ซึ่งมีบุคลากรด้านนี้ 1.09 คนต่อประชากร 1,000 คน แต่อยู่ในอันดับ 49 เช่นเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับไต้หวัน ซึ่งมีจำนวนบุคลากรรวมด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก กล่าวคือ มีจำนวน 10.26 พันคน หรือ 10,260 คน ซึ่งสูงกว่าไทย 8 เท่า หรือเมื่อ

เปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำกว่ามาเลเซียประมาณ 2 เท่า และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 6 เท่า แต่เหนือกว่าฟิลิปปินส์ 3 เท่า ส่วนจีน (อันดับ 38) มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา 2.71 คนต่อประชากร 1,000 คน มากกว่าไทย 2 เท่า (ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับ) (แผนภาพ 58)

แผนภาพ 58 บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลา (FTE) ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก OECD Main Science and Technology Indicators 2/2015

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

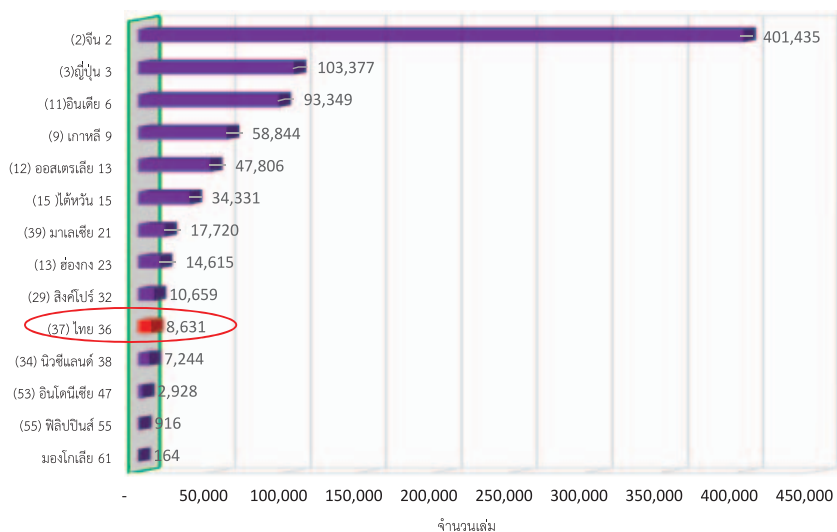
6) จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หากพิจารณาจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เผยแพร่ในระดับสากล พบว่า ปี 2559 ประเทศไทยมีบทความทางวิทยาศาสตร์ 8,631 เรื่อง (อันดับ 36) เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว ซึ่งมีเพียง 2,304 เรื่อง ในขณะที่จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และเกาหลี มีการพิมพ์เผยแพร่ 401,435 103,377 93,349 และ 58,844 เรื่อง ติดอันดับ 2, 3, 6 และ 9 ตามลำดับ แต่ไทยยังมีอันดับที่ต่ำกว่าอินโดนีเซีย

(อันดับ 47) และฟิลิปปินส์ (อันดับ 55) ซึ่งมีบทความทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2,928 และ 916 เรื่อง ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศไทยมีผู้จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์มาก แต่การประเมินผลสัมฤทธิ์คณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์ ได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งจากคะแนนเต็ม 1,000 คะแนน (427 และ 444 คะแนน ตามลำดับ) แสดงว่าคุณภาพของผู้เรียนยังด้อย รวมทั้งบทความทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถานศึกษา ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (แผนภาพ 59)

แผนภาพ 59 จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

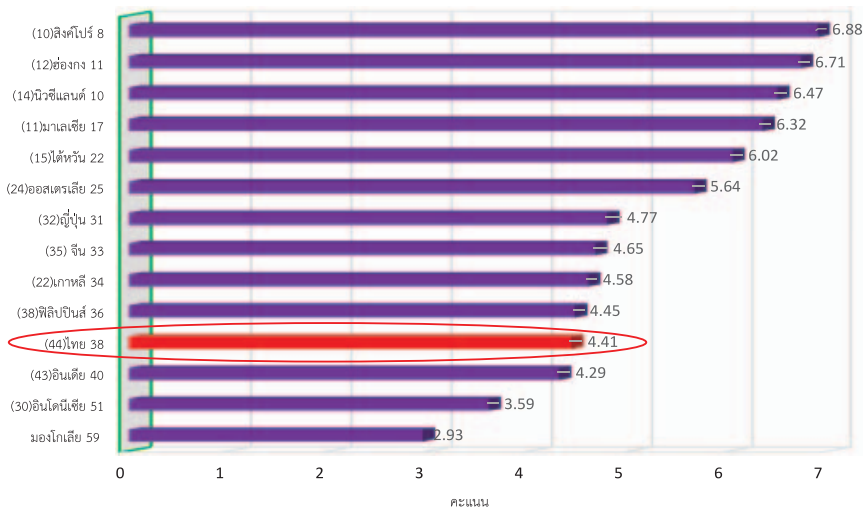
อ้างอิงข้อมูลจาก NSF Science & Engineering Indicators 2015

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

7) การถ่ายโอนความรู้

ปี 2559 ประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจอยู่ในระดับน้อย ได้คะแนนเพียง 4.41 จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับที่ 38) ซึ่งอยู่ในอันดับรั้งท้าย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกด้วยกัน (แผนภาพ 60)

แผนภาพ 60 การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

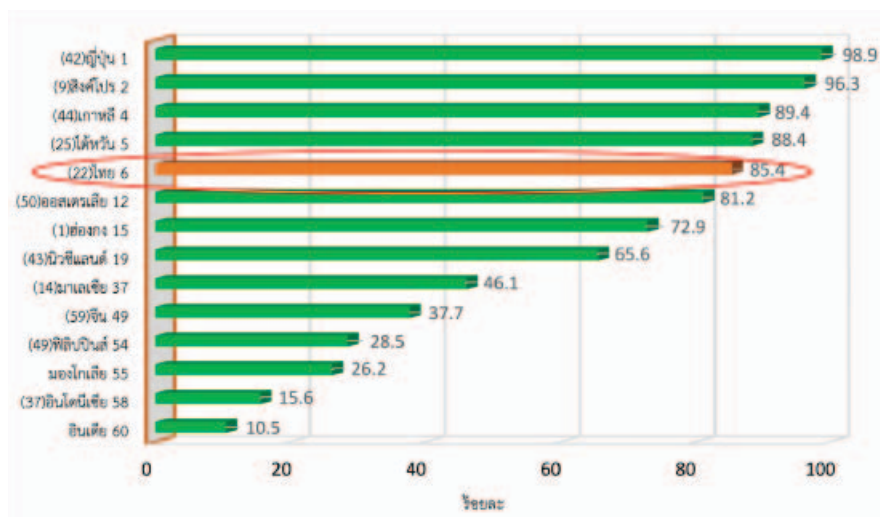
3.2.2 ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

IMD ประเมินโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีจำนวน 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G 2) ค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อคนต่อเดือน 3) จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน 4) จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน 5) ความเร็วของอินเทอร์เน็ต 6) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) วิศวกรที่มีคุณภาพเพียงพอต่อตลาดแรงงาน และ 8) การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี โดยมีผลการประเมินดังนี้

1) ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G

การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ในปี 2559 พบว่า ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี และไต้หวัน ติดอันดับ 1 ใน 5 ส่วนประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 6 คิดเป็นร้อยละ 85.4 นับเป็นจุดแข็งของประเทศไทย ทำให้อันดับก้าวกระโดดแซงหน้า 9 ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นรองเพียง 4 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี และไต้หวัน สาเหตุที่มีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G มากขึ้น อาจเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีบรอดแบนด์ (Broadband) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการส่งข้อมูลความเร็วสูงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ประสบการณ์ในการท่องโลกอินเทอร์เน็ตมีชีวิตชีวาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยประสิทธิภาพในการรับข้อมูลขนาดใหญ่จึงทำให้ผู้ใช้หรือนักท่องอินเทอร์เน็ตสามารถดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูลขนาดใหญ่ รูปภาพที่มีความละเอียดสูง เล่นเกมออนไลน์ หรือแม้กระทั่งการดูหนังฟังเพลงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ (แผนภาพ 61)

แผนภาพ 61 ร้อยละของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G และ 4G ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

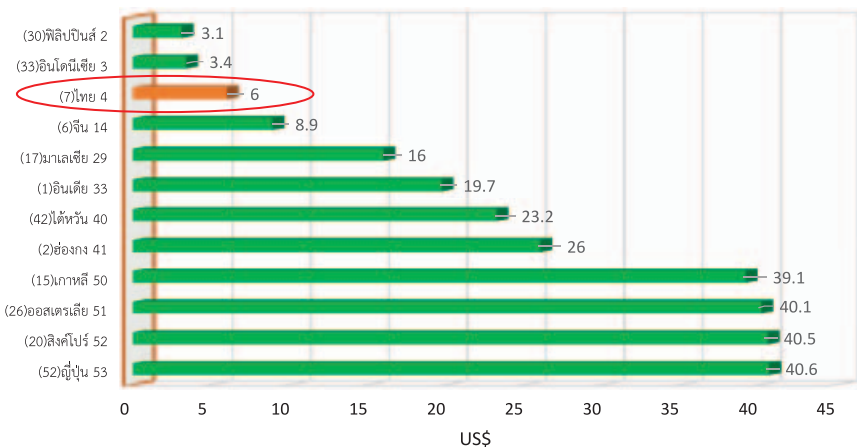
อ้างอิงข้อมูลจาก International Telecommunication Union, World Telecommunication/ICT Indicators Development 2014

(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

2) ค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่

ค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ คิดคำนวณเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ พบว่า ปี 2559 ประเทศที่มีค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ต่ำที่สุด 3 อันดับแรก คือ ฟิลิปปีนส์ (อันดับ 2) อินโดนีเซีย (อันดับ 3) และไทย (อันดับ 4) โดยค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทยมีอันดับดีขึ้น 3 อันดับจากปี 2558 (อันดับ 7) รองลงมาคือ จีน มาเลเซีย และ อินเดีย มีค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่อยู่ที่อันดับ 14 29 และ 33 ตามลำดับ จะเห็นว่าประเทศที่มีค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำ ส่วนใหญ่เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียน ยกเว้น สิงคโปร์ ดังนั้นการที่ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำ จึงนับว่าเป็นจุดแข็งของประเทศ ส่งผลให้ปัจจัยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีอยู่ในอันดับ 42 ดีขึ้นกว่าปี 2558 ถึง 2 อันดับ (แผนภาพ 63)

แผนภาพ 62 ค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อคนต่อเดือนปี 2559

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก International Telecommunication Union, World Telecommunication/ICT Indicators Development 2014

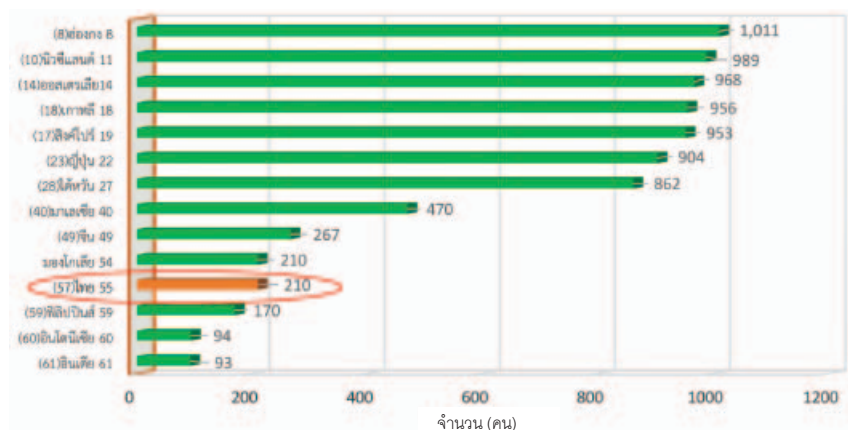
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

3) การใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000

การใช้คอมพิวเตอร์ในประเทศกำลังพัฒนาจะแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเด่นชัด โดยประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น อินโดนีเซีย และอินเดีย สัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ยังต่ำไม่ถึง 100 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทย มีสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์ 210 คนต่อประชากร 1,000 คนอยู่ในอันดับที่ 55 จากทั้งหมด 61 ประเทศ

ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วมีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์มากที่สุดคือ ฮองกง (อันดับ 8 จำนวน 1,011 คน) รองลงมา ได้แก่ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย เกาหลี สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และไต้หวัน ตามลำดับ ขณะที่มาเลเซีย จีน และมองโกเลีย มีอันดับและสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าไทย แต่สัดส่วนของผู้ใช้คอมพิวเตอร์ก็ยังต่ำกว่า 500 คนต่อประชากร 1,000 คน (แผนภาพ 63)

แผนภาพ 63 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559

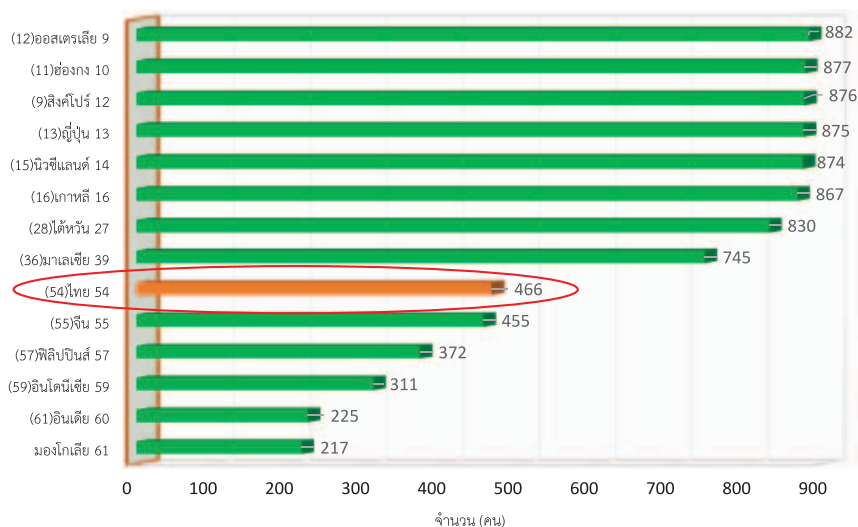
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicators 2015 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

4) การใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน

จากแผนภาพ 64 จะเห็นความแตกต่างระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้วเช่นเดียวกับผู้ใช้คอมพิวเตอร์ โดยประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยและจีน สัดส่วนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงต่ำประมาณ 400 คนเศษ ต่อประชากร 1,000 คน ประเทศไทยมีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต 466 คนต่อประชากร 1,000 คน อยู่อันดับที่ 54 ส่วนสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านประเทศเดียวที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในปริมาณสูง คือ 876 คนต่อประชากร 1,000 คน ประเทศที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ ออสเตรเลีย (882 คนต่อประชากร 1,000 คน) รองลงมา ได้แก่ ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ หวัน และมาเลเซีย ประเทศเหล่านี้มีสัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่า 700 คนต่อประชากร 1,000 คน โดยมาเลเซียมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 745 คนต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งดีกว่าไทยเกือบเท่าตัว (แผนภาพ 64)

แผนภาพ 64 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicators 2015 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

ในตารางที่ 8 แสดงจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และผู้ใช้อินเทอร์เน็ต พบว่าประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย มาเลเซีย จีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์ เช่น ในจำนวนประชากร 1,000 คนไทยจะใช้คอมพิวเตอร์เพียง 210 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 466 คน ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สิงคโปร์จะใช้ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ใช้คอมพิวเตอร์ 953 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 876 คน หรือญี่ปุ่นใช้คอมพิวเตอร์ 904 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 875 คน

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน และค่าธรรมเนียมอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรายเดือน ปี 2559

ประเทศ	จำนวนผู้ใช้ต่อประชากร 1,000 คน			
	คอมพิวเตอร์ ปี 2559		อินเทอร์เน็ต ปี 2559	
	อันดับ	จำนวน	อันดับ	จำนวน
สิงคโปร์	19	953	12	876
นิวซีแลนด์	11	989	14	874
อินเดีย	61	93	60	225
ออสเตรเลีย	14	968	9	882
มาเลเซีย	40	470	39	745
ฟิลิปปินส์	59	170	57	372
เกาหลี	18	956	16	867
ฮ่องกง	8	1011	10	877
อินโดนีเซีย	60	94	59	311
ไต้หวัน	27	862	27	830
จีน	49	267	55	455
ไทย	55	210	54	466
ญี่ปุ่น	22	904	13	875
มองโกเลีย	24	210	61	217

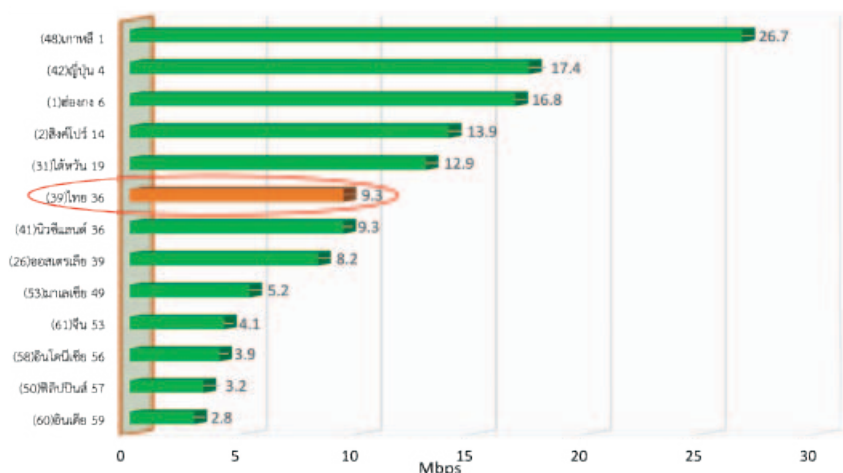
ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

อ้างอิงข้อมูลจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicator 2015

5) อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

เมื่อพิจารณาอัตราการความเร็วในการรับส่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตพบว่า ประเทศเกาหลี มีอัตราการความเร็วในการรับส่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในจำนวนประเทศที่เข้าร่วมจัดอันดับในปี 2559 คือ สูงถึง 26.7 เมกะบิตต่อวินาที (Mbps) มาเป็นอันดับที่ 1 ซึ่งสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและสูงที่สุดในโลก รองลงมาคือ ญี่ปุ่น และฮ่องกง สำหรับประเทศไทย มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเฉลี่ย 9.3 เมกะบิตต่อวินาที (Mbps) อยู่ในอันดับที่ 36 สูงกว่าเพื่อนบ้านเกือบทุกประเทศ ยกเว้นสิงคโปร์ (แผนภาพ 65)

แผนภาพ 65 อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016

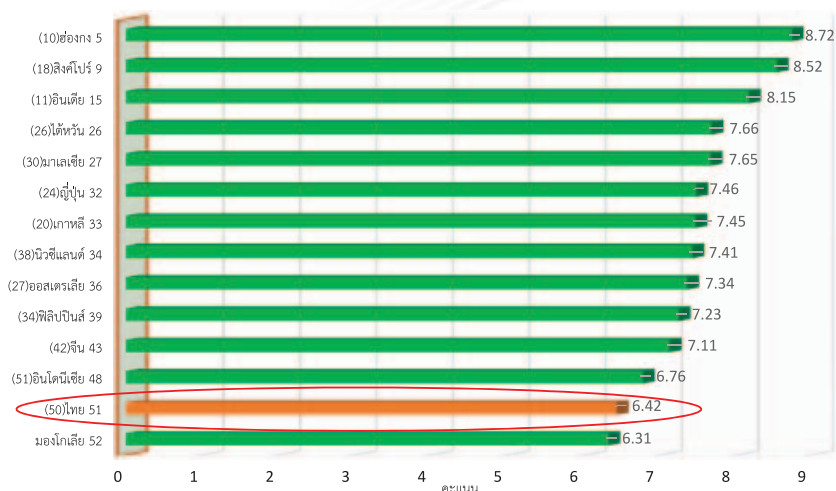
อ้างอิงข้อมูลจาก Computer Industry Almanac – NSF Science & Engineering Indicators 2015 (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

6) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากข้อมูลการสำรวจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2559 พบว่า ประเทศฮ่องกง มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด ติดอันดับ 1 ใน 5 ส่วนประเทศเพื่อนบ้านที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด ได้แก่ สิงคโปร์ อันดับ 9 คะแนน 8.52 สำหรับมาเลเซียและอินโดนีเซียนั้นอันดับดีขึ้น 3 อันดับ ส่วนประเทศไทย

อยู่ที่อันดับ 51 ลดลงจากปี 2558 เพียง 1 อันดับ และเป็นอันดับเกือบรั้งท้าย โดยได้คะแนน 6.42 ต่ำกว่าเพียงมองโกเลีย (แผนภาพ 66)

แผนภาพ 66 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2559

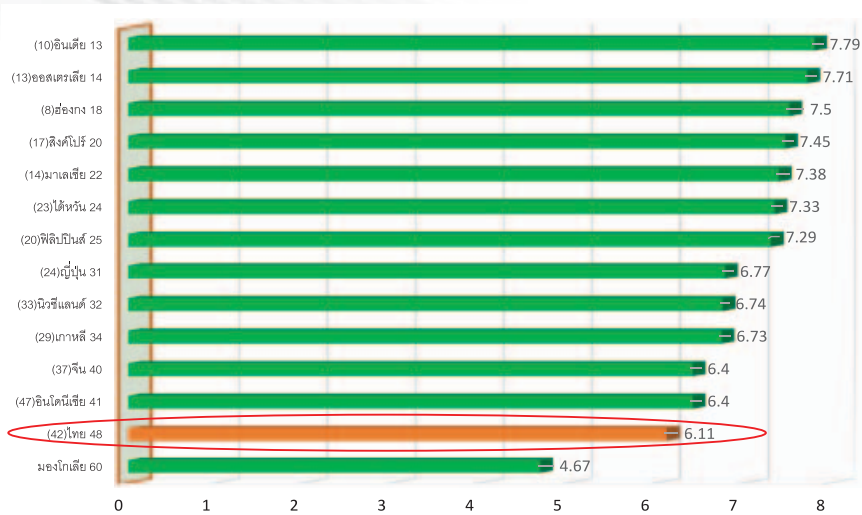
ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD (ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

7) วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน

การสำรวจวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน ในปี 2559 พบว่า ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานมาก ได้แก่ ประเทศอินเดีย ออสเตรเลีย และฮ่องกง มีคะแนนอยู่ที่ 7.79, 7.71 และ 7.50 คะแนน ตามลำดับ สำหรับประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 48 ลดลงจากปี 2558 ถึง 6 อันดับ โดยได้ 6.11 คะแนน แต่ต่ำกว่าประเทศมองโกเลีย (อันดับ 68)

เป็นที่น่าสังเกตว่า วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในปี 2559 มีอันดับต่ำกว่าปี 2558 เกือบทุกประเทศ ยกเว้นนิวซีแลนด์ อาจเนื่องมาจากเทคโนโลยีและวิศวกรรมเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกิดการขาดแคลนบุคลากรในสาขาดังกล่าว (แผนภาพ 67)

แผนภาพ 67 วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน ปี 2559

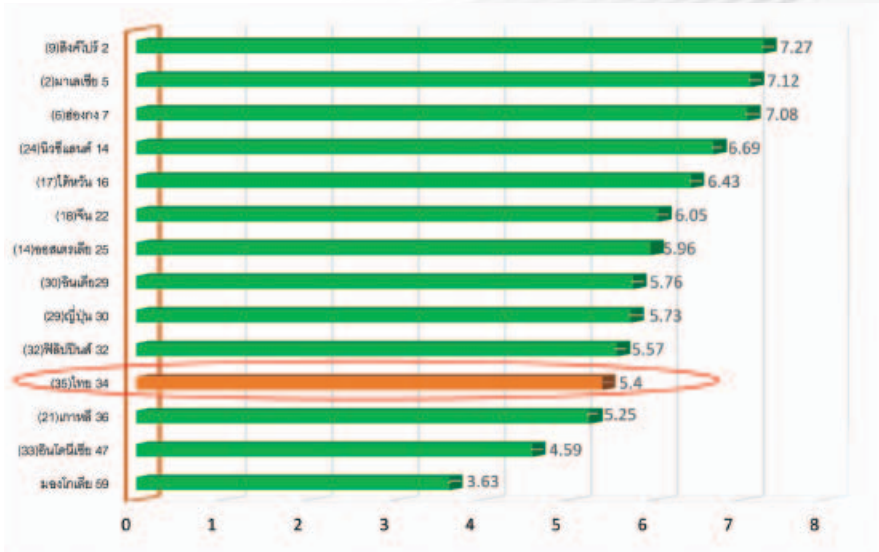

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

8) การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี

IMD สำรวจการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีพบว่า ปี 2559 ประเทศสิงคโปร์ได้อันดับ 2 มีอันดับดีขึ้นมากถึง 7 อันดับ โดยมีคะแนน 7.27 สำหรับประเทศอื่นๆ ที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ นิวซีแลนด์ ดีขึ้นถึง 10 อันดับ จากอันดับที่ 24 ในปีที่แล้ว มาเป็นอันดับที่ 14 ในปีนี้ ส่วนไต้หวัน และอินเดีย มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับเท่ากัน ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 34 ดีขึ้น 1 อันดับเช่นกัน โดยได้คะแนน 5.4 ต่ำกว่าเกาหลี อินโดนีเซีย และมองโกเลีย (แผนภาพ 68)

แผนภาพ 68 การร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ปี 2559

ที่มา : IMD World Competitiveness Yearbook 2016 จากการสำรวจโดย IMD
(ตัวเลขในวงเล็บเป็นอันดับ ปี 2558)

3.3 สภาพการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการศึกษา

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ประชากร และการเมืองการปกครอง ที่ต้องคำนึงถึงเพื่อการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

IMD ได้นำเสนอสมรรถนะการแข่งขัน และแนวโน้มเส้นทางของโลก ปี 2559 – 2593 (Competitiveness and the global trends roadmap 2016 – 2050) แนวโน้มสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของโลกที่อาจเกิดขึ้น ในอีก 3 ทศวรรษข้างหน้า(ปี 2559 - 2593) โดย ฉายภาพผลกระทบและช่วงเวลาที่เกิดขึ้น

และอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาไว้อย่างน่าสนใจ จำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) อำนาจทางเศรษฐกิจ (Economic Power)

ในปี 2559 ประเทศจีนยังคงเป็นตัวแสดงหลักในเศรษฐกิจระดับโลกใน

เรื่องของการขยายตัวทางการเงินระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง มีการคาดการณ์ว่า ในอีก 30 ปีข้างหน้า จะมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นกับขนาดของเศรษฐกิจโลก โดยในปี 2568 พื้นที่ทางเศรษฐกิจใหม่ที่เกิดขึ้น จะเป็นที่ตั้งของบริษัทข้ามชาติ เกือบ 230 แห่ง จากทั้งหมด 500 แห่ง

โดยเพิ่มขึ้นจาก 85 แห่ง ในปี 2553 โดยภูมิภาคเอเชียอยู่ในจุดที่ดีกว่าภูมิภาคกำลังพัฒนาอื่น ๆ เนื่องจากมีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งและมีความได้เปรียบจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและชนชั้นกลาง คาดการณ์ว่าในปี 2573 จะมีจำนวนคนชั้นกลางทั่วโลกเพิ่มขึ้นจาก 1 พันล้านคน เป็น 3 พันล้านคน โดยส่วนใหญ่มาจากพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาแล้วในภูมิภาคเอเชีย อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการชะลอตัวของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีนก็ยังคงเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจโลก โดยทั้งสองประเทศมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าครึ่งของการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในโลก

2) โครงสร้างทางสังคม (Fracturing Social Fabric)

มีการคาดการณ์ว่าโครงสร้างทางสังคมของโลกจะได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไปจนถึงปี 2593 การพัฒนาโลกแห่งอนาคตยังคงมีความไม่ชัดเจน เช่นเดียวกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ 8 ประการที่ได้สิ้นสุดลงในปี 2558 โดยมีอายุเฉลี่ย (Life Expectancy) เพิ่มขึ้นจาก 68 ปี เป็น 76 ปี ในปี 2593 ขณะที่จำนวนผู้สูงอายุมีมากขึ้น แต่จำนวนเด็กกลับมีน้อยลง โครงสร้างของครอบครัวจึงต้องเปลี่ยนมาดูแลผู้สูงอายุ อัตราส่วนของคนวัยทำงานลดลง และคนส่วนใหญ่ที่เกษียณอายุจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นภาระต่อระบบเงินบำนาญ และการประกันสุขภาพ

ในปี 2559 โรค Zika โรค Ebola และโรคติดต่ออื่นๆ ยังคงส่งผลกระทบต่อชุมชนทั่วโลก ความไม่สงบทางสังคมเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่รุนแรง มาตรการที่เข้มงวด และอัตราการว่างงานสูง (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) รายงานว่าการว่างงานทั่วโลกจะอยู่ที่ 200 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีก 11 ล้านคน ภายในปี 2593)

3) ภูมิรัฐศาสตร์และความมั่นคง (Geopolitics and Security)

ปัจจุบันทั่วโลกมีค่าใช้จ่ายทางการทหารสูงที่สุดในประวัติศาสตร์ บริบทนี้ได้สร้างความขัดแย้งระหว่างรัฐเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ มีการย้ายถิ่นจากทางใต้ขึ้นไปทางเหนือ โดยที่ทางภูมิรัฐศาสตร์ที่มีความเสี่ยง คือ ตะวันออกกลาง เอเชีย และรัสเซีย/ยูเครน และภายในปี 2573 ความกังวลเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยด้านนิวเคลียร์และสงครามจะมีเพิ่มมากขึ้น

ในขณะที่มีการเพิ่มขึ้นของการเตรียมรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดจากการโจมตีทางไซเบอร์ การว่างงาน การล่มสลายของรัฐ และหายนะของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ การเมืองระหว่างประเทศจะเปลี่ยนมาเป็นการบูรณาการและมีการเชื่อมต่อระหว่างกันมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่คาดการณ์ว่า ระบบต่าง ๆ ระหว่างประเทศจะมีความมั่นคงในปี 2568 และผลกระทบทางภูมิรัฐศาสตร์และความมั่นคงจะลดลงในระยะยาว

4) ความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Growing Stakeholder Demands)

แม้ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียจะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกมากนัก แต่มีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสิบปีข้างหน้า อุปทานผู้มีส่วนได้เสียมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร มาตรการและเครื่องมือที่แตกต่างกันของบริษัทจะสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคม สอดคล้องกับความไว้วางใจของประชาชน

ที่ลดลงต่อผู้บริหารและการดำเนินธุรกิจของบริษัท เนื่องจากไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมได้ ผู้มีส่วนได้/เสียบางคนจึงพยายามที่ควบคุมการดำเนินงานของบริษัทผ่านกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น การเคลื่อนไหวของผู้ถือหุ้น เป็นต้น

5) ด้านเงินทุน (Capital Landscape)

ปัจจุบันราคาสินค้าโภคภัณฑ์ อัตราดอกเบี้ยที่คงที่ในระดับต่ำและการเพิ่มขึ้นของนโยบายทางการเงินที่แตกต่างกันได้เกิดขึ้นทั่วโลก สินทรัพย์ทางการเงินทั่วโลกยังคงเติบโตและความผันผวนของราคาก็เพิ่มมากขึ้น การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างเชื่องช้า การฟื้นคืน และความเสี่ยงของระบบการเงินเกิดขึ้นทั่วโลก ในระยะยาว คาดการณ์ว่าจะเกิดผลกระทบที่เพิ่มมากขึ้น

6) ด้านความรู้ (Knowledge Landscape)

มีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบในระดับสูงต่อมุมมองเกี่ยวกับความรู้เรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และปัจจัยนั้นได้เพิ่มมากขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

“นวัตกรรม”(Innovation) เกิดขึ้นมากมายทั่วโลก และมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาอย่างมากที่สุดด้วย

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังคงเป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญของการถ่ายโอนความรู้ไปทั่วโลก ตลาดเกิดใหม่เกิดขึ้นมากในระบบอินเทอร์เน็ต และผลักดัน

ให้ e-commerce เติบโตในอนาคตอันใกล้นี้ ข้อมูลและความรู้ทั้งหมดจะอยู่ในระบบคลาวด์ (Cloud) ซึ่งทำให้เกิดการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดทางเลือก และความคล่องตัว อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นคือ การไหลเวียนของข้อมูลที่ยังคงไม่มั่นคง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นและการขาดการควบคุมข้อมูล

7) ด้านแรงงาน (Labour Landscape)

ปัจจุบันมุมมองเกี่ยวกับแรงงานพุ่งเป้าไปที่ปัญหาการว่างงาน ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อกำลังแรงงาน คนหนุ่มสาวที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก บริษัทย้ายไปที่ที่มีความพร้อม มีแรงงานที่มีทักษะ ขณะที่การจ้างงาน

มีมากในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีทักษะในการแข่งขันอยู่ในทวีปยุโรป ได้แก่ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ และประเทศเดนมาร์ก

นอกจากนี้ อายุของกำลังแรงงานจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของความต้องการงานที่มั่นคง มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งคาดการณ์ว่ามุมมองเรื่องแรงงานนี้จะส่งผลกระทบในระดับปานกลางสำหรับอนาคตอันใกล้ สิ่งสำคัญที่แรงงานจะต้องมีคือทักษะการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง (Virtual collaboration) การคิดคำนวณ (Computational thinking) สมรรถนะข้ามวัฒนธรรม (Cross cultural competency) และการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน (Transdisciplinarity)

8) แรงกดดันจากทรัพยากร (Pressure on Resources)

ผลกระทบของแรงกดดันจากทรัพยากรทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลกจะเพิ่มมากขึ้นในอีกไม่กี่สิบปีข้างหน้า ในปี 2568 ประชากรประมาณ 1.8 พันล้านคน จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็น 2 ใน 3 ของประชากรโลกที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีน้ำ ปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดจากปริมาณการใช้ที่เพิ่มขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

ความต้องการพลังงาน คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 1 ใน 3 จนถึงปี 2578 เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเป็นเมือง มลพิษ และปัญหาสุขภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญคาดว่า ภายในปี 2593 ประชากรประมาณ 200 ล้านคน จะต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น อันเนื่องมาจากปัญหาสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่รุนแรงความเสี่ยง และราคาที่สูง

9) ด้านเทคโนโลยี (Technology Landscape)

เทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศในระดับปานกลาง แต่จะเพิ่มมากขึ้นในช่วงปี 2559 – 2593

อุปกรณ์และสิ่งของที่เชื่อมโยงกันผ่านระบบเครือข่าย (Internet of Everything) จะทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจใหม่ สร้างงานที่แตกต่าง เพิ่มค่าจ้างให้สูงขึ้น และมีธุรกิจเพิ่มมากขึ้น

ผลกระทบที่ใหญ่ที่สุดจะเกิดขึ้นกับการดูแลสุขภาพ การขนส่ง พลังงาน และการบริการค้าปลีก ขณะเดียวกันประชาชนต้องเพิ่มความระมัดระวังให้มากขึ้น ในเรื่องการรักษาความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว และการระบุตัวตนในโลกไซเบอร์

10) ด้านผู้บริโภค (Consumer Landscape)

ในโลกดิจิทัลที่เพิ่มมากขึ้น จำนวนการโฆษณาออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญกับจำนวนผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าออนไลน์ (ในเดือนมีนาคม 2558 ค่าเฉลี่ยการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกคิดเป็นร้อยละ 42)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เม็ดเงินโฆษณาออนไลน์ทั่วโลกมีปริมาณเพิ่มขึ้น และคาดการณ์ว่า ความหนาแน่นจากการใช้สมาร์ตโฟนทั่วโลกจะเพิ่มขึ้น 8 เท่า ในปี 2563

ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคจะเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2593 พฤติกรรมผู้บริโภคจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

11) ด้านอุตสาหกรรม (Industry Landscape)

คาดการณ์ว่าผลกระทบของมุมมองเกี่ยวกับอุตสาหกรรมจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ไปจนถึงปี 2593 การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกจะเกิดขึ้นโดยการขับเคลื่อนของสหรัฐอเมริกาและตลาดเกิดใหม่

ในอุตสาหกรรมที่สำคัญ ผู้บริหารระดับสูงจะมองโลกในแง่ดี และมีความรู้สึกว่าถึงเวลาแล้วที่จะเข้าสู่พื้นที่ธุรกิจใหม่ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันอย่างกว้างขวางในตลาดเกิดใหม่ที่มีความสามารถ และบริษัททั่วโลกต้องคิด

หากลยุทธ์ใหม่ขณะที่บางบริษัทมุ่งเน้นไปที่นวัตกรรม เทคโนโลยีได้รับการปรับโฉมใหม่เพื่อพร้อมในทุกการแข่งขันในทุกอุตสาหกรรม

12) ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคในตลาด (Shifting Market Landscape)

ปัจจุบันผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยได้อย่างรวดเร็ว และในบางกรณีเกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน โดยผู้บริโภคที่เป็นชาวจีนมีการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย คิดเป็นร้อยละ 34 ของผู้บริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยทั่วโลก สิ่งที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบอย่างมากต่อการเปลี่ยนผ่านตลาดในระบบเศรษฐกิจโลก

คาดการณ์ว่าในปี 2568 คนชั้นผู้บริโภคใหม่ทั่วโลกจะเกิดขึ้น และส่วนใหญ่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา การออนไลน์และระบบการชำระเงินผ่านระบบมือถือจะเป็นกลไกขับเคลื่อนตลาดออนไลน์

ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตะวันออกกลาง และแอฟริกา จะเป็นผู้นำในด้านการซื้อขายในตลาดออนไลน์ และช่วงปี 2573 – 2593 แม้ผลกระทบของมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านตลาดจะมีความผันผวน แต่ก็จะอยู่ในจุดที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปี 2559

13) การรักษามาตรฐานขั้นต่ำ 3 ด้าน (Triple Bottom Line: TBL)

Triple Bottom Line คือ การรักษามาตรฐานขั้นต่ำ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างการเติบโตของธุรกิจ การดูแลรักษา

สิ่งแวดล้อม และการเกื้อกูลต่อสังคมรอบข้าง รวมถึงการดำเนินกิจการด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล สิ่งเหล่านี้จะสร้างความสามารถทางการแข่งขันให้กับธุรกิจในอนาคต

ปัจจุบัน ผลกระทบของ TBL อยู่ในระดับต่ำ อย่างไรก็ตามคาดการณ์ว่าจะมีผลกระทบเพิ่มมากขึ้นในช่วง 2 – 3 ทศวรรษข้างหน้า บริษัทจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สามารถรับมือกับความท้าทายระดับโลกได้นำไปสู่ความยั่งยืน โดยเฉพาะด้านประสิทธิภาพทางการเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อม

บริษัทที่เน้น TBL จะสามารถสร้างความไว้วางใจและชื่อเสียง โดยผู้บริหารระดับสูงส่วนใหญ่จะจัดลำดับความสำคัญไว้ในลำดับต้น และมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านความร่วมมือ สภาพแวดล้อม และรายงานที่ไม่ใช่การเงิน ซึ่งจะเป็นวิธีการดึงดูดและรักษาลูกค้า และการสร้างความไว้วางใจให้แก่ลูกค้านั่นเอง

บทที่ 4

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

ในปี 2559 IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ รวมทั้งหมด 61 ประเทศไว้ใน “The World Competitiveness Yearbook (WCY) 2016” โดยในปีนี้ IMD ได้กำหนดวิธีการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ได้แบ่งเกณฑ์การพิจารณาออกเป็น 4 กลุ่มปัจจัยหลัก ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ
- 2) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ
- 3) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาค

ธุรกิจ และ 4) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยแต่ละปัจจัยหลักประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย และในแต่ละปัจจัยย่อย ประกอบด้วยตัวชี้วัดในการพิจารณา รวมทั้งสิ้น 342 ตัวชี้วัด แต่ตัวชี้วัดที่นำมาใช้ในการจัดอันดับมีเพียง 255 ตัวชี้วัด ส่วนที่เหลืออีก 87 ตัวชี้วัด จะใช้เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐาน ไม่ได้นำมาใช้ในการพิจารณาจัดอันดับ ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน สรุปได้ดังนี้

ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม

ในภาพรวมประเทศไทย ปี 2559 มีการจัดอันดับจากอันดับที่ 30 (69.786 คะแนน) ในปี 2558 เป็นอันดับที่ 28 ในปี 2559 (74.681 คะแนน) โดยความสามารถในแต่ละปัจจัยหลักทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีอันดับคงที่อยู่อันดับที่ 13 โดยมีปัจจัยย่อยที่ปรับตัวดีขึ้น 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจในประเทศ ปรับตัวดีขึ้น 9 อันดับ ด้านการค้าระหว่างประเทศ ปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับ และด้านการลงทุนระหว่างประเทศปรับตัวดีขึ้น 6 อันดับ

ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ มีอันดับสูงขึ้น 4 อันดับ เป็นอันดับที่ 23 โดยปัจจัยย่อยส่วนใหญ่ปรับตัวดีขึ้น โดยเฉพาะด้านกฎหมายทางธุรกิจ ปรับตัวดีขึ้นมากที่สุด 7 อันดับ ด้านฐานการคลัง ปรับตัวดีขึ้น 4 อันดับ ด้านกรอบการบริหาร ด้านสถาบัน และด้านนโยบายการคลัง ปรับตัวดีขึ้น 1 อันดับเท่ากัน

ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ มีอันดับลดลง 1 อันดับ อยู่ที่อันดับ 25 แม้ว่าปัจจัยย่อยเกือบทุกด้านจะขยับตัวดีขึ้น เช่น ด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น 4 อันดับ ด้านตลาดแรงงาน ปรับตัวสูงขึ้น 3 อันดับ แต่ยังมีปัจจัยที่ต้องเร่งปรับปรุง โดยเฉพาะตัวชี้วัดด้านผลิตภาพของแรงงานของไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำมาก โดยอยู่ในอันดับที่ 55

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปรับตัวลดลง 3 อันดับ ลงมาอยู่อันดับที่ 49 โดยปัจจัยย่อยเกือบทุกด้านยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ สาธารณูปโภคพื้นฐาน ลดลง 5 อันดับ ด้านเทคโนโลยี สุขภาพและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวดีขึ้น 2 อันดับเท่ากัน สำหรับด้านการศึกษา ปรับตัวลดลง 4 อันดับ

เมื่อพิจารณาย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2555 – 2559 พบว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวม จะอยู่ระหว่างอันดับ 27 – 30 โดยปัจจัยหลักที่ทำให้ภาพรวมของประเทศไทย ในปี 2559 ดีขึ้น 2 อันดับ คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ และประสิทธิภาพของภาครัฐ โดยเฉพาะประสิทธิภาพภาครัฐที่ดีขึ้นถึง 4 อันดับ ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่โครงสร้างพื้นฐานลดลง 3 อันดับ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มระดับล่างเมื่อเทียบกับค่ามัธยฐาน อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับ 5 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ที่อยู่ในการจัดอันดับครั้งนี้ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย แล้ว ไทยเป็นประเทศเดียวที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันในปี 2559 ดีขึ้นจากปี 2558 ในขณะที่ประเทศอื่นๆ มีอันดับลดลง 1 – 6 อันดับ โดยในปี 2559 ไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าฟิลิปปินส์ (อันดับ 42) และอินโดนีเซีย (อันดับ 48)

แต่ด้อยกว่าสิงคโปร์ (อันดับ 4) มาเลเซีย (อันดับ 19) และจีน (อันดับ 25) โดยมาเลเซีย มีจุดแข็งด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (อันดับ 11) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (อันดับ 18) และประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (อันดับ 14)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันตามปัจจัยย่อย สรุปได้ดังนี้

ความสามารถในการแข่งขันด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ มีจุดแข็งอยู่ที่ กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 3) และกลุ่ม การค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 6) โดยมีอัตราการจ้างงานสูงเป็นอันดับ 5 รองจากสิงคโปร์ รวมทั้งอัตราการว่างงานของเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี ของไทยที่ต่ำเป็นอันดับ 3 รองจาก คาซัคสถานและกาตาร์ และไทยยังมี ดัชนีค่าครองชีพต่ำ ส่งผลให้รายรับ

จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงถึงร้อยละ 9.51 (อันดับ 4) ส่วนตัวจุดแข็งด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจภายใน ประเทศและด้านระดับราคา/ค่าครองชีพ โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว อยู่ที่อันดับ 53 ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียกว่าเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 9 เท่า

ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ พบว่า มีจุดแข็ง อยู่ที่ กลุ่มนโยบาย การคลัง ด้านประสิทธิภาพการเก็บภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (อันดับ 5) อัตราเงินประกันสังคมที่เรียกเก็บจากนายจ้างและลูกจ้าง (อันดับ 6) มาตรฐานของ อัตราภาษีการบริโภคและเสถียรภาพของค่าเงินบาทมีอันดับเท่ากัน (อันดับ 7) ส่วนที่ สำคัญอยู่ที่ค่าใช้จ่ายเข้าซื้อ (อันดับ 59) แย่กว่าฟิลิปปินส์และทุกประเทศในกลุ่ม เอเชียแปซิฟิก ยกเว้น อินโดนีเซีย อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (อันดับ 56) และความเสี่ยงของการขาดเสถียรภาพทางการเมือง (อันดับ 51) ความน่าเชื่อถือ ของประเทศไทย (อันดับ 43) การติดสินบนและคอร์รัปชันของไทย (อันดับ 39) ในขณะที่ สิงคโปร์มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุด (อันดับ 4)

ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ยังคงรักษาจุดแข็งอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 5) ได้แก่ สัดส่วนของชั่วโมงทำงานต่อสัปดาห์ (อันดับ 4) ร้อยละของกำลังแรงงาน (อันดับ 5) และระดับค่าตอบแทน (อันดับ 8) ในขณะที่จุดอ่อนของประเทศไทยอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 43) ได้แก่ ผลิตภาพในภาพรวม และผลิตภาพด้านแรงงานมีอันดับเท่ากัน (อันดับ 55)

ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ยังอยู่ในกลุ่มระดับล่าง มีอันดับสูงกว่าค่ามัธยฐาน โดยในภาพรวมอยู่อันดับที่ 49 มีจุดอ่อนในปัจจัยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา มีอันดับเท่ากัน (อันดับ 52) ด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) ด้านเทคโนโลยี (อันดับ 42) ส่วนด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน (อันดับ 35) ที่มีอันดับดีที่สุดในปัจจัยกลุ่มนี้

เมื่อเปรียบเทียบจุดแข็ง/จุดอ่อนของประเทศไทยในภาพรวม พบว่า จุดแข็งของประเทศไทยอยู่ที่สมรรถนะทางเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยมีจุดเด่นอยู่ที่มีการจ้างงานสูง การค้าระหว่างประเทศดีขึ้น และเศรษฐกิจภายในประเทศดีขึ้นมาก ในขณะที่ด้านวิทยาศาสตร์และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการศึกษา คือจุดอ่อนของประเทศไทย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ที่จำนวนผู้ช่วยทางการแพทย์มีอันดับต่ำที่สุด (อันดับที่ 58 จาก 61 ประเทศ) 2) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 42) และ 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (อันดับ 57)

ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย

สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม ปี 2559 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 52 จากทั้งหมด 61 ประเทศ ลดลงจากปี 2558 มา 4 อันดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยได้อันดับ 52, 51, 54, 48 และ 52 ตามลำดับ

IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามตัวชี้วัดด้านการศึกษาทั้งหมด 18 ตัวชี้วัด เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 พบว่า *ตัวชี้วัดที่มี*

อันดับดีขึ้น 7 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา (2) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา (3) ระบบการศึกษา (4) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน (5) การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา (6) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อภาคธุรกิจ และ (7) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม 4 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา (2) จำนวนนักเรียนไทยที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน (3) ผลการทดสอบ PISA และ (4) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) และ **ตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง มี 7 ตัวชี้วัด**

ประกอบด้วย (1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP (2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร (3) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนรายหัวระดับมัธยมศึกษา (4) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (5) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (6) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน และ (7) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ตัวชี้วัดด้านการศึกษามีแนวโน้มตามแนวเป้าประสงค์หลักของการศึกษา (Objective Function) ของประเทศไทยในระดับมหภาค สรุปได้ดังนี้

ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา พิจารณาจากอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 53 (ร้อยละ 79.6) เมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2558 ประเทศไทยมีอันดับลดลง 1 อันดับ อยู่อันดับ 52 (ร้อยละ 79.5) ซึ่งต่ำกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัศึกษาร้อยละ 85 ขึ้นไป

ด้านความเท่าเทียม พิจารณาจากร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่าประเทศไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปลดลง 9 อันดับ จากอันดับ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี พ.ศ.2558 เป็น อันดับ 32 (ร้อยละ 57.1) ในปี 2559

ด้านคุณภาพการศึกษา พิจารณาจากตัวชี้วัดต่างๆ ของ IMD ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา เท่ากับ 16.28 : 1 (อันดับ 34) อัตราส่วน

นักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 19.91 : 1 (อันดับ 54) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พบว่า มีผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 18 (อันดับ 52) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี (ผลการทดสอบ PISA) (อันดับ 44) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) (อันดับ 57) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ได้คะแนน 4.09 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 49) และอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี (อันดับ 45)

ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา พิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ของ IMD ได้แก่ งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2559 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาร้อยละ 3.9 ของ GDP (อันดับ 43) งบประมาณ

รายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรจำนวน 246 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก และงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.7

(อันดับ 33) จำนวนศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในไทยต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.32 (อันดับ 51) ขณะที่จำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.39 (อันดับ 51) และด้านระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีคะแนนการประเมิน 4.30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 44)

ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง IMD ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยที่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน มีคะแนนผลการประเมินเท่ากับ 4.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 47) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจได้คะแนน 5.26 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 45) และทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ได้ 3.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 52)

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พิจารณาปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี พบว่า ในปี 2559 IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้อันดับ 42 ดีขึ้น 2 อันดับ โดยไทยมีจุดแข็งอยู่ที่ค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำ (อันดับ 4) จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สูง (อันดับ 6) ส่วนจุดอ่อนอยู่ที่จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากร (อันดับ 55) และจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังต่ำ (อันดับ 54) โดยประเทศไทยมีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 210 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 466 คน ต่อจำนวนประชากร 1,000 คน รวมทั้งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่ำ (อันดับ 51) ตลอดจนการมีวิศวกรที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงาน (อันดับ 48) และการร่วมลงทุนของภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี (อันดับ 34) ซึ่งยังไม่มากนักสำหรับปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ IMD จัดให้ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 47 เท่ากับปี 2558 และพบว่า ไทยมีจุดอ่อนอยู่ที่งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากรซึ่งต่ำเพียง 30.1 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อจีดีพีน้อยมากเพียงร้อยละ 0.48 (อันดับ 51) บุคลากรรวมด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลาเพียง 1.3 คนต่อประชากรพันคน (อันดับ 49) งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนาต่อปี เพียง 1,955 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 39) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจยังอยู่ในระดับน้อยได้คะแนน 4.41 คะแนน (อันดับ 38) และจำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่เผยแพร่ในระดับสากล มีเพียง 8,631 เรื่อง (อันดับ 36)

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาถึงสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลยังอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ทั้งด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ด้านคุณภาพการศึกษาด้าน ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และด้านการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ รวมทั้งตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เนื่องจากประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มระดับล่างเมื่อเทียบกับค่ามัธยฐาน

อภิปราย

1. ความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยหลัก ดังนี้

1.1 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ มีอันดับคงที่ โดยเท่ากับปี 2558 อันเนื่องมาจากอันดับที่ลดลงของปัจจัยย่อยกลุ่มระดับราคา/ค่าครองชีพ (จากอันดับที่ 19 เป็นอันดับที่ 45) แต่ก็มีอันดับดีที่สุดในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน โดยมีจุดแข็งอยู่ที่กลุ่มการจ้างงาน (อันดับ 3) และกลุ่มการค้าระหว่างประเทศ (อันดับ 6) ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อัตราการว่างงานต่ำ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นจุดเด่นของไทย รวมทั้งค่าครองชีพที่ต่ำ ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศในระดับสูงถึงร้อยละ 9.51 ของ GDP ทั้งนี้ นิติสารท่องเที่ยว Travel & Leisure¹ เป็นนิติสารชื่อดัง

ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้สำรวจความคิดเห็นผู้อ่านนิติสารทั่วโลก พบว่าในปี 2559 จัดอันดับให้จังหวัดเชียงใหม่ของประเทศไทยเป็นเมืองน่าท่องเที่ยวมากที่สุดอันดับ 2 ของโลก โดยได้คะแนน 91.25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ส่วนอันดับที่ 1 – 3 ได้แก่สหรัฐอเมริกา (เมืองชาร์ลสตัน) เม็กซิโก

(เมืองซาน มิเกล อัลเลนเด) และอิตาลี (เมืองฟลอเรนซ์) ตามลำดับ และเป็นที่น่าสังเกตว่า สมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมของไทยดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ฟิลิปปินส์ ที่มีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจต่ำกว่าไทยถึง 25 อันดับ เนื่องจากฟิลิปปินส์มีจุดอ่อนในปัจจัยย่อยเกือบทุกด้าน ทั้งการลงทุนระหว่างประเทศ ระดับราคาหรือค่าครองชีพ การค้าระหว่างประเทศ รวมถึงเศรษฐกิจภายในประเทศ และไทยยังมีสมรรถนะด้านเศรษฐกิจโดยรวมดีกว่า

¹ นิติสารท่องเที่ยว Travel & Leisure <https://2baht.com/chiangmai-rank-2-travel-leisure-2016/> สืบค้น ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559

ไต้หวัน เกาหลี และญี่ปุ่น อีกด้วย สำหรับตัวจัดอันดับด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่รายได้ประชาชาติต่อประชากร ถึงแม้ว่าจะมีอันดับดีขึ้น 2 อันดับ มาเป็นอันดับที่ 53 แต่ยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก ซึ่งต่ำกว่ามาเลเซียกว่าเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ถึง 9 เท่า นอกจากนี้ อัตราเงินเฟ้อผู้บริโภคที่สูงกว่าเพื่อนบ้านทุกประเทศ (อันดับ 52) ได้แก่ ฟิlippินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ รวมถึงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวต่ำกว่ามาเลเซียเท่าตัว และต่ำกว่าสิงคโปร์ 9 เท่า (อันดับ 53)

อย่างไรก็ตาม จากการคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี 2560² โดยธนาคารแห่งประเทศไทย เศรษฐกิจไทยจะมีการฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปด้วยแรงสนับสนุนจากการลงทุนภาครัฐ ส่วนภาคการผลิตก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศ ทั้งนี้คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะสามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแรงสนับสนุนต่อเนื่องจากการใช้จ่ายภาครัฐและภาคการท่องเที่ยว ซึ่งคาดว่าภายในปี 2560 จะขยายตัวประมาณร้อยละ 3 ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยอาจต้องประสบกับปัญหาความไม่มั่นคงสภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงของเศรษฐกิจไทยในอนาคต ส่วนขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาว รัฐบาลพยายามดำเนินการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและเอื้ออำนวยการค้าการลงทุน ประกอบกับความเข้มแข็งของภาคเอกชนไทย ซึ่งทำให้ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจของไทยดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีมาตรการปรับปรุงนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เอกชนแข่งขันได้ รวมทั้งรัฐบาลพยายามเร่งรัดการลงทุนให้เกิดขึ้น แต่เนื่องจากเป็นโครงการขนาดใหญ่ทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาก่อสร้างกว่าจะเริ่มเห็นผล

1.2 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ พบว่าจุดเด่นที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านประสิทธิภาพภาครัฐเพิ่มขึ้น 4 อันดับ คือ กลุ่มนโยบายการคลัง มีอันดับดีที่สุด (อันดับ 5) โดยมีจุดแข็งอยู่ที่ประสิทธิภาพในการเก็บภาษีเงินได้ การจัดเก็บเงินประกันสังคม และอัตราเงินเฟ้อ

² แนวโน้มเศรษฐกิจประเทศไทย ปี 2560 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ราคาผู้บริโภค ที่น่าสังเกตคือ ประเทศไทยมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐดีกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเช่นเดียวกับด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะจีน และเกาหลี โดยจีนมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐโดยรวมต่ำกว่าไทย 28 อันดับ เนื่องจากจีนมีจุดอ่อนด้านกฎหมายในการทำธุรกิจ และนโยบายการคลัง ส่วนเกาหลีมีสมรรถนะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐโดยรวมต่ำกว่าไทย 3 อันดับ เนื่องจากมีจุดอ่อนด้านกฎหมายในการทำธุรกิจและกรอบการบริหารด้านสังคม ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญของไทยอยู่ที่ค่าใช้จ่ายเข้าซื้อ มีอันดับรั้งท้าย (อันดับ 59) และการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศ (อันดับ 43) รองลงมา คือ อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีขาเข้า (อันดับ 56) การขาดเสถียรภาพทางการเมือง (อันดับ 51) รวมทั้งยังมีการติดสินบนและคอร์รัปชัน (อันดับ 39) ในขณะที่สิงคโปร์เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีการติดสินบนและคอร์รัปชันน้อยที่สุด (อันดับ 4)

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ³ (Transparency International) ได้จัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชัน ประจำปี 2558 (Corruption Perceptions Index) ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยได้คะแนน 38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยมีคะแนนเท่ากับปีก่อน แต่ได้อันดับดีขึ้นจาก 85 มาเป็นอันดับที่ 76 จาก 168 ประเทศทั่วโลก โดยอันดับของประเทศไทยน้อยกว่าอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ แต่มากกว่ามาเลเซีย ในขณะที่ประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดในภูมิภาคเอเชียได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 8)

นอกจากนี้ บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (เพิร์ค)⁴ ได้ทำการสำรวจภาพลักษณ์คอร์รัปชันในเอเชีย 15 ประเทศ ประจำปี 2559 จากการประเมินของชาวต่างชาติและท้องถิ่น จำนวน 1,742 คน ปรากฏว่า ไทยติดอันดับที่ 12 ได้คะแนน 7.67 เพิ่มสูงกว่าปี 2558 ที่ได้ 6.88 คะแนน ซึ่งดีกว่าอินโดนีเซีย และอินเดีย นั่นหมายความว่า ภาพลักษณ์คอร์รัปชันของไทยแย่ลงกว่าปีก่อน โดยแย่กว่าจีน

³ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ <http://thaipublica.org/2016/01/corruption-perceptions-index-2015-Thailand/> สืบค้น ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559

⁴ บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (เพิร์ค) http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1225195889&gpid=00&catid=01 สืบค้น ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559

(7.5 คะแนน) ฟิlippินส์ (7.05 คะแนน) และมาเลเซีย (6.95 คะแนน) สำหรับสิงคโปร์ มีภาพลักษณ์โปร่งใสที่สุดด้วยคะแนน 1.67 รองลงมา ได้แก่ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ฮังการี ที่คะแนนอยู่ระหว่าง 2 – 4 ส่วนภาพลักษณ์โปร่งใสระดับกลางๆ ระหว่าง 5 – 7 ได้แก่ ไต้หวัน เกาหลี และมาเลเซีย

1.3 ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ

การจัดอันดับองค์ประกอบภาพรวมของประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ พบว่า ปี 2559 ยังคงรักษาจุดแข็งอยู่ที่ปัจจัยกลุ่มตลาดแรงงาน (อันดับ 5) ได้แก่ สัดส่วนของชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ (อันดับ 4) สัดส่วน

ของกำลังแรงงาน (อันดับ 5) และ ค่าตอบแทน (อันดับ 8) หากลดจุดอ่อน ในปัจจัยกลุ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพ (อันดับ 43) ได้แก่ ผลิตภาพในภาพรวม และผลิตภาพด้านแรงงาน (อันดับ 55) และลดความเสี่ยงจากการลงทุน (อันดับ 47) รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพตลาด

ทุนของประเทศไทย โดยเฉพาะความมีประสิทธิภาพในการดำเนินการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) (อันดับ 50) ก็จะช่วยให้ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น

1.4 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ยังด้อยในเกือบทุกกลุ่ม เนื่องจากสมรรถนะอยู่ในกลุ่มล่างเมื่อเทียบกับค่ามัธยฐานทั้งสิ้น โดยมีอันดับในภาพรวมอยู่ที่ 49 ลดลงจากปีที่แล้ว 3 อันดับ เนื่องจากมีจุดอ่อนในปัจจัยด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา (อันดับ 52) และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (อันดับ 47) ทำให้อันดับภาพรวมของแต่ละกลุ่มลดลง 2 – 4 อันดับ โดยปัจจัยทั้งสามกลุ่มจุดรั้งสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมของประเทศไทย สำหรับจุดแข็งที่เด่นที่สุดในการจัดอันดับโครงสร้างพื้นฐานในปีนี้ คือ กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 42 ดีขึ้นกว่าปีที่แล้ว 2 อันดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี พบว่า ในปี 2559 IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศไทยได้อันดับ 42 ตีขึ้น 2 อันดับ เนื่องจากจุดแข็งของประเทศไทยคือมีค่าใช้จ่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำเป็นอันดับ 4 ตีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา 3 อันดับ และมีจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สูงถึงร้อยละ 85.4 เป็นอันดับที่ 6 แต่จุดอ่อนของประเทศไทยคือ จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอยู่ในอันดับ 55 และ 54 ตามลำดับ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีปัญหาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (อันดับ 51) และวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน (อันดับ 48) รวมทั้งการมีส่วนร่วมลงทุนของภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี (อันดับ 34)

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของเทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้คนไทยมีโอกาสดำเนินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ได้อย่างกว้างขวาง ขณะเดียวกัน หากใช้เทคโนโลยีในทางที่ไม่ถูกต้องก็จะเกิดปัญหา โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ส่งผลกระทบต่อการเรียนและสุขภาพ อาทิ ติดเกมในมือถือ ไม่พูดคุยกับกลุ่มเพื่อน ไม่สนใจทำกิจกรรมอื่น ต่างก้มหน้าเล่นมือถือของตน ที่เรียกกันว่า “สังคมก้มหน้า” และจากข้อมูลในตารางที่ 8 เปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตต่อประชากร 1,000 คน ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับนานาชาติ แสดงให้เห็นว่า ประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ไทย อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย จีน และมองโกเลีย ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์ สำหรับประเทศไทย ประชากร 1,000 คน ใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ 210 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 466 คน มากกว่าการใช้งานคอมพิวเตอร์ 2 เท่าตัว หรืออินเดียซึ่งใช้งานคอมพิวเตอร์ 93 คน แต่ใช้อินเทอร์เน็ตมากถึง 225 คน ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สิงคโปร์ มีจำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ใช้คอมพิวเตอร์ 953 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 876 คน ส่วนญี่ปุ่นใช้งานคอมพิวเตอร์ 904 คน และใช้อินเทอร์เน็ต 875 คน จากความแตกต่างนี้ เกิดคำถามว่า ทำไมกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจึงใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าการใช้คอมพิวเตอร์ ขณะที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีการใช้คอมพิวเตอร์ใกล้เคียงกับการใช้อินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ได้มีการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในประเทศไทย ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่

ใช้ในสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ที่ทำงานและที่บ้าน และพบว่าในเขตเทศบาล โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด หากแยกประเภทการใช้ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตตามกลุ่มช่วงอายุ ในปี 2558 พบว่า กลุ่มเด็กที่อยู่ในวัยเรียน กลุ่มอายุ 15 – 24 ปี ใช้คอมพิวเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.2 รองลงมา คือ กลุ่มที่กำลังทำงาน คือ อายุ 25 – 34 ปี ใช้ร้อยละ 41.9 กลุ่มอายุ 35 – 49 ปี ใช้ร้อยละ 24.8 และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้เพียงร้อยละ 8.5 ตามลำดับ ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า กลุ่มเด็กที่อยู่ในวัยเรียน กลุ่มอายุ 15 – 24 ปี ใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 76.8 รองลงมาคือ กลุ่มที่กำลังทำงาน คือ อายุ 25 – 34 ปี ร้อยละ 60.1 กลุ่มอายุ 35 – 49 ปี ใช้ร้อยละ 31.8 และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้เพียงร้อยละ 9.6 ตามลำดับ ทั้งนี้ การจัดอันดับโดย World Economic Forum ปี 2015 – 2016⁵ พบว่า ประเทศไทยใช้อินเทอร์เน็ตในสถานศึกษามากเป็นอันดับ 54 จาก 140 ประเทศ และได้คะแนน 4.6 จากคะแนนเต็ม 7

นอกจากนี้ โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch)⁶ ในด้านสภาวะการณ์เด็กกับสื่อ พบว่า แนวโน้มเด็กยุคใหม่ใช้เวลากับสื่อมาก จากข้อมูลสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนในปี 2557 พบว่า เด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ถึงอุดมศึกษา มีโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 94 และเมื่อทำการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการใช้งานรูปแบบต่างๆ พบว่า เด็กไทยในปัจจุบันใช้เวลากับอินเทอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network) ต่างๆ เช่น Line Facebook What App BB messenger สูงที่สุดเฉลี่ยวันละ 273 นาที หรือวันละกว่า 4.30 ชั่วโมง โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึง 1 ชั่วโมง เชนหน้าการดูโทรทัศน์และการคุยโทรศัพท์ ประมาณ 3 ชั่วโมง และ 2 ชั่วโมง ตามลำดับ และยังพบอีกว่าโทรศัพท์มือถือของเด็กไทยในปัจจุบันเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ถึงร้อยละ 86 ซึ่งน่าจะเกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐที่พัฒนาไปสูยุค 3G และ 4G ประกอบกับการที่ต้นทุนของอุปกรณ์ด้าน IT ที่มีราคาถูกลงมาก โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือที่สามารถใช้ทดแทนอุปกรณ์ IT

⁵ การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558 – 2559 (World Economic Forum : WEF 2015 – 2016. สกศ. 2559)

⁶ รายงานการศึกษาสภาวะการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนประจำปี 2556-2557

ชนิดอื่น จึงทำให้เด็กที่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองลดลงจากร้อยละ 57 ในปีก่อน เหลือร้อยละ 55 และมีแท็บเล็ต (Tablet) ลดลงจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 28 จากข้อเสนอเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าเด็กไทยสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น ด้วยกระแสนิยมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนี้ จึงเป็นปัจจัยเสริมพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและโซเชียลเน็ตเวิร์คของเด็กให้เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน ขณะเดียวกันสื่อต่างๆ เหล่านี้ก็เป็นพื้นที่เสี่ยงสำหรับเด็กเช่นกัน

หากพิจารณาความสามารถในการแข่งขันด้านเทคโนโลยีระดับนานาชาติในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า สิงคโปร์ มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสูงมาก เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารอยู่ในอันดับ 1 ส่วนญี่ปุ่น ได้อันดับ 10 ดีขึ้น

จากปี 2558 มากถึง 13 อันดับ สำหรับอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าภาพรวมโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีได้อันดับรั้งท้าย (อันดับ 54) คืออยู่ในกลุ่มระดับล่าง เมื่อเทียบกับค่ามัธยฐาน แต่อินโดนีเซียมีข้อได้เปรียบที่ค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ต่ำเป็นอันดับ 3

ซึ่งต่ำกว่าไทย (อันดับ 4) แต่การใช้อินเทอร์เน็ตยังน้อยมาก รั้งท้ายที่อันดับ 59

อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับดัชนีด้านเทคโนโลยีของ World Economic Forum ในรายงาน The Global Information Technology Report ประจำปี 2558 – 2559 ซึ่งใช้ดัชนี Networked Readiness Index (NRI) เป็นตัววัด ผลปรากฏว่า อินโดนีเซียได้อันดับ 85 จากทั้งหมด 140 ประเทศ โดยประเทศที่มีดัชนีด้านเทคโนโลยีสูงในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ติดอันดับ 1 ใน 10 ได้แก่ สิงคโปร์ (อันดับ 5) ฮองกง (อันดับ 8) ตามลำดับ ส่วนประเทศไทยได้อันดับ 58 ในขณะที่อินเดียมีอันดับรั้งท้ายที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (อันดับ 120)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยกลุ่มโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ พบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทย มีอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ต่ำอยู่ที่อันดับ 47 ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย (อันดับ 29) สิงคโปร์ (อันดับ 13)

เนื่องจากไทยมีจุดอ่อนที่งบประมาณรวมด้านการวิจัยและพัฒนา น้อยมาก เฉลี่ยต่อหัวเพียง 30.1 เหรียญสหรัฐ (อันดับ 53) ในขณะที่ออสเตรเลียมีอันดับดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (อันดับ 10) ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อหัวสูงถึง 1,387.7 เหรียญสหรัฐ มากกว่าไทยถึง 46 เท่า ส่วนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาต่อจีดีพีก็ยังน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 0.48 (อันดับ 51) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีก่อน (อันดับ 52) ในขณะที่เกาหลีมีสัดส่วนของงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนาของทั้งประเทศต่อจีดีพี ร้อยละ 4.29 มาเป็นอันดับ 1 ซึ่งสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและสูงที่สุดในโลก และมากกว่าไทยถึง 9 เท่า นอกจากนี้ จำนวนบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เผยแพร่ในระดับสากลของประเทศไทยก็น้อย มีเพียง 8,631 เรื่อง (อันดับ 36) เปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ซึ่งมีประชากรน้อยกว่าไทยมาก แต่มีบทความทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 10,659 เรื่อง มากกว่าไทยกว่าเท่าตัว ส่วนเงินถึงแม้บุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาจะไม่มากนัก แต่มีบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวนมากถึง 401,435 เรื่อง (อันดับ 2) อย่างไรก็ดี โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ในภาพรวมของไทยอยู่ที่อันดับ 47 ต่ำกว่าด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา (อันดับ 52 เท่ากัน)

หากเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ญี่ปุ่น และจีน โดดเด่นมาก เนื่องจากได้อันดับโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ในภาพรวม อยู่ที่อันดับ 2 และ 5 ตามลำดับ สำหรับจีนนั้นได้อันดับเทียบเคียงญี่ปุ่น โดยอันดับของจีนดีขึ้นถึง 2 อันดับ เมื่อเทียบกับปี 2558 และมีอันดับเหนือกว่าสิงคโปร์ 8 อันดับ ดังนั้น จีนจึงเป็นประเทศที่น่าจับตามอง เนื่องจากจีนกำลังก้าวสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอีกสองทศวรรษข้างหน้า (ปี 2571 – 2581) ตามที่ IMD ได้เคยเสนอภาพอนาคตไว้เมื่อปี 2552

สำหรับประเทศไทย แม้ความสามารถในการแข่งขันของไทยในภาพรวมมีการปรับเพิ่มขึ้นทั้งคะแนนและอันดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียแล้ว ไทยเป็นประเทศเดียวที่มีอันดับดีขึ้น ในขณะที่ประเทศอื่นๆ มีอันดับต่ำลง 1 – 6 อันดับ แต่ปัจจัยความได้เปรียบของไทยที่เพิ่มขึ้นนั้นยังไม่ยั่งยืน พิจารณาได้จากอันดับความสามารถ

ในการแข่งขันที่ปรับเพิ่มขึ้นและลดลงในระดับที่ค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับสิงคโปร์ ที่อันดับความสามารถในการแข่งขันมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากในแต่ละปี และอยู่ในอันดับค่อนข้างสูง จากข้อมูลการสำรวจ โดย IMD พบว่า ฮองกง และสิงคโปร์ ติดอันดับต้นๆ ของทุกปี แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรักษาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศได้เป็นอย่างดี จากผลการจัดอันดับนี้ ทำให้เห็นว่าความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเฉพาะสิงคโปร์และฮองกง ที่มีความสามารถในการแข่งขันเกือบทุกด้านอยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศไทย โดยเฉพาะด้านการศึกษา ประเทศสิงคโปร์เห็นความสำคัญและคุณค่าของการศึกษา รัฐบาลของสิงคโปร์จึงลงทุนอย่างมากในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างคน จะเห็นได้จากสิงคโปร์มีการลงทุนพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ 5 อันดับแรกให้มาเรียนครูที่สถาบันการศึกษาแห่งชาติ (National Institute of Education – NIE) ของมหาวิทยาลัยนันทยาง ซึ่งเป็นสถาบันเดียวที่ผลิตและพัฒนาครูอย่างเข้มข้น มีการปรับหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ รวมทั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์แห่งเดียวก็ได้รับงบประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของมหาวิทยาลัยรัฐของไทยทั้งหมด นั่นจึงเป็นเหตุผลว่าทำไมสิงคโปร์ถึงมีขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นอันดับ 4 ของโลก

สิงคโปร์ มีอันดับในภาพรวมอยู่ที่อันดับ 4 เหนือไทย 24 อันดับ เนื่องจากจุดได้เปรียบของสิงคโปร์อยู่ที่การค้าระหว่างประเทศและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (อันดับ 1 เท่ากัน) โดยสิงคโปร์มีจุดแข็งที่ดุลบัญชีเดินสะพัด (อันดับ 2) ส่วนความสามารถในการแข่งขันของสิงคโปร์เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย พบว่า สิงคโปร์มีจุดที่ด้อยกว่าไทยอยู่บ้าง ได้แก่ การจ้างงาน (อันดับ 4) ตามหลังไทย 1 อันดับ และระดับราคา (อันดับ 52) อันดับด้อยกว่าไทย 7 อันดับ แต่สิงคโปร์มีโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับที่ดี (อันดับ 8) เหนือไทยมากถึง 41 อันดับ จึงส่งผลให้สิงคโปร์มีอันดับในภาพรวมเหนือกว่าประเทศไทยมาก

ฮองกง มีความโดดเด่นมากในด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ได้แก่ ฐานะการคลังและกฎหมายด้านธุรกิจ (อันดับ 1 เท่ากัน) ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ

มีจุดเด่นด้านตลาดแรงงาน การเงิน และทัศนคติและค่านิยม (อันดับ 1 เท่ากัน) และด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจมีจุดเด่นด้านการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนระหว่างประเทศ (อันดับ 2 เท่ากัน) ส่วนจุดอ่อนของฮ่องกงอยู่ที่โครงสร้างพื้นฐานซึ่งอยู่ที่อันดับ 21 จากความโดดเด่นของฮ่องกงด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ทำให้ฮ่องกงมีอันดับภาพรวมอยู่ที่อันดับ 1 เหนือไทย 27 อันดับ และเหนือสิงคโปร์ 3 อันดับ

กล่าวโดยสรุปสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2559 อยู่ในระดับกลางๆ (อันดับ 28 ของโลก) ดังนั้น ประเทศไทย จึงควรเร่งพัฒนาความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ โดยเฉพาะด้านประสิทธิภาพของภาครัฐควรเร่งแก้ไขปัญหาคอรัปชั่นในประเทศไทยเพื่อรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล อันจะส่งผลต่อด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจและสมรรถนะเศรษฐกิจโดยรวม

2. ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

ตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามกรอบการประเมินการจัดอันดับของ IMD จำแนกกลุ่มตัวชี้วัดด้านการศึกษาตามเป้าประสงค์หลักของการศึกษา (Objective Function) ของประเทศไทยในระดับมหภาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) IMD ได้นำเสนอ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12 – 17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน พบว่า ประเทศไทย มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ปี 2559 ร้อยละ 79.6 (อันดับ 53) ซึ่งต่ำกว่าประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกส่วนใหญ่ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประชากรกลุ่มอายุดังกล่าวร้อยละ 85 ขึ้นไป

เมื่อพิจารณาแนวโน้มของอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มของอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาดีขึ้น จากร้อยละ 72.2 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 79.2 ในปี 2559 จะเห็นได้ว่าแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามแนวนโยบายโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของรัฐบาลตามสิทธิที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแนวโน้มประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า เกือบทุกประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยมีประเทศที่มีอันดับดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด ได้แก่ ประเทศฮ่องกง ดีขึ้นจากอันดับ 43 ในการจัดอันดับปี 2555 เป็นอันดับ 1 ใน ปี 2559

ข้อสังเกตจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่ IMD นำมาวิเคราะห์ อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ในปี 2559 ซึ่งเป็นฐานข้อมูลในปี 2556 ร้อยละ 79.2 โดยในแต่ละประเทศที่เข้าร่วมการจัดอันดับ ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลในปีที่แตกต่างกัน ขณะที่การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก 2558 – 2559 (WEF 2015 – 2016) มีตัวชี้วัดด้านโอกาสการเข้าเรียน ได้แก่ อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสุทธิ (6 – 11ปี) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา (12 – 17 ปี) และอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา (สทศ., 2559)⁷ และในส่วนของสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้น มีการจัดเก็บข้อมูลอัตราการเข้าเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุตามระดับการศึกษา ได้แก่ ก่อนประถม (3 – 5 ปี) ประถมศึกษา (6 – 11 ปี) มัธยมศึกษาตอนต้น (12 – 14 ปี) มัธยมศึกษาตอนปลาย (15 – 17 ปี) และระดับอุดมศึกษา (ต่ำกว่า ป.ตรี/ป.ตรี) (18 – 21ปี) (สทศ, 2559)⁸ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่แต่ละสถาบัน/หน่วยงาน นำเสนอมีความแตกต่างกัน เนื่องจากมีกลุ่มอายุประชากรที่แตกต่างกันตามระดับการศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาถึงแนวทางการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาฐานข้อมูลการจัดทำตัวชี้วัดด้านการเข้าถึง

⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ.2558 – 2559 (World Economic Forum : WEF 2015 -2016). พริกหวานกราฟฟิค. มิถุนายน.2559

⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สรุปสาระสำคัญรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559).2559

โอกาสทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และเพื่อพัฒนาค่าตัวชี้วัดที่สามารถเทียบเคียงกันได้ในระดับนานาชาติได้ต่อไป

2.2 ด้านความเท่าเทียม (Equity) พิจารณาจากร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้นในปี 2558 พบว่า ไทยมีผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปลดลง 9 อันดับ จากอันดับที่ 23 (ร้อยละ 60.9) ในปี 2558 เป็น อันดับที่ 32 (ร้อยละ 57.1) ในปี 2559 เมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก 13 ประเทศ พบว่า ฮองกง และสิงคโปร์ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวชี้วัดนี้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องดูผลการจัดอันดับในปีถัดไป เพื่อศึกษาแนวโน้มของตัวชี้วัดนี้

2.3 ด้านคุณภาพการศึกษา (Quality) พิจารณาจาก

- อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษาพบว่าครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 16.28 คน (อันดับ 34) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวโน้มอัตราส่วนนักเรียนต่อ ครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกระหว่างปี 2555 – 2559 มีแนวโน้มที่ดีขึ้นสำหรับประเทศมาเลเซียครูที่สอนระดับประถมศึกษา 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 12 คน (อันดับ 12) ซึ่งเป็นอันดับที่ดีที่สุดในภูมิภาคนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศสิงคโปร์ที่มีอันดับด้านการศึกษาที่เป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศสิงคโปร์ 1 คน รับผิดชอบนักเรียน 17 คน ซึ่งมากกว่าประเทศไทยเล็กน้อย แต่กลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีเยี่ยม สะท้อนให้เห็นได้ว่าจำนวนครูต่อนักเรียนอาจไม่ใช่ปัจจัยหลักเพียงปัจจัยเดียวที่ทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถาบันทดสอบแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) ในปีการศึกษา 2552 – 2558 พบว่า ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 20 คน (อันดับ 54) ซึ่งสูงกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ที่ครูผู้สอน 1 คนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ไม่เกิน 18 คน อย่างไรก็ตาม ประเทศส่วนใหญ่

ในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก มีแนวโน้มที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2555 โดยครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา รับภาระนักเรียนในจำนวนที่ลดลง และน้อยกว่า 20 คน จะเห็นได้จากการประเมินการจัดอันดับของ IMD ที่แนวโน้มของครู 1 คนที่รับผิดชอบนักเรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีแนวโน้มที่ดีขึ้น กล่าวคือ ครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียนในจำนวนที่น้อยลง

- อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ มีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 5.9 (อันดับ 46) ในปี 2555 เป็นร้อยละ 3.3 (อันดับ 45) ในปี 2559 สำหรับประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่ม

เอเชียแปซิฟิกที่ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มการไม่รู้หนังสือลดลงเช่นกัน โดยมี ประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือเพียง ร้อยละ 1 และยังคงอันดับ 1 มาโดยตลอดจากการจัดอันดับของ IMD

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจข้อมูลของอัตราการรู้หนังสือของประชากร พบว่า ในปี 2556 และ 2558 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีความสามารถในการอ่าน เขียน และคำนวณเพิ่มขึ้น 62.1 ล้านคน (ร้อยละ 91.1) เป็น 66.6 ล้านคน (ร้อยละ 91.5) ตามลำดับ⁹ เป็นข้อสังเกตได้ว่า สำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจข้อมูลของอัตราการรู้หนังสือของประชากร สำหรับ IMD สำรวจข้อมูลอัตราการไม่รู้หนังสือซึ่งมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผลของข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คนที่ไม่รู้หนังสือมีแนวโน้มลดลง ขณะที่คนที่รู้หนังสือก็มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574.(เอกสารอัดสำเนา). กรกฎาคม 2559. หน้า 103

ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ยังได้สำรวจการอ่านหนังสือของประชากรในปี 2558 พบว่า ประเภทของหนังสือที่ผู้อ่านในกลุ่มเยาวชน (15 – 24 ปี) ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการอ่านหนังสือประเภทข้อความในสื่อสังคมออนไลน์/ SMS/E-mail ฉะนั้น รัฐควรมีนโยบายการผลิตสื่อและช่องทางการเผยแพร่ที่สามารถเข้าถึงประชากรทุกช่วงวัย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา) สื่อวิทยุทัศน์ (ซีดี วีซีดี) สื่อดิจิทัล (สื่อออนไลน์) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม เนื่องจากปัจจุบัน ประชาชนมีการเข้าถึงสื่อออนไลน์เป็นจำนวนมาก รวมถึงการให้ประชาชนมีการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านเพิ่มมากขึ้น พร้อมกับส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยการพัฒนาให้ประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ซึ่งการที่คนเราจะมีความเจตคติที่ดีต่อการอ่านนั้น ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่เด็กจากพ่อแม่¹⁰

จากความสำคัญของการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ การจัดการการศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 3Rs ได้แก่ อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คณิตเลขเป็น (Arithmetic) และ 8Cs ได้แก่ ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross Cultural Understanding) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and Media Literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and Learning Self-reliance) และความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)¹¹

¹⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนรองรับโลกศตวรรษที่ 21.2558. หน้า349

¹¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(ร่ำ)

กล่าวโดยสรุป การที่ประชาชนมีความสามารถในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้นนั้น สามารถดำเนินการได้ในหลากหลายวิธี ทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้คนได้เข้าถึงการอ่านให้มากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน ซึ่งสามารถปลูกฝังได้ตั้งแต่เด็กจากพ่อแม่ ทั้งนี้ การที่ประชาชนมีการรู้หนังสือและความสามารถในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้นนั้น จะเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นทักษะหนึ่งในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถศึกษาหาความรู้ และเรียนรู้ในสภาวะการที่เปลี่ยนแปลง และทำให้สามารถดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

- ผลการทดสอบ PISA พบว่า ในปี 2559 IMD ได้จัดอันดับผลการทดสอบ PISA 2012 (ปี 2555) โดยการสำรวจเด็กอายุ 15 ปี พบว่า ประเทศไทยได้อันดับที่ 44 ในขณะที่ ประเทศจีนได้อันดับ 1 รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ อันดับ 2 และฮ่องกง อันดับ 3 ของโลก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จาก PISA 2009 กับ PISA 2012 พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนที่เพิ่มมากขึ้น

ในขณะที่ผลการประเมิน TIMSS ในปี 2554 พบว่า นักเรียนชั้น ม.2 ของไทยได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อยู่ในอันดับที่ 28 และ 25 จาก 48 ประเทศ ส่วนนักเรียนระดับชั้น ป.4 ได้คะแนนเฉลี่ยคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อยู่ในอันดับที่ 34 และ 29 จาก 48 ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ โดยคะแนนคณิตศาสตร์อยู่ในกลุ่มอ่อน และวิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มพอใช้ แสดงให้เห็นได้ว่าประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถ การคิดวิเคราะห์ และการนำไปใช้¹²

ทั้งนี้ จากผลการประเมิน PISA 2015 พบว่า ประเทศไทย คะแนนการอ่าน (409 คะแนน) คณิตศาสตร์ (415 คะแนน) วิทยาศาสตร์ (421 คะแนน) สิงคโปร์ มีอันดับการรู้เรื่องการอ่าน (535 คะแนน) คณิตศาสตร์ (564 คะแนน) วิทยาศาสตร์ (556 คะแนน) อันดับ 1 ทุกด้าน ขณะที่เวียดนามคะแนนการอ่าน (487 คะแนน)

¹² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574.(เอกสารอัดสำเนา). กรกฎาคม 2559. หน้า 24

คณิตศาสตร์ (495 คะแนน) วิทยาศาสตร์ (525 คะแนน) ซึ่งเวียดนามมีคะแนนสูงกว่าไทยในทุกด้าน จะเห็นได้ว่าเวียดนามมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD และมีอันดับสูงกว่าไทยมาก มีพัฒนาการดีขึ้นอย่างมาก เนื่องจากเวียดนามให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน ได้ประกาศวิสัยทัศน์ที่จะเป็นประเทศอุตสาหกรรมรายได้สูงปานกลางภายในปี 2563 และหนีจากกับดักรายได้ปานกลางสู่ประเทศอุตสาหกรรมรายได้สูงภายในปี 2593 โดยถือว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นต้นทุนสำคัญที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว รวมถึงเวียดนามได้ส่งครูและผู้บริหารสถานศึกษาแกนนำไปฝึกอบรมอย่างเข้มเป็นเวลานานที่สถาบันการศึกษาแห่งชาติ (NIE) ของสิงคโปร์ด้วย

- ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) ในปี 2559 IMD พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL 2013 (ปี 2556) พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับที่ 57 ซึ่งเป็นอันดับเกือบสุดท้าย มีอันดับสูงกว่าเพียงประเทศมองโกเลีย (อันดับ 60) และญี่ปุ่น (อันดับ 61) เพียง 2 ประเทศ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ระหว่างปี 2555 – 2559 ของประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ประเทศสิงคโปร์ ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้ โดยมีญี่ปุ่นเป็นอันดับสุดท้ายตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา โดยมีประเทศมองโกเลียที่เข้าร่วมการประเมินในปี 2558 เป็นปีแรก ทั้งนี้ ผลการจัดอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) สอดคล้องกับตัวชี้วัดด้านทักษะทางภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการการ ที่ IMD ประเมินในปี 2559 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 52 โดยระหว่างปี 2555 – 2559 มีแนวโน้มที่มีอันดับต่ำกว่าเกือบทุกประเทศในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ ก็ยังคงครองอันดับ 1 ในภูมิภาคนี้เช่นกัน จะเห็นได้ว่า ความสามารถด้านทักษะทางภาษาของประเทศไทยนั้น อยู่ในอันดับที่ไม่ดีควรดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

- การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ในปี 2559 IMD ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน พบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของประเทศไทย อยู่ในอันดับ 49 ได้คะแนน 4.09 จากคะแนนเต็ม 10 สะท้อนว่ายังไม่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่

แนวโน้มของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับสุดท้าย ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ยังคงรักษาระดับ 1 มาโดยตลอด 5 ปี

จะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์ มีอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนอยู่ในอันดับ 1 มาโดยตลอด 5 ปีที่ผ่านมา สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งสิงคโปร์ตระหนักว่าภาษาและการอ่านเป็นวิชาแรกที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ถัดมาคือวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เบื้องต้น โดยเน้นการฝึกการคิด การเข้าใจ อย่างเป็นเหตุผลเชื่อมโยงและเป็นระบบ การเน้น 3 วิชาในชั้นประถมศึกษาโดยพยายามวิจัย ค้นคว้า หาวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย สนุกกับการเรียน ผลลัพธ์ที่สอนใน 3 ด้านนี้ได้อย่างผลดีอย่างพอเพียง ทำให้นักเรียนสิงคโปร์ได้รับการปูพื้นฐานวิธีการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง¹³ สำหรับประเทศฮ่องกงที่มีอันดับด้านการสอนวิทยาศาสตร์ รองจากประเทศสิงคโปร์ และมีผลการจัดอันดับ IMD ในภาพรวม เป็นอันดับ 1 ของโลก ในปี 2559 พบว่า การพัฒนาการศึกษาของฮ่องกงเน้นเรื่องหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมเป็นแกนกลางมีความโดดเด่นในการให้ความสำคัญกับ “การรู้วิทยาศาสตร์” (Science Literacy) และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ โดยมีจุดเด่นคือการพัฒนาทักษะของการรู้วิทยาศาสตร์อย่างบูรณาการ แบ่งออกเป็น 1) การรู้วิทยาศาสตร์: ตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวัน 2) การรู้วิทยาศาสตร์เชิงกลไก : สามารถใช้หลักการและเหตุผลเป็นเครื่องมืออธิบายสิ่งต่างๆ และ 3) การรู้วิทยาศาสตร์เชิงวัฒนธรรม : เห็นคุณค่าของวิทยาศาสตร์อย่างยั่งยืนเห็นบทบาทของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในบริบททางสังคม¹⁴

• ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา IMD ได้พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ในปี 2559 พบว่า

¹³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร.พิมพ์ดีดการพิมพ์.2559.หน้า112

¹⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21.พริกหวานกราฟฟิค. มิถุนายน.2557. หน้า 133.

ประเทศไทยมีประชากรวัยดังกล่าวสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไปอยู่ในอันดับ 52 เมื่อพิจารณาแนวโน้มระหว่างปี 2555 – 2556 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับก่อนสุดท้ายมาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ ประเทศสิงคโปร์ เกาหลีใต้ ฮ่องกง และญี่ปุ่น ยังคงเป็นอันดับ 1 ถึงอันดับ 4 ของโลกมาโดยตลอด 5 ปีที่ผ่านมา และจากผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศกลุ่มเอเชียและระดับโลก จากข้อมูลของ QS University Ranking : Asia พบว่า ในปี 2552 มหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 300 อันดับแรกของภูมิภาคเอเชียมีมหาวิทยาลัยไทย 12 แห่ง และลดลงเหลือ 10 แห่งในปี 2559 โดยมีมหาวิทยาลัยที่อยู่ใน 100 อันดับแรกของภูมิภาคเพียง 2 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับ 45) และมหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับ 61) ในขณะที่ประเทศมาเลเซียติดอันดับ 5 แห่ง และสิงคโปร์ 3 แห่ง¹⁵

นอกจากนี้ ผลผลิตของการศึกษากับความต้องการกำลังแรงงาน มีความไม่สอดคล้องกัน พบว่า ในปี 2558 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง/อนุปริญญา มีจำนวน

ผู้ว่างงานมากกว่าความต้องการกำลังแรงงานถึงสองเท่า แสดงให้เห็นว่า สาขาวิชาที่ผลิตในระดับอุดมศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาและสาขาวิชาต่างๆ ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์และระบุสัดส่วนจำนวนการผลิตในแต่ละสาขาวิชาอย่างชัดเจน¹⁶

กล่าวโดยสรุป ด้านคุณภาพการศึกษา จากตัวชี้วัด IMD พบว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ดี อัตราส่วนครู 1 คนต่อนักเรียนระดับประถมศึกษา มิได้เป็นปัจจัยที่สะท้อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ อัตราการไม่รู้

¹⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลก ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร.พิมพ์ตีพิมพ์.2559.หน้า112

¹⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574.(เอกสารอัดสำเนา). กรกฎาคม 2559. หน้า 28

หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ของประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 3.3 รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ที่ยังมีอันดับเกือบสุดท้ายในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ดังนั้น จึงควรเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการอ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คณิตเลขเป็น (Arithmetic) การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และการนำแนวทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึง แนวทางการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้มาตรฐานและที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นต้น

2.4 ด้านประสิทธิภาพการศึกษา (Efficiency) พิจารณาจาก

- งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี 2559 (IMD 2015 ใช้ฐานข้อมูลปี 2013 เป็นหลักในการคำนวณ) พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 3.9 ของ GDP ซึ่งประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษามากกว่าประเทศจีน ญี่ปุ่น ฮังการี และสิงคโปร์ แต่ประเทศไทยกลับมีคุณภาพทางการศึกษาที่ต่ำกว่าประเทศดังกล่าว

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้ม ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยลงทุนทางการศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมาก แต่มีประเทศที่มีแนวโน้มการลงทุนทางการศึกษาที่ลดน้อยลง ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย โดยปี 2555 มีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 6.5 (อันดับ 10) ลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 5.1 (อันดับ 27) ในปี 2559 แต่มาเลเซียมีคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าประเทศไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การลงทุนทางการศึกษาของประเทศยังมิได้สะท้อนคุณภาพการศึกษา

- งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร พบว่า ประเทศไทยมีการจัดงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร 246 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 7,990 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 32.480 ข้อมูลจาก IMD ปี 2014) ซึ่งน้อยกว่าประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก โดยจะเห็นได้จากงบประมาณ

รายงานจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรของประเทศสิงคโปร์ 1,673 เหรียญสหรัฐ เมื่อคิดเป็นเงินไทยเท่ากับ 54,339.04 บาท ซึ่งมากกว่าไทยถึง 6.80 เท่า ประเทศญี่ปุ่น 1,650 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 53,592 บาท มากกว่าไทย 6.70 เท่า ประเทศฮ่องกง 1,313 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 42,646 บาท มากกว่าไทย 5.3 เท่า และจีน 274 เหรียญสหรัฐ คิดเป็นเงินไทย 8,899.52 บาท ซึ่งมากกว่าไทย 1.11 เท่า

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาร้อยละของงบประมาณด้านการศึกษา ต่องบประมาณทั้งประเทศกลับมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 21.5 ในปีงบประมาณ 2552 เป็นร้อยละ 20.70 ในปีงบประมาณ 2558¹⁷ สำหรับภาพรวมของการลงทุน ด้านการศึกษาของประเทศไทย ปีงบประมาณ 2557 จำนวน 826,286 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 6.29 ของจีดีพี) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีงบประมาณ 2556 (คิดเป็น ร้อยละ 6.22 ของ GDP) ซึ่งมีการลงทุนรวมด้านการศึกษาของประเทศ 802,449 ล้านบาท จำแนกเป็นรายจ่ายจากภาครัฐ (ร้อยละ 79.97) รองลงมาเป็นภาคครัวเรือน (ร้อยละ 19.20) และอื่นๆ (ร้อยละ 0.83)¹⁸

ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายจ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐส่วนกลาง ส่วนใหญ่ เป็นรายจ่ายด้านบุคคลากรมากที่สุด และมีการลงทุนจากภาครัฐมากที่สุด โดยภาค ส่วนอื่นๆ ของสังคมมีส่วนร่วมน้อยที่สุด หากสามารถระดมจากภาคส่วนอื่นได้จะช่วย ลดภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐในการจัดการศึกษาได้ เนื่องจากภาคเอกชนมีศักยภาพสูง ทั้งในด้านกำลังเงินกำลังคนและกำลังสมอง¹⁹ และเป็นองค์รสำคัญในการขับเคลื่อน การศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์ ฮ่องกง ญี่ปุ่น และจีน ซึ่งมีงบประมาณ ด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) น้อยกว่าประเทศไทย แต่

¹⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574.(เอกสารอัดสำเนา). กรกฎาคม 2559. หน้า 34

¹⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.รายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2557. พริกหวานกราฟฟิค. กันยายน 2559. หน้า 25

¹⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.รายงานการวิจัย เรื่อง หุ่นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน ในประเทศไทย.พริกหวานกราฟฟิค.กุมภาพันธ์ 2559 หน้า 9

กลับมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรมากกว่าประเทศไทย ประกอบกับประเทศดังกล่าว ยังมีคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการบริหารและการจัดการงบประมาณด้านการศึกษาของไทยยังไม่สอดคล้องและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามากนัก

- งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นการคำนวณร้อยละงบประมาณภาครัฐที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบกับผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยมี UNESCO Institute for Statistics (UIS) เป็นแหล่งข้อมูล ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เริ่มดำเนินการในปี 2557 พบว่า ในปี 2559 (ใช้ข้อมูลจาก UNESCO/UIS 2013) ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 19.7 (อันดับ 33) มากกว่าประเทศฮ่องกง ร้อยละ 18.7 (อันดับ 35) และสิงคโปร์ ร้อยละ 16.7 (อันดับ 43) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ระหว่าง ปี 2557 – 2559 พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีงบประมาณด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ใกล้เคียงกัน แต่ประเทศไทยมีงบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงมากในปี 2558 (ใช้ข้อมูลจาก UNESCO/UIS 2012) ร้อยละ 37 (อันดับ 2) ซึ่งแตกต่างจากปี 2557 ร้อยละ 18 (อันดับ 41) และปี 2559 ร้อยละ 19.7 (อันดับ 33)

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีจำนวนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 120 คน) จำนวนมากเกินไป และเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2558 เฉพาะกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนจำนวนน้อยกว่า 20 คน 21-40 คน และ 41-60 คนมีมากถึง 1,059 แห่ง 2,488 แห่ง และ 3,388 แห่ง ตามลำดับ ทำให้ภาครัฐบริหารจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงโอกาสในการเข้าเรียนสำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษาด้วย²⁰

²⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สรุปสาระสำคัญรายงานผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559).2559

อย่างไรก็ตาม จากแนวโน้มโครงสร้างประชากรของไทยในอนาคต กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ประชากรสูงอายุจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในขณะที่ประชากรวัยเด็กก็มีแนวโน้มลดลง ดังนั้น กระบวนการพัฒนาคุณภาพของคนจึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อการพัฒนาคนซึ่งเป็นกลไกพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ จึงควรมีการวางแผนการดำเนินงานรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์ และมีสุขภาพจิตที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัว สามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนสังคม เรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆกับสังคมได้ รวมทั้งดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังจะเห็นได้แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุจากประเทศต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ประเทศเกาหลีใต้ โดยกระทรวงสารสนเทศและการสื่อสาร (Ministry of Information and Communication: MIC) ร่วมกับสถาบันส่งเสริมการใช้ไอซีทีของเกาหลี (KADO) จัดโครงการการศึกษาไอซีทีสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป (ICT Education for the Elderly) โดยร่วมมือกับภาคเอกชน วิทยาลัย ศูนย์สวัสดิการสังคม และศูนย์สวัสดิการผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณ เพื่อฝึกอบรมทักษะไอซีทีแก่ผู้สูงอายุ เป็นเวลา 20 – 30 ชั่วโมง และประเทศไต้หวัน เมื่อต้นปี 2551 กระทรวงศึกษาธิการไต้หวัน ได้ประกาศเพิ่มงบประมาณจำนวน 46.54 ล้านเหรียญไต้หวัน (NT\$) เพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า จากปี 2550 และก่อนหน้านี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning centers) และศูนย์การเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ (grey-haired learning centers) ในมณฑลต่าง²¹ เป็นต้น

• ระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อันดับที่ 44 มีคะแนนการประเมิน 4.30 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 และหากพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมินของ IMD ระหว่างปี 2555 – 2559 ของประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า ระบบการศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันมีคะแนนลดลง เมื่อเทียบกับปี 2555 ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2555 โดยมีประเทศสิงคโปร์ที่มี

²¹ <http://www.kriengsak.com/node/1747> ณ วันที่ 10 พ.ย.2559

คะแนนสูงที่สุดในภูมิภาคนี้ ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา

- จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย เพียงร้อยละ 0.32 (อันดับ 51) และเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศออสเตรเลีย

มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนในประเทศต่อประชากร 1,000 คน เป็นอันดับ 1 มาโดยตลอด โดยมีประเทศสิงคโปร์ และนิวซีแลนด์ อยู่ในอันดับ 2 และอันดับ 3 สลับกัน สำหรับประเทศที่มีแนวโน้มนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น ได้แก่

ประเทศฮ่องกง จากอันดับ 27 (ร้อยละ 1.33) ในปี 2555 มาเป็นอันดับ 17 (ร้อยละ 3.72) ในปี 2559 ส่วนประเทศไทยมีอันดับที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

- นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ในปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 0.39 อยู่ในอันดับ 51 สำหรับประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุดได้แก่ ประเทศฮ่องกง รองลงมาได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ และเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิกมีแนวโน้มคงที่ โดยมีประเทศฮ่องกงที่มีจำนวนนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน มากที่สุดมาโดยตลอด

จะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของประเทศไทย ยังไม่ดีมากนัก ไม่ว่าจะเป็น ในด้านการลงทุนทางการศึกษาที่ไม่ตอบสนองต่อ

คุณภาพการศึกษา อาจเนื่องมาจากการลงทุนทางการศึกษาของภาครัฐส่วนกลางที่เป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคคลากรมากที่สุด และยังขาดการมีส่วนร่วมในการลงทุนจากภาคส่วนอื่น ประกอบกับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กจำนวนมากเกินไป ทำให้รัฐบาลจัดการทรัพยากรได้ไม่คุ้มค่า แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงโอกาสในการเข้าเรียนสำหรับผู้ที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษาด้วย นอกจากนี้ระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากนัก รวมถึงจำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน มีเพียงร้อยละ 0.39 และจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ร้อยละ 0.32 ซึ่งอยู่ในอันดับที่เกือบท้ายในกลุ่มภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2.5 ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

- การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยสามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขัน (อันดับ 47) มีคะแนนผลการประเมินเท่ากับ 4.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดีกว่าประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลี และมองโกเลีย และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะในด้านนี้ลดลง เมื่อเทียบกับปี 2555 ขณะที่ประเทศสิงคโปร์มีสมรรถนะด้านนี้ดีมาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา

- การบริหารจัดการศึกษาศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 45 ได้คะแนน 5.26 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ดีขึ้นกว่าปีที่แล้ว 7 อันดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ระหว่างปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ แม้จะได้คะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ ตั้งแต่ปี 2555 – 2558 แต่กลับมีแนวโน้มคะแนนที่ลดลง ขณะที่ประเทศฮ่องกงมีแนวโน้มของคะแนนที่ดีขึ้นตั้งแต่ปี 2556 – 2559 ที่มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้

- ประเทศไทยมีทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการอยู่ในอันดับ 52 ได้ 3.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ต่ำกว่าทุกประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นที่อยู่ในอันดับ 61 ได้ 2.9 คะแนน

ขณะที่ประเทศสิงคโปร์ มีคะแนนสูงสุดในภูมิภาคนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2555 – 2559 พบว่า ประเทศไทยมีสมรรถนะในด้านนี้ลดลงเล็กน้อย ขณะที่ประเทศสิงคโปร์สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านนี้ได้ดีที่สุดในภูมิภาคนี้

จะเห็นได้ว่า การศึกษาของประเทศไทยยังไม่สามารถตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ดีมากนัก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 จากระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมยุคแรกๆ ไปเป็นทุนนิยมอุตสาหกรรมข้ามชาติที่มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการในระดับที่สูงกว่ายุคก่อนอย่างมาก เน้นการผลิตสินค้าและบริการไฮเทคแบบอัตโนมัติที่ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้น ต้องการใช้แรงงานและการจัดการที่มีความรู้และการคิดค้นใหม่ คนทำงานมีความรู้ทักษะแบบใหม่ที่เรียนรู้งานแบบใหม่ได้เร็ว สามารถตัดสินใจได้เพิ่มขึ้นมาก²² ดังนั้น ระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ต้องการคนทำงานที่มีความรู้ทักษะแบบใหม่เพิ่มขึ้น คนที่ไม่มีความรู้ทักษะแบบใหม่ คิด/ทำอะไรใหม่ๆ แก้ปัญหายาก ชับซ้อนไม่เป็น ต้องตกงาน หรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปทำงานแบบใช้แรงงาน ซึ่งงานบางอย่างเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะมาก และยังใช้คอมพิวเตอร์ทำแทนไม่ได้ เช่น งานทำความสะอาด เก็บขยะ ฯลฯ โดยได้ค่าจ้างในอัตราที่ต่ำ²³

สำหรับประเทศไทย สัดส่วนการจ้างงานในปี 2557 เกือบร้อยละ 50 เป็นการจ้างงานในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และปริญญาตรี มีสัดส่วนการจ้างงาน ร้อยละ 16.1 11.7 และ 12.9 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)/อนุปริญญา มีจำนวนผู้ว่างงานมากกว่าจำนวนความต้องการแรงงานถึงสองเท่า ในขณะที่การศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวนความต้องการแรงงานมีจำนวนสูงกว่าจำนวนผู้ว่างงานอยู่มาก จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการจ้างงาน

²² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 2559. หน้า 63

²³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 2559. หน้า 63

เป็นจำนวนมากอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ขณะที่การจ้างงานในระดับปริญญาตรีมีจำนวนน้อย และมีผู้ว่างงานจำนวนมาก ในขณะที่ปีการศึกษา 2558 พบว่ามีผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย รองลงมา ได้แก่ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการศึกษา²⁴

จากผลการสำรวจระดับความสามารถด้านต่างๆ ของแรงงาน ในปี 2558 โดยกระทรวงแรงงาน พบว่า ในทุกกลุ่มแรงงานยังมีช่องว่าง (GAP) ระหว่างระดับความสามารถด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีอยู่กับความคาดหวังของสถานประกอบการ โดยช่องว่างด้านความรู้ที่แตกต่างกันมาก จะเป็นความรู้ด้านกฎหมายและกฎระเบียบในวิชาชีพ และความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่วนช่องว่างด้านทักษะที่แตกต่างกันมากจะเป็นทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของกำลังคนที่ผลิตออกมาไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบกับทักษะยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งทักษะด้านภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และทักษะการวิเคราะห์แก้ไขปัญหา เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การศึกษาของประเทศไทยยังไม่สามารถตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ดีมากนัก อาจเนื่องมาจากการผลิตบัณฑิตที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ด้านทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในยุคของสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป สถานศึกษาควรผลิตนักเรียน นักศึกษาในสาขาวิชาที่สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาค โดยลดการผลิตกำลังคนในบางสาขา โดยเฉพาะสาขาทางด้านสังคมศาสตร์ และเพิ่มการผลิตในสาขาที่เป็นที่ต้องการและขาดแคลน เช่น ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

²⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานโครงการศึกษาเพื่อבחบวณความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ. มิถุนายน. 2559. (เอกสารอัดสำเนา)

รวมทั้งการนำไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดหลักสูตรร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยต้องเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศและเศรษฐกิจของท้องถิ่น หรืออาจมีการเปิดสาขาใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคต

ทั้งนี้ การศึกษาสมรรถนะการศึกษาของไทยเปรียบเทียบกับนานาชาติ ในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยนำข้อมูลตัวชี้วัดของ IMD มาวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบ แต่อย่างไรก็ดียังมีสถาบันการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอื่น ๆ ตัวอย่าง เช่น World Economic Forum, OECD, UNESCO/UIS ที่ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน และสมรรถนะการศึกษาของไทย โดยมีการจัดด้วยรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะให้มุมมองที่แตกต่างกัน และเป็นประโยชน์สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากลได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก โดย IMD ซึ่งเป็นการพิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ครอบคลุมปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ

ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน สรุปได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ รวมทั้งความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของไทยที่ยังเป็นรองประเทศอื่นอีกมาก โดยเฉพาะประเทศในอาเซียน นอกจากนี้ ปัจจัย

แวดล้อมต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โครงสร้างประชากรไทยที่เปลี่ยนแปลงไป มีอัตราการเกิดลดลง และมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเป็นสังคมยุคข่าวสารหรือยุคดิจิทัล ล้วนส่งผลต่อระบบ

การศึกษาที่จะต้องตั้งรับและวางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้สามารถอยู่ได้ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีคุณภาพ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีสมรรถนะด้านการศึกษาสูงขึ้นในเวทีสากล ดังนี้

1. ควรขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้มีการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐานในการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย โดยนำสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของเด็กเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีทักษะทางภาษา การอ่าน การคิด การคำนวณได้ต่อไป

2. ควรปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เนื่องจากครูเป็นหัวใจสำคัญของการตอบโจทย์ปัญหาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาอัตราครูต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำด้วย

3. ควรกำหนดทิศทางการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรกำหนดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองทั้งเศรษฐกิจหลักของประเทศและเศรษฐกิจของท้องถิ่น หรืออาจจะมีการเปิดสาขาใหม่ที่สะท้อนถึงความต้องการในอนาคต รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะของแรงงาน ทั้งทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

4. ควรมีการพัฒนากระบวนข้อมูลเพื่อการจัดทำตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่สะท้อนการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย สามารถตอบโจทย์การพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสามารถแก้ไขปัญหาการศึกษาได้ตรงตามตัวชี้วัดสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

5. ควรกำหนดทิศทางและเป้าหมายการศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย โดยนำรูปแบบความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public – Private

Partnerships in Education in Thailand) มาใช้เป็นแนวทางให้ภาครัฐกับเอกชน ได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ด้วยการมีหน่วยประสาน (Delivery Unit) เป็นหน่วยดำเนินงานสร้างความเข้าใจ และประสานความต้องการ ระหว่างภาครัฐ-ภาครัฐ ภาครัฐ-ภาคเอกชน และเอกชน-เอกชน²⁵ เพื่อส่งเสริมให้เกิด ความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมายของการศึกษาไทย และเล็งเห็นถึงความสำคัญ และ คุณค่าของการเป็นหุ้นส่วนการศึกษาที่จะร่วมกันพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย การศึกษาชาติต่อไป

6. ควรเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรการลงทุนทางการศึกษา โดยมีการบริหารจัดการ การศึกษาที่เป็นธรรมและมีความโปร่งใส เนื่องจากปัญหาคอรัปชั่นในภาครัฐ เป็นตัว ฉุดรั้งอันดับความสามารถของไทยทำให้งบประมาณไม่ถึงผู้เรียน และส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษา

7. ควรส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจด้านการศึกษา โดยการเพิ่มอิสระให้ สถานศึกษา และส่งเสริมให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และรัฐควรปรับ ลดบทบาทจากการเป็นผู้จัดการศึกษาไปเป็นผู้ให้บริการหรือผู้กำกับดูแลที่มีหน้าที่ ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น

8. ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการปฏิรูปประเทศไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

9. ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมรองรับการเพิ่มขึ้น ของผู้สูงอายุในอนาคตโดยการจัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน” เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เท่าที่จำเป็น พัฒนาจิตใจ ใช้เวลาร่วม ให้เป็นประโยชน์ สามารถใช้ทักษะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จำเป็น และสามารถใช้ชีวิต อย่างมีความสุข

²⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.หุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย.พริกหวาน กราฟิค.2559.หน้า83

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดยเวทีเศรษฐกิจโลก พ.ศ. 2558 – 2559 (World Economic Forum : WEF 2015 -2016). กรุงเทพมหานคร : 프리หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557).รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : 프리หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนรองรับโลกศตวรรษที่ 21. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2574. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559). กรุงเทพมหานคร : 프리หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัย เรื่อง หุ่นส่วนการศึกษา ระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: 프리หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานโครงการศึกษาเพื่อทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ. เอกสารอัดสำเนา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานด้านการศึกษาของประเทศไทย ปี 2557. กรุงเทพมหานคร 프리หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์.

<http://thaipublica.org/2016/01/corruption-perceptions-index-2015-Thailand/>. องค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ สืบค้น ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559.

http://www.childwatchthai.org/imgadmins/year_pdf/Year2556_20160411141449.pdf รายงานการศึกษาสถานการณ์และขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ประจำปี 2556 – 2557 สืบค้น ณ วันที่ 27 ตุลาคม 2559)

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1225195889&grpid=00&catid=01. บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (เพิร์ค) สืบค้น ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559).

<https://2baht.com/chiangmai-rank-2-travel-leisure-2016/>. นิตยสารท่องเที่ยว Travel & Leisure สืบค้น ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559.

International Institute for Management Development. (2012). **World Competitiveness Yearbook 2012.Switzerland: Lausanne.**

International Institute for Management Development. (2013). **World Competitiveness Yearbook 2013.Switzerland: Lausanne.**

International Institute for Management Development. (2014). **World Competitiveness Yearbook 2014.Switzerland: Lausanne.**

International Institute for Management Development. (2015). **World Competitiveness Yearbook 2015.Switzerland: Lausanne.**

International Institute for Management Development. (2016). **World Competitiveness Yearbook 2016.Switzerland: Lausanne.**

ภาคผนวก

ตาราง การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศเปรียบเทียบกับประเทศอื่น
ในเอเชียแปซิฟิก ปี 2559

ประเทศ	ฮ่องกง	สิงคโปร์	ไต้หวัน	นิวซีแลนด์	ออสเตรเลีย	มาเลเซีย	จีน	ญี่ปุ่น	ไทย	เกาหลี	อินเดีย	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	มองโกเลีย
อันดับโดยรวม	1(2)	4(3)	14(11)	16(17)	17(18)	19(14)	25(22)	26(27)	28(30)	29(25)	41(44)	42(41)	48(42)	60(57)
1. ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ	5(9)	4(3)	15(11)	41(37)	24(28)	11(6)	3(4)	18(29)	13(13)	21(15)	16(16)	38(34)	37(36)	59(55)
1.1 เศรษฐกิจในประเทศ	19	13	30	34	12	22	2	15	37	18	6	31	26	59
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	2	1	7	46	54	21	8	36	6	29	44	42	49	60
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	2	5	33	39	31	16	13	14	28	35	9	47	48	49
1.4 การจ้างงาน	13	4	16	32	18	9	2	7	3	6	5	19	29	53
1.5 ระดับราคา	60	52	23	42	27	7	59	54	45	50	55	47	31	40
2. ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ	11(1)	3(2)	9(9)	4(6)	14(14)	18	51(35)	37(42)	23(27)	26(28)	47(47)	36(36)	32(30)	55(55)
2.1 ฐานการคลัง	1	4	12	6	26	25	30	59	10	20	43	34	32	58
2.2 นโยบายการคลัง	2	8	4	19	25	10	53	39	5	18	24	15	6	21
2.3 กรอบการบริหารด้านสถาบัน	6	2	16	5	19	23	35	15	33	25	38	41	40	56
2.4 กฎหมายด้านธุรกิจ	1	3	25	2	10	20	56	28	44	46	52	57	58	47
2.5 กรอบการบริหารด้านสังคม	25	19	21	10	13	32	39	29	44	40	46	43	51	49
3. ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ	11(1)	5(7)	16(14)	13(15)	17(17)	14(10)	26(27)	29(25)	25(24)	48(37)	31(33)	24(26)	39(34)	58(53)
3.1 ผลิตภาพและประสิทธิภาพ	7	10	15	24	20	21	35	42	43	38	46	36	50	59
3.2 ตลาดแรงงาน	1	8	33	11	21	6	2	34	5	51	12	4	7	50
3.3 การเงิน	1	6	19	14	10	20	28	15	23	37	33	35	43	59
3.4 การบริหารจัดการ	2	17	13	12	25	9	35	27	26	61	36	24	42	48
3.5 ทัศนคติและคำนิยม	1	4	19	9	20	11	25	36	23	38	18	12	40	48
4. โครงสร้างพื้นฐาน	21(15)	8(7)	19(18)	20(23)	18(19)	31(27)	25(25)	11(13)	49(46)	22(21)	58(58)	55(57)	57(56)	60(59)
4.1 สาธารณูปโภคพื้นฐาน	14	9	28	19	18	15	6	30	35	24	46	57	44	59
4.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	14	1	12	27	26	23	18	10	42	15	45	41	54	59
4.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	26	13	10	25	19	29	5	2	47	8	33	55	58	61
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	17	25	32	8	11	40	53	15	52	35	61	54	56	59
4.5 การศึกษา	13	4	25	8	14	38	43	35	52	33	61	59	56	49

ที่มา : IMD. World Competitiveness Yearbook 2016
ตัวเลขในวงเล็บแสดงอันดับ พ.ศ. 2558

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.กมล รอดคล้าย

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

นายชาญ ตันติธรรมถาวร

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

นางเกื้อกุล ชังใจ

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

พิจารณาผลงาน

ดร.เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่

อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

ดร.วิชัยพร แสงนภาพร

อดีตผู้อำนวยการสำนักนโยบาย

ความร่วมมือกับต่างประเทศ สกศ.

รองศาสตราจารย์ ดร.พสุ เดชะรินทร์ คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายชาญ ตันติธรรมถาวร

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

นางเกื้อกุล ชังใจ

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

นางโชติกา วรรณบุรี

ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์สภาวะการณ์ทางการศึกษา

รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง จัดทำรายงาน และบรรณาธิการ

นางสาวบรรณากรณ์ อมรพรสิน

นักวิชาการศึกษาคำานานุกร

นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต

นักวิชาการศึกษาคำานานุกร

ผู้รับผิดชอบ

นางโชติกา วรรณบุรี

ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์สภาวะการณ์ทางการศึกษา

นางณิคมล ดวงมัลย์

นักวิชาการศึกษาคำานานุกร

นางสาวบรรณากรณ์ อมรพรสิน

นักวิชาการศึกษาคำานานุกร

นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต

นักวิชาการศึกษาคำานานุกร

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มวิเคราะห์สภาวะการณ์ทางการศึกษา

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 2314 โทรสาร 0 2243 7915

เว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [Http://www.onec.go.th](http://www.onec.go.th)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 7915

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 5/2560
ISBN : 978-616-270-129-0

